

Eindrapport Auditteam Voetbalvandalisme Seizoen 2006 - 2007

Den Haag, 5 september 2007

Inhoudsopgave

1	Inleiding	2
2	Werkwijze en activiteiten Auditteam	4
2.1	Themagerichte onderzoeken	4
2.2	Onderzoek naar incidenten	5
2.3	Overige activiteiten	5
3	Preventief beleid	6
3.1	Samenvatting onderzoek preventief beleid	6
3.2	De onderzoeksvragen	8
4	Ongewenste spreekkoren	14
4.1	Inleiding	14
4.2	Overzicht en ontwikkeling ongewenste spreekkoren	14
4.3	Bestrafing ongewenste spreekkoren	15
5	Handhaving en politie-inzet	17
5.1	Bijeenkomst grootschalige aanhoudingen	17
5.2	Wedstrijdbezoeken laatste competitiedag	18
5.3	Terugdringen politie-inzet	19
5.4	Nieuwe wetgeving op komst	20
6	Incidenten	21
6.1	Incidentenoverzicht 2006 – 2007	21
6.2	Buscombi Willem II – Feyenoord	24
6.3	Staken ADO Den Haag – Vitesse	26
6.4	Busincident MVV – Helmond Sport	27
6.5	Oefenwedstrijd Jong Oranje – Jong Marokko	29
7	Conclusies en aanbevelingen	34
7.1	Conclusies	34
7.2	Aanbevelingen	35
	Bijlagen	
Bijlage 1	Samenstelling Auditteam	42
Bijlage 2	Verslag incidenten rond Jong Oranje – Jong Marokko	43
Bijlage 3	Incidentenoverzicht 2006 – 2007	60

1 Inleiding

Voor u ligt het eindrapport dat een overzicht geeft van de activiteiten van het Auditteam in het voetbalseizoen 2006 – 2007, het vierde seizoen sinds de instelling van het Auditteam door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Tevens is dit het eerste eindrapport na de evaluatie en de verlenging van het instellingsbesluit van het Auditteam. Het Auditteam heeft tot taak *onafhankelijk feitenonderzoek te doen naar ingrijpende incidenten van voetbalvandalisme en onderzoek naar het voorkómen van incidenten*. Naast feitenonderzoek (de audits) doet het Auditteam dit door wedstrijdbezoeken en themagerichte onderzoeken.

In hoofdstuk 2 worden werkwijze en activiteiten van het Auditteam toegelicht. De samenstelling van het Auditteam is opgenomen in bijlage 1.

In hoofdstuk 3 worden in samenvatting de resultaten gepresenteerd van een thematisch onderzoek naar de wijze waarop ketenpartners invulling geven aan preventief beleid, gericht op het voorkómen van voetbalvandalisme.

In hoofdstuk 4 gaat de aandacht uit naar ongewenste spreekkoren. Ondanks het aangescherpte spreekkorenbeleid heeft het Auditteam de indruk dat er een toename is van het aantal ongewenste spreekkoren op de velden. In dit hoofdstuk wordt deze indruk getoetst en worden suggesties voor verbetering gegeven.

In hoofdstuk 5 staat het thema handhaving centraal. Achtereenvolgens komen aan de orde:

- De opbrengsten van een bijeenkomst over grootschalige aanhoudingen.
- De wedstrijdbezoeken die het Auditteam heeft afgelegd tijdens de laatste competitieronde.
- de ontwikkeling van de politie-inzet.

Naast deze activiteiten is het Auditteam gestart met een themagericht onderzoek naar de wijze van opsporing en bestraffing van daders. Dit onderzoek wordt in seizoen 2007 – 2008 afgerond.

In hoofdstuk 6 wordt een overzicht gegeven van de incidenten die door het Auditteam in het seizoen 2006 – 2007 in beeld zijn gebracht. Bij vier incidenten is door het Auditteam nader onderzoek verricht:

- Het meest uitgebreide onderzoek heeft betrekking op de gang van zaken rond de door de gemeente Tilburg verplichte buscombiregeling bij de wedstrijd Willem II – Feyenoord op 12 november 2006. Het onderzoek is uitgevoerd op verzoek van de gemeente Tilburg, de KNVB en Feyenoord en de rapportage is op 28 februari 2007 aangeboden aan burgemeester Vreeman van Tilburg en directeur Jacobs van Feyenoord.
- Beperkt onderzoek heeft plaatsgevonden naar incidenten rond de volgende drie wedstrijden:
  - ADO Den Haag – Vitesse (19 november 2006)
  - MVV – Helmond Sport (6 april 2007)
  - Jong Oranje – Jong Marokko (22 mei 2007)

Van deze onderzoeken zijn de resultaten samengevat in hoofdstuk 6. Het verslag van het onderzoek naar de incidenten rond Jong Oranje – Jong Marokko is, gelet op de relevantie van de lessen die hieruit geleerd kunnen worden, integraal opgenomen in bijlage 2.

Hoofdstuk 7 sluit af met conclusies en aanbevelingen naar aanleiding van het seizoen 2006 – 2007.

In dit eindrapport zijn alle eerdere rapportages van het Auditteam uit het voetbalseizoen 2006 – 2007 samengevat. De conclusies en aanbevelingen uit deze eerdere rapportages vormen de basis van de aanbevelingen in deze eindrapportage.

Net als voorgaande jaren wil het Auditteam alle betrokkenen bedanken die hebben meegewerkt aan de onderzoeken. Dankzij de open opstelling van alle partijen kan geleerd worden van elkaar, van zaken die goed gaan en die minder goed gaan. Het Auditteam wil het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme en de KNVB in het bijzonder bedanken voor de informatie die zij gedurende het hele seizoen hebben geleverd.

2 Werkwijze en activiteiten Auditteam

2.1 Themagerichte onderzoeken

Nieuw in de werkwijze van het Auditteam zijn de themagerichte onderzoeken. Het Auditteam is van mening dat via een meer thematische verdiepende onderzoekszet, meerwaarde gerealiseerd zal kunnen worden in de verdere ontwikkeling en verbetering van zowel het beleid als de uitvoering op het terrein van de bestrijding van het voetbalvandalisme. Daarbij zal de praktische oriëntatie van het Auditteam op de uitvoering (door middel van wedstrijd audits) vanzelfsprekend gehandhaafd blijven.

Het Auditteam heeft aan het begin van het seizoen 2006 – 2007 in overleg met de stuurgroep voetbalvandalisme besloten om dit seizoen twee thema's voor onderzoek op te pakken: preventief beleid en handhaving inclusief terugdringing politie-inzet. In de loop van het seizoen is hier het thema ongewenste spreekkoren aan toegevoegd.

Thema 1: Preventief beleid

Uitgangspunt bij het thema preventief beleid is dat het beleid met betrekking tot preventie binnen de totale aanpak van voetbalvandalisme een grotere rol moet gaan spelen. Het onderzoek naar preventief beleid is eind 2006 gestart en is in juli 2007 afgerond. Rapportage van dit onderzoek wordt gelijktijdig met de eindrapportage over seizoen 2006 – 2007 aangeboden aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Een samenvatting van het onderzoek is opgenomen in het derde hoofdstuk van de eindrapportage over seizoen 2006 – 2007.

Thema 2: Ongewenste spreekkoren

Het thema ongewenste spreekkoren is halverwege het seizoen actueel geworden met een belangrijke wijziging in de KNVB-richtlijn Bestrijding verbaal geweld. Daarin wordt de primaire verantwoordelijkheid met betrekking tot het stilleggen van een wedstrijd als gevolg van ongewenste spreekkoren niet meer neergelegd bij de scheidsrechter maar direct bij de directie of bestuur van de BVO¹.

Een tweede aanleiding voor een onderzoek naar ongewenste spreekkoren, was de indruk van het Auditteam dat er na een daling vorig seizoen, nu weer méér ongewenste spreekkoren op de velden te horen waren.

De resultaten van het onderzoek zijn terug te vinden in hoofdstuk 4.

Thema 3: Handhaving

In het kader van het thema handhaving is een onderzoek in gang gezet naar de wijze van opsporing en bestraffing van daders van voetbalvandalisme. In het kader van dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van de zogenaamde tafel van 11, een onderzoeksinstrument dat door het Expertisecentrum Rechtshandhaving van het ministerie van Justitie is ontwikkeld. Het onderzoek naar opsporing en bestraffing is in mei 2007 gestart. De rapportage zal in de tweede helft van 2007 verschijnen.

Noot 1 Overigens heeft ook de burgemeester de bevoegdheid om bij racistische en/of discriminerende spreekkoren, de wedstrijd door de scheidsrechter te laten stilleggen.

2.2 Onderzoek naar incidenten

Net als in het vorige seizoen heeft het Auditteam ook in 2006 – 2007 de belangrijkste incidenten op het gebied van voetbalvandalisme in beeld gebracht. Het volledige overzicht van deze incidenten is opgenomen als bijlage 3. Zoals reeds aangegeven zijn vier incidenten nader onderzocht.

Het betreft ten eerste onderzoek op verzoek van de gemeente Tilburg en Feyenoord naar de (mis)communicatie omtrent afspraken over de combiregeling bij de wedstrijd Willem II – Feyenoord, ten tweede onderzoek naar de wedstrijd ADO Den Haag – Vitesse die werd gestaakt vanwege ongeregelheden en betreding van het veld door Den Haag-supporters, ten derde onderzoek naar de ongeregelheden na afloop van de wedstrijd MVV – Helmond Sport waarbij supportersbussen zwaar zijn beschadigd en ten vierde onderzoek naar de ongeregelheden bij de oefenwedstrijd Jong Oranje – Jong Marokko, waarbij supporters van Marokko zich hebben misdragen.

2.3 Overige activiteiten

In de eindrapportage van het Auditteam over het seizoen 2005 – 2006 is aandacht besteed aan grootschalige aanhoudingen die tijdens dat seizoen hebben plaatsgevonden. Om nadere lessen te trekken uit de ervaringen met grootschalige aanhoudingen, is door het Auditteam op 19 december 2006 een bijeenkomst gehouden met betrokkenen/deskundigen van de politie Amsterdam-Amstelland en Rotterdam-Rijmond, het Openbaar Ministerie en de KNVB. In paragraaf 5.1 worden de belangrijkste uitkomsten van deze bijeenkomst weergegeven.

Het bijzonder spannende slot van de competitie, waar op de laatste dag drie clubs nog in aanmerking kwamen voor de titel, heeft het Auditteam doen besluiten om de wedstrijden van twee kampioenskandidaten te volgen evenals de wedstrijd Heerenveen – Feyenoord die nog recht kon geven op een plek in de play-offs voor de Champions League. Het betrof de kampioenswedstrijden PSV – Vitesse en Willem II – Ajax en de play-off wedstrijd Heerenveen – Feyenoord. De insteek van de bezoeken was vooral gericht op de wijze van ordehandhaving in en rond het stadion, gelet op de korte voorbereidingstijd en de grote belangen die op het spel stonden. De belangrijkste bevindingen van de bezoeken staan weergegeven in paragraaf 5.2. Deze bevindingen hebben overigens niet de status van een rapportage zoals deze bij een audit wordt opgesteld. Het betreft hier waarnemingen en bevindingen van het auditteam die, gelet op de beperkte doelstelling, niet verder met betrokkenen zijn besproken en derhalve ook niet het gewicht hebben zoals bij een audit te doen gebruikelijk is. Tenslotte heeft het Auditteam de ontwikkeling van de politie-inzet gevolgd (zie paragraaf 5.3).

3 Preventief beleid

Het sociaal preventief supportersbeleid is aan verandering onderhevig. De nadruk ligt niet langer op activiteiten gericht op lastige supporters, maar steeds meer op commerciële- en PR-activiteiten in de sfeer van kidsclubs, jeugdvakken en schoolrondleidingen. Tevens wordt een verontrustende terugloop van de betrokkenheid van de gemeentelijke overheden geconstateerd. Deze conclusies uit de monitor voor sociaal preventief supportersbeleid, die sinds 2000 jaarlijks in opdracht van het ministerie van VWS wordt uitgevoerd, vormden dit jaar voor het Auditteam aanleiding om een verkennend onderzoek te doen naar de wijze waarop ketenpartners invulling geven aan preventief beleid, gericht dus op het voorkómen van voetbalvandalisme en -geweld.

In het verkennend onderzoek bij zes clubs, te weten AZ, FC Twente, FC Volendam, FC Zwolle, NAC Breda en Vitesse, alsmede in een afsluitende expertmeeting, is een antwoord gezocht op de vraag hoe de verschillende ketenpartners preventief beleid vorm geven en welke plaats het sociaal preventief supportersbeleid daar bij inneemt. Over de bevindingen is een aparte rapportage uitgebracht. De belangrijkste resultaten uit die rapportage staan hieronder weergegeven.

3.1 Samenvatting onderzoek preventief beleid

De ketenpartners hebben de afspraken over het sociaal preventief supportersbeleid vastgelegd in het Landelijk Beleidskader voetbalvandalisme en voetbalgeweld, in lokale convenanten en in de voorschriften voor het veiligheidsbeleid van de KNVB. Daarin staat o.a. opgenomen dat de BVO een sociaal preventief supportersbeleid opstelt in overleg met jeugdwerzijnsorganisaties en supportersverenigingen, en dat hiertoe een supporterscoördinator dient te worden aangesteld.

Van de zes onderzochte casussen blijkt er niet één aan (alle) voorwaarden te voldoen. Of er is helemaal geen sociaal preventief project, óf het jeugdwerzijnswerk is er niet bij betrokken, dan wel de supportersverenigingen zijn niet aangehaakt. Daarentegen zijn wel overal verschillende vormen van preventief beleid aanwezig. De verschillende invullingen van het preventief beleid maken het voor de ketenpartners onduidelijk wie nu de coördinator of aanjager is van het preventieve beleid in brede zin. De gemeente heeft in veel gevallen formeel de regierol, maar levert vaak beperkte capaciteit om het sociaal preventief beleid daadwerkelijk vorm en inhoud te geven. Dit heeft zijn weerslag op kwaliteit en omvang van het preventief supportersbeleid.

Alle zes onderzochte gemeenten beschikken over recente lokale convenanten die ondertekend zijn door gemeente, clubs, politie en het Openbaar Ministerie. Alleen in Alkmaar heeft de supportersvereniging ook mee ondertekend. Bij FC Twente en FC Zwolle is een apart convenant afgesloten tussen de club en de supportersvereniging. In de drie andere gemeenten is de rol van de supportersvereniging niet schriftelijk vastgelegd.

De aandacht die in de convenanten besteed wordt aan het sociaal preventief supportersbeleid loopt sterk uiteen. Bij drie convenanten wordt er niet of nauwelijks aandacht aan besteed, terwijl er bij twee convenanten wel uitgebreid op wordt ingegaan. Overigens is hier sprake van een bewuste keuze; betrokken partners vinden het soms niet noodzakelijk om sociaal preventief supportersbeleid te ontwikkelen omdat er geen of nauwelijks problemen zijn met supporters. Dit is vooral het geval bij kleinere clubs. In deze lijn constateert het Auditteam dat het preventief supportersbeleid vooral reactief beleid is. Op het moment dat het (sportief) minder gaat met de club wordt de roep om preventieve maatregelen sterker. Blijven incidenten achterwege, dan vervaagt de behoefte aan een uitgebreid(er) preventief beleid.

Kennen en gekend worden

De belangrijkste maatregel om voetbalvandalisme te voorkomen is volgens de ketenpartners het kennen en gekend worden, waarmee risicojongeren uit de anonimiteit gehaald worden. Steeds meer ketenpartners spannen zich hier voor in. De politie verwijst in dit geval eenduidig naar het inmiddels landelijk ingevoerde project Hooligans in beeld. De clubs verwijzen naar diverse wijzen van aanpak, zoals hun rol bij de begeleiding van uitwedstrijden, de supporterscoördinator, scholingsprogramma's, stewards die een vaste tribune hebben en de veiligheidscoördinatoren binnen clubs die nauwe contacten onderhouden met supporters en politie. Andere, uit de expertmeeting naar voren gekomen voorbeelden, zijn de oprichting van een eigen home voor (lastige) supporters en stewards plus de inzet van politie-agenten die in burger de locaties opzoeken waar lastige supporters zich verzamelen.

Maatschappelijk ondernemerschap

Een nieuwe ontwikkeling in het preventief beleid bij de clubs is het publieksgericht, maatschappelijk verantwoord ondernemerschap. Zo zetten clubs als FC Twente en NAC Breda in samenwerking met Regionale Opleiding Centra (ROC's), leer-werk trajecten op voor jongeren die (deels) tot de doelgroep risicosupporters behoren. Bij ADO Den Haag zijn alle instanties die betrokken zijn bij het sociaal preventief supportersbeleid, onder één dak gebracht in het publieksbureau. Vitesse heeft de stichting "Vitesse betrokken" opgericht. Hierin worden alle sociaal maatschappelijke activiteiten van de Arnhemmers ondergebracht met als doel de functie van de club als bindend element in de samenleving te verstevigen. FC Twente heeft met "Scoren in de wijk" een soortgelijk project opgezet.

Communicatie

De ketenpartners erkennen verder dat in het kader van het preventief beleid een eenduidige en zorgvuldige communicatie met supporters van groot belang is. De regels, tolerantiegrenzen en bijbehorende sancties dienen duidelijk gecommuniceerd te worden. Dat gebeurt al (als licentieverplichting van de KNVB) via bordjes met de huisregels bij de ingangen van het stadion. Maar extra aandacht is gewenst. Zo komt NAC Breda bijvoorbeeld komend seizoen met een paspoort voor seizoenkaarthouders waarin alles nog eens duidelijk wordt verwoord.

Supporterverenigingen

De rol van supportersverenigingen in en bij de ontwikkeling van het preventief beleid is beperkt. Een aantal supportersverenigingen geeft aan niet over de capaciteit en kwaliteit te beschikken om deel te nemen aan overleggen en beleidsontwikkeling. Dit beeld wordt bevestigd door de SOVS.

Het Auditteam is van mening dat de clubs de supporters(groepen) – al dan niet vertegenwoordigd in een supportersvereniging – moeten stimuleren om enerzijds een bijdrage te leveren aan de beleidsontwikkeling en anderzijds verantwoordelijkheid te dragen door de eigen rol op te pakken in de bestrijding van voetbalvandalisme.

Stewards

Binnen het sociaal preventief supportersbeleid is een belangrijke rol weggelegd voor de stewards. Het kwaliteitsniveau van de stewards is in de afgelopen jaren verbeterd maar kan nog verder worden ontwikkeld. Bijvoorbeeld door het aanbieden van opleidingen op het gebied van het aanspreken van supporters op negatief gedrag en op het handhaven van de tolerantiegrenzen. Bij NAC Breda zijn hiermee inmiddels goede ervaringen opgedaan. Van belang hierbij is wel dat stewards kunnen terugvallen op de politie in het geval de benadering van overlastgevendende supporters geen effect heeft. Dit vraagt om goede afspraken tussen politie en de veiligheidsorganisatie van de club.

Alcohol en drugs

(Overmatig) alcohol- en drugsgebruik, tijdens en na de wedstrijd, wordt door alle ketenpartners als belangrijk probleem gezien. Toch worden de tolerantiegrenzen die ten aanzien van alcohol zijn opgenomen in het Beleidskader voetbalvandalisme, niet bij alle clubs in acht genomen. De verkenning heeft duidelijk gemaakt dat clubs er mee worstelen en er hun eigen regels en tolerantiegrenzen op na houden. Het Auditteam is van mening dat het alcoholbeleid bij alle clubs gelijk moet zijn. Afwijkingen van het beleidskader zijn ongewenst. Het broze draagvlak onder supporters voor deze tolerantiegrenzen wordt ondermijnd door in gelijke situaties ongelijk te handelen. De praktijk vraagt onverminderd om eenduidig beleid: nog steeds is bij incidenten vrijwel altijd sprake van overmatig drankgebruik en/of drugsgebruik. Het drugsgebruik onder supporters en het optreden hiertegen, zou door de club, de politie, het jongerenwerk en de verslavingszorg goed in kaart moeten worden gebracht en waar nodig bestreden. In Breda en Enschede is hiertoe reeds een goede aanzet gegeven.

Tot slot. De verkenning heeft duidelijk gemaakt dat de evaluatie van het preventieve beleid en het onderdeel sociaal preventief supportersbeleid in geen van de zes casussen wordt uitgevoerd. Dit is een belangrijk manco van het huidige preventieve beleid.

3.2 De onderzoeksvragen

In deze paragraaf wordt antwoord gegeven op de gestelde onderzoeksvragen en worden de belangrijkste conclusies en aanbevelingen uit het rapport Preventief beleid Voetbalvandalisme weergegeven. Voor een volledig overzicht wordt korthedshalve verwezen naar genoemd rapport.

Hoe geven de verschillende ketenpartners preventief beleid vorm en inhoud? En welke plaats neemt het sociaal preventieve supportersbeleid in dat beleid in?

Uit de zes casussen en de expertmeeting blijkt dat de ketenpartners in algemene zin aandacht besteden aan preventief beleid. Afspraken worden vastgelegd in een lokaal convenant en de ketenpartners zijn over het algemeen bereid om vanuit de eigen verantwoordelijkheid een bijdrage te leveren aan het verminderen van voetbalvandalisme. De afgelopen jaren is bij veel clubs een grote stap vooruit gemaakt door professionalisering van de veiligheidsorganisatie. Toch dreigt daarbinnen de aandacht voor *sociaal* preventief beleid teveel op de achtergrond te raken. Wat wel blijft is de lichtere aanpak (meer richting publieksbeleid zoals kidsclubs) en de stadionverbodencommissies. Er zijn echter steeds minder clubs met een supporterscoördinator. Dit brengt het risico met zich mee dat de aanpak 'kennen en gekend worden' verengt tot de politie-aanpak van Hooligans in Beeld. Wel staat het Auditteam positief ten opzichte van nieuwe ontwikkelingen die door ketenpartners in gang zijn gebracht, zoals het maatschappelijk ondernemerschap. Dit brengt de positieve kanten van het voetbal meer onder de aandacht en biedt nieuwe mogelijkheden voor preventief beleid.

Alleen op die locaties waar de gemeente (mee)financiert, is nog een supporterscoördinator aangesteld, zo blijkt uit de VWS-monitor en uit dit onderzoek. Een belangrijke oorzaak hiervan is dat grotendeels onduidelijk is wat de resultaten zijn (geweest) van het sociaal preventieve supportersbeleid. Naar de effecten van sociaal preventief beleid is geen onderzoek gedaan. Op de vraag of het beleid effect heeft gehad, kan geen antwoord worden gegeven. "Het lijkt nooit de vraag of sociaal preventief supportersbeleid werkt, maar altijd wie moet het betalen", wordt geconcludeerd in de monitor. De conclusie van het Auditteam is dat het gebrek aan beleidsverantwoording gecombineerd met de projectmatige (tijdelijke) opzet van sociaal preventief supportersbeleid, er mede toe heeft geleid dat veel projecten zijn stopgezet.

Deelvraag 1: Welke visie hebben de verschillende (keten)partners op preventief beleid?

Preventief beleid wordt in eerste instantie door alle beleidspartners gedefinieerd als "Alle maatregelen die nodig zijn om incidenten rondom voetbal(wedstrijden) te voorkomen." Preventieve maatregelen maken onderdeel uit van het integrale veiligheidsbeleid. Het doel is een veilig en plezierig wedstrijdbezoek voor supporters te realiseren. Daar zijn alle partijen het over eens. Er zijn echter verschillen in de uitwerking van deze definitie en de maatregelen waar het accent op wordt gelegd. Een aantal clubs geeft aan dat wat hen betreft preventie plaats moet vinden in of direct bij het stadion. Bij een aantal andere clubs wordt daarentegen vorm gegeven aan een sterkere maatschappelijke rol voor de voetbalclub. Gemeenten en politie zien graag dat de preventie niet ophoudt bij de toegangspoort van het stadion. Preventief beleid is momenteel vaak reactief; dat wil zeggen, pas als zich één of meer grote incidenten hebben voorgedaan, wordt de aandacht voor het preventieve beleid geïntensiveerd.

Binnen de zes onderzochte casussen is NAC hiervan een voorbeeld. Versterking van preventief beleid is bij de meeste onderzochte clubs vooral reactief beleid. Op grond van de onderzoeksresultaten zijn verschillen in visie en opvatting geconstateerd als het gaat om de eigen verantwoordelijkheid van de Betaald Voetbal club bij preventief beleid ter bestrijding van vandalisme. Aan het ene uiterste van het spectrum bevinden zich de clubs die zich beperken tot wat er in en om het stadion gebeurt. Verruwing, vandalisme en geweld zijn volgens deze clubs maatschappelijke verschijnselen en geen probleem dat specifiek met voetbal is verbonden. Aan het andere eind van het spectrum bevinden zich de clubs die meer hun maatschappelijke rol gaan erkennen: voetbal maakt deel uit van de maatschappij, en dus is de club ook buiten het eigen stadion verantwoordelijk voor het leveren van een bijdrage aan het voorkomen van voetbalvandalisme.

Deelvraag 2: In hoeverre is het preventief beleid vastgelegd in het lokale convenant?

De aandacht die in de convenanten aan het sociaal preventief supportersbeleid wordt besteed loopt sterk uiteen. Bij drie convenanten wordt er niet of nauwelijks aandacht besteed aan het sociaal preventief supportersbeleid. In de convenanten van NAC en Vitesse wordt uitgebreid ingegaan op het sociaal preventief beleid. Betrokkenen vinden het vaak niet noodzakelijk om sociaal preventief beleid te ontwikkelen, omdat er geen problemen zijn met supporters. De afspraken over welke organisatie preventief beleid en de uitvoering daarvan coördineert is niet altijd duidelijk.

In het Landelijke Beleidskader voetbalvandalisme is afgesproken dat "de BVO sociaal preventief supportersbeleid opstelt in overleg met jeugdwelzijnsorganisaties en supportersverenigingen." Preventief supportersbeleid is bij geen van de zes onderzochte casussen op deze wijze georganiseerd. Supportersverenigingen worden lang niet altijd betrokken bij preventief beleid. En ook van samenwerking met jeugdwelzijnsorganisaties is slechts incidenteel sprake.

Evaluatie van preventief beleid of onderdelen van het preventief beleid zoals sociaal preventief supportersbeleid, blijft stelselmatig achterwege.

Landelijke regels en voorschriften zoals vastgelegd in het Landelijk Beleidskader voetbalvandalisme en de licentievooraarden van de KNVB worden niet altijd opgevolgd. Dit doet zich met name voor ten aanzien van de tolerantiegrenzen ten aanzien van alcohol en vooraarden ten aanzien van de invulling van het sociaal preventief supportersbeleid. Het Auditteam constateert dat de landelijke regels en voorschriften op dit punt een te vrijblijvend karakter hebben.

Deelvraag 3: Op welke wijze worden de verschillende onderdelen van preventief beleid door de ketenpartners ingevuld?

Sociaal preventief beleid wordt lokaal heel divers ingevuld. Uit de interviews van het Auditteam en de monitor van VWS blijkt dat steeds minder sprake is van 'jongerenwerkaanpak' inclusief een supporterscoördinator. Anderzijds is er bij steeds meer clubs sprake van publieksgericht, maatschappelijk verantwoord ondernemerschap. In dat kader wordt onder meer gepoogd supporters op een resultaatgerichte wijze (toeleiden naar arbeid) te helpen door in samenwerking met ROC's opleidings- en stageplaatsen te realiseren.

De volgende onderdelen van preventief beleid zijn nader bezien:

- Kennen en gekend worden door BVO
- Hooligans in Beeld
- Communiceren regels en normen
- Optreden stewards en beveiligers
- Alcohol en drugs
- Sociaal Preventieve supportersprojecten
- Betrekken supporters(vereniging)
- Daarnaast is er bij de clubs veel aandacht voor meer algemeen publieks-beleid zoals een kidsclub, juniorvakken en schoolbezoeken aan stadion.

Hierbij merkt het Auditteam het volgende op:

- Het Auditteam constateert dat bij clubs waar sociaal preventief beleid niet (langer) wordt uitgevoerd het kennen en gekend worden van en door risicosupporters te weinig aandacht dreigt te krijgen. Bij clubs zonder supporterscoördinator wordt het kennen en gekend worden op uiteenlopende wijze ingevuld en is door de clubs niet aangegeven wie binnen de club verantwoordelijk is voor het beleid van kennen en gekend worden. De rol die supporterscoördinatoren in samenwerking met jeugdwelzijnsorganisaties spelen kan niet worden overgenomen door de Hooligans in beeld aanpak die vanaf seizoen 2006 – 2007 landelijk breed is ingevoerd. Met name de aan- en bijsturing van het gedrag van groepen jonge supporters die (nog) niet in aanraking zijn gekomen met de politie, zou dan ontbreken.
- Hooligans in Beeld staat voor een systematische en integrale aanpak van hooligans en risicojongeren die wangedrag vertoond hebben. De politiekorpsen zijn enthousiast over de aanpak. In sommige steden kunnen clubs en jongerenwerk meer betrokken worden bij het in beeld brengen en moet de aanpak beter afgestemd worden. Daarnaast is het is van belang om goede afspraken te maken over de uitwisseling van persoonsgegevens tussen politie en club. Dit kan vastgelegd worden in het convenant.
- Meerdere clubs en politiekorpsen investeren in persoonlijk contact met supporters. Een van de methoden is meereizen met het uitpubliek. Andere voorbeelden zijn de uitgebreide preventieve inzet van Hooligans in Beeld in Arnhem en het brede contact met vertegenwoordigers uit verschillende supportersgroepen door ADO Den Haag.
- Het blijkt lastig om het communiceren van regels en normen goed – gezamenlijk – in te vullen. Het meest eenvoudige (licentieverplichting KNVB) is het hangen van bordjes met huisregels bij de ingangen van het stadion. Maar dit is niet genoeg. Het is belangrijk dat alle betrokkenen, supporters en medewerkers, weten wat getolereerd wordt en wat niet. En de regels en normen dienen gehandhaafd te worden. Officials en spelers moeten zich bovendien bewust zijn van hun voorbeeldfunctie. Een goed voorbeeld is de duidelijke communicatie (onder meer in het NAC-paspoort, bonus-malus systeem en handhaving door stewards en politie) over gedragsregels bij NAC-Breda.

- Centraal bij de verbetering van het optreden van stewards en beveiligers staan ten eerste de wijze van aanspreken (niet bedreigend en wel consequent), ten tweede de duidelijkheid omtrent de gevolgen voor de overtreder en ten derde de back-up van de politie (en dus goede afspraken tussen politie en de veiligheidsorganisatie van de club).
- Alcoholbeleid zou bij alle clubs gelijk moeten zijn, clubs mogen niet afwijken van het beleidskader. Het drugsgebruik onder supporters en het optreden hiertegen zou door club, politie, jongerenwerk en verslavingszorg goed in kaart moeten worden gebracht en waar nodig bestreden. De gemeente moet het voortouw in nemen in het organiseren hiervan en het creëren van samenwerking tussen de partijen.

Deelvraag 4: Spelen supportersverenigingen een rol bij het preventief beleid en zo ja, waaruit bestaat die rol?

Supportersverenigingen worden lang niet overal bij de ontwikkeling van het preventief beleid betrokken. Een aantal supportersverenigingen geeft aan niet over de capaciteit of kwaliteit te beschikken om deel te nemen aan overleggen en beleidsontwikkeling. De Samenwerkende Organisaties Voetbal Supporters (SOVS) bevestigt dit beeld. De rol van supportersverenigingen is aan het veranderen. En er komen andere vormen van supportersvertegenwoordiging, zoals supportersraden. Zowel in Zwolle, als in Alkmaar en Enschede spreken de supportersverenigingen wel uit een voorbeeldfunctie te hebben naar de supporters en zijn deze supportersverenigingen actief in het bestrijden en voorkomen van voetbalvandalisme.

Het Auditteam is van mening dat supportersverenigingen en supportersraden een grotere rol moeten vervullen bij de ontwikkeling van het preventief beleid. Vooral clubs moeten stimuleren dat georganiseerde supporters een rol krijgen bij beleidsontwikkeling en dat de rol van supportersvereniging expliciet benoemd wordt in lokale convenanten. Daarnaast worden clubs en supportersverenigingen geadviseerd samen een convenant op te stellen.

Deelvraag 5: Hoe geeft de gemeente invulling aan de regierol bij het preventief beleid?

De regierol wordt in de praktijk toegedeeld aan het voetbaloverleg. De regierol van de gemeente voor het preventief beleid is noch in het landelijke beleidskader noch in de onderzochte lokale convenanten voldoende vastgelegd. Gemeenten hebben nu veelal een rol met betrekking tot formeel juridische toetsing. Zij zouden veel meer een rol moeten vervullen in inhoudelijk (jeugd-)beleid en een goede borging daarvan in de organisatie. Door de regierol duidelijker op zich te nemen, kan het beleid beter ontwikkeld, uitgevoerd en gemonitord worden.

Deelvraag 6: Welke preventieve maatregelen gericht op supporters achten de verschillende (keten)partners het meest effectief?

Doordat het preventieve beleid lokaal niet geëvalueerd wordt op effectiviteit, zijn de baten van dit beleid feitelijk niet bekend.

Op basis van de antwoorden op de onderzoeksvragen, doet het Auditteam de volgende aanbevelingen:

De taakverdeling voor het preventief beleid tussen de ketenpartners en de invulling van het beleid, moeten worden vastgelegd in het lokale convenant. Op hoofdlijnen is de taakverdeling als volgt: de gemeente voert de regie vanuit veiligheidsbeleid en jeugdbeleid, de club moet goed publieksbeleid voeren en geeft vorm aan het sociaal preventief beleid rekening houdend met de lokale situatie, de politie voert Hooligans in Beeld in.

Binnen de genoemde regierol besteedt de gemeente specifieke aandacht aan het alcohol- en drugsgebruik. Dit gebruik dient in kaart te worden gebracht en in samenwerking met verslavingszorg, jongerenwerk, club en politie, te worden bestreden.

Binnen het publieksbeleid spannen de clubs zich in om contact te onderhouden met (een vertegenwoordiging) van supportersgroepen. Het preventieve beleid van de clubs richt zich op alle supporters, lastige supporters zijn daar een deel van. Ook het stimuleren van positief gedrag van supporters maakt onderdeel uit van het beleid.

Benevens de invoering Hooligans in Beeld doen politiekorpsen van de steden van de uit en thuis spelende clubs, er goed aan om naast het voorafgaand overleg, ook op de dag voor de wedstrijd contact te hebben met hun collega's van de andere stad om actuele informatie uit te wisselen over de grootte, de samenstelling en het reisgedrag van de groep die meereist naar een uitwedstrijd.

Kennen en gekend worden, wordt bij de club in principe door een supporterscoördinator gecoördineerd en uitgevoerd. De supporterscoördinator komt op plaatsen waar supporters ook komen. Is er bij de club geen supporterscoördinator, dan is het belangrijk dat deze taak wordt toegewezen aan een medewerker van de club. Zodat de functie herkenbaar aanwezig is en daadwerkelijk vormgegeven wordt. *Kennen en gekend worden* kan dan onderdeel uitmaken van bijvoorbeeld publieksbeleid. De wijze waarop dit georganiseerd wordt, moet vastgelegd worden in het convenant. De KNVB toetst als onderdeel van de licentievooraarden of deze functie wordt uitgevoerd. Deze regel moet opgenomen worden in het landelijk beleidskader.

Landelijk dienen richtlijnen te worden gepubliceerd over mogelijkheden en beperkingen als het gaat om het uitwisselen van persoonsinformatie van lastige supporters tussen politie, club, gemeente en OM (BZK en OM). Lokaal dienen door OM, politie en BVO duidelijke afspraken te worden gemaakt over uitwisseling van persoonsinformatie.

Ketenpartners dienen gedragsregels bij voetbalwedstrijden gezamenlijk vast te stellen. Supporters moeten hierbij betrokken worden. Vervolgens worden de gedragsregels en sancties duidelijk gecommuniceerd en worden overtreders consequent aangesproken en waar nodig gecorrigeerd door stewards en beveiligers. De politie dient hierbij een goede back-up te leveren.

4 Ongewenste spreekkoren

4.1 Inleiding

Vanaf het seizoen 2004 – 2005 vraagt het Auditteam herhaaldelijk aandacht voor het optreden tegen ongewenste spreekkoren. Dit heeft tot op heden geresulteerd in diverse aanscherpingen van lokaal en nationaal beleid, zoals onder andere verwoord in het Beleidskader voetbalvandalisme 2005 en het Handboek veiligheid 2006 van de KNVB. Daarnaast heeft ook de KNVB haar richtlijn 'Bestrijding verbaal geweld' waar nodig aangepast aan de bevindingen van het Auditteam en de ervaringen van de ketenpartners die een rol hebben in de aanpak van ongewenste spreekkoren. Meest recente aanpassing van genoemde richtlijn is dat de primaire verantwoordelijkheid voor het stilleggen van een wedstrijd in verband met dergelijke spreekkoren, bij het bestuur/directie van de thuis spelende BVO is gelegd en niet meer bij de scheidsrechter. Bij racistische en/of discriminerende spreekkoren heeft, net zoals bij de oude richtlijn het geval was, de burgemeester de bevoegdheid om de wedstrijd stil te laten leggen².

Het Auditteam constateert dat aan de ene kant het aangescherpte spreekkorenbeleid brede ondersteuning kent bij alle betrokken partijen en dat er (zeker op papier) scherper stelling wordt genomen tegen kwetsende en/of discriminerende spreekkoren. Aan de andere kant kreeg het Auditteam in de loop van het seizoen 2006 – 2007 de indruk dat er zich in de praktijk weer meer ongewenste spreekkoren voordoen op de Nederlandse velden. Om hierover duidelijkheid te verkrijgen is er bij de KNVB informatie opgevraagd over het aantal geregistreerde ongewenste spreekkoren. Door de ontwikkeling van het aantal spreekkoren over de afgelopen jaren af te zetten tegen de verscherpte regelgeving, kan voorzichtig geconcludeerd worden dat de huidige aanpak en regelgeving momenteel nog niet tot het gewenste resultaat heeft geleid. Ook is, gelet op de korte periode sinds invoering van de nieuwe richtlijn, nog niet duidelijk in hoeverre de BVO's hun verantwoordelijkheid daadwerkelijk invullen.

4.2 Overzicht en ontwikkeling ongewenste spreekkoren

In het seizoen 2006 – 2007 (exclusief de wedstrijden in de play-off) heeft de openbare aanklager van de KNVB 22 maal een vooronderzoek verricht naar aanleiding van ongewenste spreekkoren. Het betreft alleen de zaken die voor de openbaar aanklager onderzoeksrijp zijn. Zaken die op voorhand niet zijn onderzocht door de aanklager of waar onvoldoende sprake was van kwetsende spreekkoren zijn buiten beschouwing gebleven.

Een vergelijking met het aantal kwetsende spreekkoren in de voorgaande seizoenen, levert het volgende beeld op.

Noot 2 Op grond van zijn reglementaire bevoegdheid kan een scheidsrechter altijd een wedstrijd stilleggen of staken, waarbij het uitgangspunt is dat hij moet instaan voor de veiligheid van de spelers en voor een sportief en regulier verloop van de wedstrijd.

Tabel Overzicht spreekkoren afgelopen vijf seizoenen

Seizoen	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007
Aantal vooronderzoeken	9	18	19	15	22
Aantal opgelegde stadionverboden	39	34	21	?	30

In de voorgaande vier seizoenen werd er respectievelijk 9, 18, 19 en 15 keer een vooronderzoek verricht door de openbare aanklager. De aanscherping van het beleid in het vorige seizoen heeft tot een nadrukkelijke daling geleid maar deze ontwikkeling heeft zich helaas niet voortgezet. Niet alleen in vergelijking met het seizoen 2005 – 2006, maar ook met de daaraan voorafgaande seizoenen, zijn er dit jaar (weer) meer kwetsende spreekkoren geregistreerd.

4.3 Bestrafing ongewenste spreekkoren

Tijdens de wedstrijden ADO Den Haag – NAC en Willem II – PSV vinden diverse kwetsende spreekkoren plaats richting bezoekende clubs en spelers. In beide gevallen heeft het niet geleid tot vooronderzoek aangezien de openbaar aanklager van mening is dat zowel ADO als Willem II voldoende hebben opgetreden tegen deze ongewenste uitingen.

De gemeente Rotterdam staat op het punt de wedstrijd Feyenoord – Ajax stil te leggen wegens kwetsende spreekkoren richting de scheidsrechter. De spreekkoren ebben weg waardoor het duel kan worden voortgezet. De aanklager van de KNVB legt Feyenoord een schikkingsvoorstel voor van € 7.500 dat door de club is geaccepteerd.

De wedstrijd FC Den Bosch – FC Utrecht wordt door de scheidsrechter na 80 minuten stil gelegd. Aanleiding vormen de (deels ludieke) spreekkoren aan het adres van de scheidsrechter uit ongenoegen over de vele gele kaarten. De zaak wordt geseponneerd c.q. afgedaan met een waarschuwend schrijven.

Bij de 22 in 2006 – 2007 geregistreeerde incidenten zijn 30 stadionverboden opgelegd. In 14 van de 22 onderzochte gevallen, dus bijna tweederde van alle aangemelde gevallen, heeft de openbaar aanklager de zaak geseponneerd. Een sepot kan plaatsvinden omdat de openbaar aanklager van de KNVB uiteindelijk, alles afwegende, stelt dat de spreekkoren niet ernstig genoeg waren of omdat de club zelf al de daders van de betreffende spreekkoren heeft bestraft. De club dient dan aannemelijk te maken dat zij voldoende heeft gedaan om de spreekkoren te voorkomen, te verminderen of dat de daders van de spreekkoren door hen zijn vervolgd en bestraft. Er wordt dan ook wel gesproken van 'disculpatie'. In vier gevallen is door de aanklager aan de club een schikkingsvoorstel gedaan. Daarvan is in een geval het schikkingsvoorstel geaccepteerd door de BVO. In drie gevallen heeft de club het schikkingsvoorstel niet geaccepteerd en is de club uiteindelijk door de Commissie van Beroep vrijgesproken.

In de resterende vier gevallen is de zaak nog in behandeling bij de openbaar aanklager.

Op vrijdag 8 september 2006 zijn tijdens de wedstrijd GA Eagles – RBC Roosendaal kwetsende spreekkoren te horen richting trainer Maaskant. De aanklager van de KNVB besluit de club een boete op te leggen van € 5.000 maar die straf wordt door de commissie van Beroep van de KNVB teniet gedaan. De club had vooraf via flyers en tijdens de wedstrijd via adequaat optreden van de stewards namelijk voldoende gedaan om de spreekkoren te voorkomen en te stoppen.

FC Utrecht hoeft een door de tuchtcommissie opgelegde boete van € 7.500 wegens kwetsende en discriminerende spreekkoren tijdens het thuisduel tegen Ajax op 1 oktober 2006, niet te betalen. De beroepscommissie van de KNVB spreekt de club vrij, mede omdat de aanklager, gezien de veranderende omstandigheden, ook om vrijspraak heeft gevraagd. FC Utrecht kon namelijk aantonen dat het stadionverbod heeft opgelegd aan acht personen wegens betrokkenheid bij deze spreekkoren.

Op 15 oktober 2006 krijgt scheidsrechter Ruud Bossen tijdens de wedstrijd PSV – Roda JC vanuit het PSV-vak vervelende opmerkingen naar zijn hoofd. Uit het vooronderzoek van de KNVB blijkt, dat PSV afdoende maatregelen heeft getroffen om de daders te identificeren en te straffen. De zaak is vervolgens geseponeerd.

Het forse aantal geseponeerde zaken lijkt erop te duiden dat de clubs zich steeds meer kunnen disculperen oftewel steeds meer acties vooraf, tijdens en na de wedstrijd ondernemen om kwetsende en discriminerende spreekkoren tegen te gaan, dan wel daders achteraf te straffen. Immers de sancties, meestal in de vorm van geldboetes, tikken hard aan bij de clubs. Bij de 22 onderzochte wedstrijden hebben in totaal 30 supporters een stadionverbod opgelegd gekregen. Van deze stadionverboden zijn er 26 opgelegd door FC Utrecht, waarvan de aanhangers zich bij drie thuiswedstrijden schuldig hebben gemaakt aan kwetsende spreekkoren. FC Utrecht onderscheidt zich door deze actieve aanpak in positieve zin.

Bij de onderzochte wedstrijden van andere clubs zijn meestal geen daders bestraft met een stadionverbod.

Het Auditteam constateert derhalve dat supporters die zich in 2006 – 2007 schuldig hebben gemaakt aan spreekkoren, zelden worden gestraft, met uitzondering van supporters van FC Utrecht. Dit geeft aan dat er nog steeds terrein te winnen valt.

Aanbeveling

Het Auditteam meent dat voor het terugdringen van ongewenste spreekkoren het van belang is dat een consequent (repressief) beleid richting individuele daders wordt gevolgd door zowel clubs als supportersverenigingen. Het gaat hierbij enerzijds om het duidelijk communiceren van normen en regels en anderzijds het verhogen van de pakkans en het consequent opleggen van straffen (stadionverboden). Bij het verhogen van de pakkans is volgens het Auditteam een belangrijke rol weggelegd voor enerzijds de stewards en anderzijds nieuwe technieken met betrekking tot beeld- en geluidsregistratie. Het Auditteam heeft dit reeds eerder aangegeven in haar eindrapport van het seizoen 2004 – 2005.

5 Handhaving en politie-inzet

5.1 Bijeenkomst grootschalige aanhoudingen

In het voorgaande seizoen is een aantal grootschalige aanhoudingen verricht waar het Auditteam uitgebreid bij heeft stilgestaan. Een van de grootschalige aanhoudingen vond plaats bij de wedstrijd Ajax – Roda JC van 22 maart 2006. Bij die wedstrijd zijn 188 supporters aangehouden voor verstoring van de openbare orde. Daarvan werden er 179 bij de KNVB voorgedragen voor een stadionverbod. 107 Supporters hebben vervolgens tegen het stadionverbod een kort geding tegen de bond aangespannen en gewonnen. De KNVB is hiertegen in beroep gegaan dat op 2 november 2006 door het gerechtshof in Amsterdam is verworpen.

De kern van de uitspraak van het Gerechtshof in Amsterdam is als volgt:

- De standaardvoorwaarden van de KNVB zijn onbetwist.
- Er zijn geen, althans volstrekt onvoldoende gegevens gebleken om feitelijke misdragingen ten aanzien van ieder van de individuele Roda-fans te kunnen aannemen.
- Het hof acht het niet waarschijnlijk dat de strafrechter de Rodafans zal veroordelen wegens overtreding van art. 2 lid 1 APV enkel omdat zij aanwezig waren in een groep van waaruit de orde is verstoord. Het hof meent dat er onvoldoende grond is om een stadionverbod ten aanzien van de Rodafans te rechtvaardigen.
- De KNVB heeft een eigen verantwoordelijkheid, welke in dit geval hieruit bestaat dat zij, alvorens een voor voetbalsupporters zo verstrekkende maatregel als een stadionverbod op te leggen, dient na te gaan op welke grond dit geschiedt en of globaal gezien daarvoor een voldoende feitelijke grondslag aanwezig is.

Het Auditteam heeft het initiatief genomen om een bijeenkomst te organiseren met een aantal deskundigen en direct betrokkenen. Tijdens deze bijeenkomst (op 19 december 2006) zijn de consequenties van deze uitspraak voor het beleid en de uitvoering van de bestrijding van voetbalvandalisme besproken. De centrale vraag voor deze bijeenkomst luidde: hoe kan voorkomen worden dat stadionverboden, door de KNVB opgelegd aan supporters die in grote groepen zijn aangehouden, door de rechter worden opgeheven?

Op basis van zowel de bestudering van de juridische stukken als genoemde bespreking, concludeert het Auditteam dat de grond voor het stadionverbod zo veel mogelijk specifiek op de betreffende supporter van toepassing moet zijn. Dit 'individualiseren' heeft consequenties voor het optreden van de politie en voor de handelwijze van het OM bij grootschalige aanhoudingen en daaropvolgend van de KNVB.

Bij het optreden van de politie moet zo mogelijk gebruik worden gemaakt van video-opnamen of fotomateriaal, zodat er eenduidig bewijs is voor individueel strafbare feiten op basis waarvan vervolging en veroordeling kan plaatsvinden.

Daar zit echter een grens aan, want het bestuderen van videomateriaal is arbeidsintensief. In ieder geval moet getracht worden de supporters, die de ernstige feiten hebben begaan, op te sporen en strafrechtelijk te vervolgen.

Aanbeveling

Door het OM dient bij grootschalige aanhoudingen de volgende procedure te worden gehanteerd: alleen de gegevens van supporters waarvan een individueel strafbaar feit is vastgesteld, kunnen direct door naar de KNVB, die deze supporters dan ook direct een stadionverbod kan opleggen. Voor de overige supporters moet het OM eerst vaststellen of er ook voor hen voldoende grond is om tot strafrechtelijke vervolging over te gaan. Indien dat is vastgesteld, kunnen ook de gegevens van deze supporters door naar de KNVB. Dit betekent wel dat in veel gevallen aanvullend onderzoek nodig zal zijn om de gronden voor vervolging te individualiseren. Hierbij zou de afspraak moeten worden gemaakt dat het OM daar maximaal een maand de tijd voor heeft. Het is van belang dat in het beleidskader voetbalvandalisme de bovenbeschreven handelwijze in een heldere procedure wordt vastgelegd.

5.2 Wedstrijdbezoeken laatste competitiedag

Bezoek PSV – Vitesse

PSV had nog een kleine kans op het kampioenschap en hield, net als de politie, in de voorbereiding op de wedstrijd niet nadrukkelijk rekening met het kampioenschap. Veeleer was de inzet gericht op de mogelijkheid van een negatieve ontlading na de wedstrijd in de binnenstad. Omdat na de wedstrijd ook sprake was van een overgang naar de koninginnenacht lag het accent meer op het beheersbaar houden van de gedragingen van supporters in de avonduren. Aangezien er voor Vitesse niks meer op het spel stond, kwamen er slechts honderd fans uit Arnhem op de wedstrijd af, waaronder geen hardkernsupporters.

Voor en tijdens de wedstrijd, die PSV uiteindelijk toch het kampioenschap opleverde, was er geen sprake van ongeregelde heden. Na afloop was het uiteraard feest in Eindhoven en was er in en buiten het stadion een zeer ontspannen sfeer en geen aanleiding tot rellen. Twee opmerkelijke gebeurtenissen in de sfeer van handhaving en optreden rond incidenten, zijn het vermelden waard:

- De trainer van Vitesse die zijn verantwoordelijkheid neemt en zijn provocerende keeper in de tweede helft vervangt, waardoor de spanning bij de PSV supporters werd weggehaald.
- PSV bestraft een supporter die zondag na het laatste fluitsignaal het veld opliep met een boete van 15.000 euro en een stadionverbod van tien jaar. Het is voor het eerst dat PSV deze zware straf uitdeelt sinds de club twee jaar geleden de hekken om het veld weghaalde.

Bezoek Willem II – Ajax

Ajax had nog een redelijke kans om kampioen te worden waardoor de wedstrijd in trek was bij de Ajax-supporters. Voor de wedstrijd gold een bus/autocombi. Veel seizoenkaarthouders van Willem II hadden hun plaatskaarten vooraf doorverkocht aan Ajaxfans, waardoor naar schatting zo'n 1000 Ajaxsupporters verspreid over de tribunes plaats konden nemen. Deze ongecontroleerde kaartverkoop heeft niet of nauwelijks geleid tot extra maatregelen. In tegenstelling tot het uitvak werd er nauwelijks gefouilleerd in de thuisvakken, waar zich dus ook Ajaxsupporters bevonden. Ook werd in de thuisvakken, vlak voor de wedstrijd, alcohol genuttigd in het kader van de plaatselijke festiviteit 'Tilburg zingt', terwijl het een risico B wedstrijd betrof waarbij alcohol niet getolereerd hoort te worden.

Tijdens de wedstrijd hebben zich diverse schermutselingen voorgedaan waarbij politie-interventie noodzakelijk bleek. Ook kwam het na afloop van de wedstrijd bijna tot een confrontatie tussen de supportergroepen toen Willem II - supporters de teleurgestelde Ajaxaanhang provoceerden. Na afloop van de wedstrijd waren er buiten het stadion nauwelijks ongeregeldheden. De Ajax-fans die met de combiregeling gekomen zijn, werden lang opgehouden wat irritaties opleverde, maar zij hebben uiteindelijk gelaten het stadion verlaten. Volgens de politie zijn er elf aanhoudingen verricht. Dat is iets meer dan bij andere wedstrijden van Willem II.

Bezoek Heerenveen – Feyenoord

In de voorbereiding op de wedstrijd hadden de ketenpartners in Heerenveen rekening gehouden met eventuele ongeregeldheden door onvrede onder Feyenoordsupporters. Zo gold vanaf de dag voor de wedstrijd vanaf 12 uur de noodverordening. Deze maatregel werd ingegeven door informatie vanuit de RID dat er vijfhonderd supporters van Feyenoord zonder geldig toegangsbewijs naar Heerenveen zouden reizen. De politie heeft hierop een extra peloton ME ingezet. Toen uiteindelijk bleek dat er geen vijfhonderd fans van Feyenoord naar Heerenveen kwamen, was het al te laat om weer af te schalen. De politie is van mening dat het in werking stellen van de noodverordening ertoe heeft geleid, dat veel Rotterdamse fans zonder kaartje ontmoedigd zijn de stad te bezoeken. Uiteindelijk zijn zestig Feyenoord fans tijdens de wedstrijd in het centrum aangehouden. Zij konden zich niet legitimeren. Op verzoek van de politie hebben veertig fans de stad vrijwillig verlaten. De overige fans zijn meegenomen naar het politiebureau. Voor, tijdens, en na de wedstrijd zijn er weinig incidenten geweest, de dag verliep over het algemeen in een prettige sfeer. De overwinning van Heerenveen was zo duidelijk dat dit tot verslagenheid en berusting bij de Feyenoord-supporters heeft geleid.

5.3 Terugdringen politie-inzet

Een belangrijke conclusie uit het eindrapport 2005 – 2006 luidt dat de gemiddelde politie-inzet bij competitiewedstrijden in het seizoen 2005 – 2006 beduidend lager is dan in de voorgaande drie seizoenen. Ondanks het feit dat het aantal wedstrijden in competitieverband ten gevolge van de playoffs in 2005 – 2006 was toegenomen, is de totale politie-inzet in 2005 – 2006 niet gestegen ten opzichte van 2004 – 2005.

Het Auditteam is geïnteresseerd in de vraag of deze positieve tendens in seizoen 2006 – 2007 gecontinueerd is.

Wanneer de cijfers van het CIV betreffende de omvang van de politie-inzet over de wedstrijden in de eerste helft van het seizoen 2006 – 2007, worden vergeleken met de cijfers over dezelfde gespeelde wedstrijden in het seizoen 2005 – 2006, dan blijkt dat de inzet (gemeten in aantal ingezette politiemensen in totaal) licht gestegen is. Dit geldt zowel voor de wedstrijden in de eredivisie als in de eerste divisie (respectievelijk 2% en 5% stijging)³.

Noot 3 De gegevens zijn afkomstig uit de CIV-notitie van 12 februari 2007, die in februari in de stuurgroep is besproken.

In de eredivisie is vooral sprake van een stijging van de inzet bij wedstrijden van Willem II⁴, Feyenoord en ADO Den Haag. Daarentegen is de inzet bij Sparta, Ajax, AZ en FC Groningen opvallend gedaald.

Bij de eerste divisie is de inzet toegenomen bij VVV, BV Veendam, Cambuur Leeuwarden en FC Dordrecht. Een sterke daling is geconstateerd bij FC Omniworld, FC Volendam en in iets mindere mate MVV.

Ten tijde van het opstellen van deze eindrapportage van het Auditteam was het CIV bezig met het opstellen van zijn jaarverslag over het seizoen 2006 – 2007; daarin worden onder meer gegevens over de politie-inzet over het hele seizoen 2006 – 2007 (inclusief playoffs) opgenomen. Het CIV kon het Auditteam nog geen definitieve cijfers verstrekken, maar gaf aan dat de politie-inzet in de tweede seizoenshelft 2006 – 2007 waarschijnlijk in dezelfde orde van grootte ligt als in de tweede seizoenshelft 2005 – 2006.

Zodra het jaarverslag van het CIV is uitgebracht, zal het Auditteam bepalen of nader onderzoek naar de ontwikkeling van de politie-inzet noodzakelijk is.

5.4 Nieuwe wetgeving op komst

Ten aanzien van de vervolging van voetbalvandalen dient in algemene zin nog te worden opgemerkt dat de indiening van de voetbalwet nieuwe kansen en mogelijkheden biedt om relschoppers snel en adequaat te kunnen straffen. Juni 2007 hebben de Kamerleden Zijlstra (VVD), Spekman (PvdA) en Atsma (CDA) een voorstel voor een dergelijke voetbalwet gepresenteerd. Bij de voorbereiding hiervan was ook de KNVB betrokken. In dit voorstel is opgenomen dat het OM of de burgemeester onmiddellijk een stadion- of gebiedsverbod op kan leggen, eventueel vergezeld van een meldingsplicht. Momenteel wordt door de ministeries van BZK en Justitie gewerkt aan het wetsvoorstel "Maatregelen bestrijding voetbalvandalisme ernstige overlast" dat een bredere reikwijdte heeft. Een aantal elementen uit het voorstel van de kamerleden wordt in het wetsvoorstel van de beide departementen overgenomen.

Noot 4 Tijdens de wedstrijd Willem II – Feyenoord werden in 2006-2007, ten gevolge van de gang van zaken rond de combiregeling, 241 politiemensen meer ingezet in vergelijking met de politie-inzet bij deze wedstrijd in seizoen 2005-2006.

6 Incidenten

Het Auditteam maakt elk seizoen een overzicht van de meer ernstige en opvallende incidenten en het optreden hiertegen. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van gegevens van de KNVB, van het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV) en berichtgeving in de media.

Het gaat daarbij om incidenten rond wedstrijden van de reguliere competities (inclusief de play-offwedstrijden), incidenten bij vriendschappelijke, Europese en bekerwedstrijden en overige incidenten. Bij de categorie overige incidenten betreft het incidenten die niet direct te koppelen zijn aan een wedstrijd, maar waarvan wel bekend is dat er voetbalsupporters bij zijn betrokken.

Het Auditteam heeft bij vier incidenten nader onderzoek verricht. Op verzoek van de gemeente Tilburg, Feyenoord en de KNVB is de onduidelijkheid bij de vervoersregeling voor de wedstrijd Willem II – Feyenoord onderzocht. Daarnaast is onderzoek verricht naar de gestaakte wedstrijd ADO Den Haag – Vitesse, de bekogeling van bussen bij het duel tussen MVV – Helmond en de ongeregelheden rond de oefenwedstrijd Jong Oranje – Jong Marokko. De resultaten van deze onderzoeken worden in de paragrafen 6.2 tot en met 6.5 samengevat. In paragraaf 6.1 wordt eerst een beeld gegeven van de belangrijkste trends die uit het incidentenoverzicht van het Auditteam gedestilleerd kunnen worden. Het volledige incidentenoverzicht is opgenomen in bijlage 3.

6.1 Incidentenoverzicht 2006 – 2007

De meeste incidenten uit het overzicht van het Auditteam (45 van de 70) in het seizoen 2006 – 2007 hebben zich voorgedaan rond wedstrijden in de reguliere competities. Iets meer dan de helft daarvan heeft plaatsgevonden tijdens wedstrijden in de eredivisie. Twee eredivisiewedstrijden zijn gestaakt dit seizoen. Dat waren ADO Den Haag – Vitesse (zie paragraaf 6.3) en ADO Den Haag – FC Groningen. Verder waren er bij de eredivisiewedstrijden Roda JC – Sparta en FC Utrecht – ADO Den Haag omvangrijke ongeregelheden tijdens de wedstrijd.

In de eerste divisie was het vooral rond de wedstrijden Cambuur – FC Dordrecht en Go Ahead Eagles – FC Zwolle onrustig en tegen het einde van de competitie heeft een ernstig incident plaatsgevonden na de wedstrijd MVV – Helmond Sport, waarbij aanhangers van MVV met fors geweld een bus Helmond Sport aanhangers hebben aangevallen (zie paragraaf 6.4).

Tijdens de play-offwedstrijden zijn er maar twee incidenten geregistreerd. Dat was tijdens de wedstrijd AZ – Ajax, waar op de avond voor de wedstrijd Ajax aanhangers een café in Alkmaar bestormden en bij FC Utrecht – FC Groningen, waar Utrecht supporters hun eigen stewards en suppoosten bedreigden en enig fysiek geweld is gebruikt.

Een belangrijke aanleiding voor incidenten is gelegen in rivaliserende supportersgroepen die de confrontatie zoeken. Hieronder worden daarvan enkele voorbeelden gegeven.

Tijdens de wedstrijd Roda JC – Sparta heeft de politie 33 supporters van de tribunes verwijderd wegens openbare geweldpleging. Vlak na aanvang van de wedstrijd ontstond een massale vechtpartij tussen rivaliserende supporters. De aanwezige stewards kregen de vechtpartij niet onder controle waarna 30 man politie werd ingezet. De Spartafans bleken niet in het bezoekersvak te zitten als gevolg van een actie van een regionale krant en Roda JC, waarbij iedereen voor een gering bedrag en zonder clubkaart naar de wedstrijd kon. Van de aangehouden 32 Rotterdamse reischoppers bleken er 17 bekend te zijn bij Sparta.

Tachtig supporters van FC Dordrecht zijn, na het uitvoeren van een noodbevel door de burgemeester, Leeuwarden uitgezet na ongeregelheden met fans van Cambuur. Nadat de supporters van Dordrecht uit de bus waren gestapt, stuitten ze op aanhangers van Cambuur waarbij over en weer met stenen werd gegooid en met stokken werd geslagen. De politie en ME stelden orde op zaken.

Tijdens de wedstrijd FC Utrecht – ADO Den Haag zijn 11 arrestaties verricht na supportersrellen (openlijke geweldpleging) in de eerste helft van de wedstrijd. De ME voerde een aantal charges uit om de Haagse en Utrechtse supporters te scheiden.

Slechte prestaties van de club vormen een andere belangrijke aanleiding voor incidenten.

Een peloton ME grendelt het Maasgebouw van Feyenoord af uit vrees voor bestorming van de bestuurskamer na de wedstrijd Feyenoord – FC Twente. RKC supporters wachten de selectie op bij het eigen stadion na de (verloren) uitwedstrijd tegen Willem II en eisen het ontslag van de trainer. Twee spelers van Vitesse zijn in het supportershome door hun eigen supporters belaagd na de teleurstellende thuiswedstrijd tegen Excelsior. PSV zet, na vooraf te zijn ingelicht, extra stewards in bij een training die door 300 teleurgestelde supporters wordt bijgewoond. Er wordt onder andere gescholden en met eieren gegooid naar spelers en auto's.

Bij vriendschappelijke, Europese en bekerwedstrijden zijn dit seizoen 18 incidenten geregistreerd. Opvallend daarbij waren de ongeregelheden rond de wedstrijden van het Marokkaanse nationale team. Zowel na de wedstrijd FC Utrecht – Marokko en Jong Oranje – Jong Marokko (zie paragraaf 6.5) zijn er door de aanhangers van Marokko grote vernielingen aangericht, zowel binnen als buiten het stadion.

Verder hebben Nederlandse supporters zich tijdens wedstrijden in het buitenland ernstig misdragen. Het meest opvallende incident was ongetwijfeld het tijdelijk stil leggen van de UEFA-cup wedstrijd tussen Nancy en Feyenoord op 30 november vanwege ongeregelheden tussen Feyenoord hooligans en de Franse oproerpolitie.

Supporters van FC Utrecht hebben in de Franse stad Sedan huisgehouden voorafgaand en tijdens de wedstrijd tussen de lokale club en Paris Saint Germain (PSG). Sedan is de club waar David di Tomasso speelde voordat hij naar FC Utrecht verhuisde. Sinds zijn dood bezoeken FC Utrecht supporters als eerbetoon wedstrijden van Sedan. De supporters van FC Utrecht raakten slaags met aanhangers van PSG en de ME moest er aan te pas komen om de vechtersbazen te scheiden. Een suppoost van PSG belandde in het ziekenhuis.

Honderden Feyenoordfans zonder kaartje raakten in Nancy slaags met de politie en richtten talloze vernielingen aan in het centrum, onder andere in een café, bij diverse winkels en in een tram. Ook tijdens de wedstrijd zelf braken rellen uit, waarbij de Franse politie traangas moest gebruiken om de rust te herstellen. De wedstrijd heeft hierdoor een kwartier stil gelegen.

Voor de wedstrijd AZ – Fenerbahce hebben 60 AZ-supporters hun toegangskarten doorverkocht aan Turkse supporters. Nadat de Turkse fans zich in het AZ-vak luidruchtig uitte na het eerste Turkse doelpunt, ontstond enige commotie waarop de 60 Turkse fans een ander onderkomen hebben gekregen. Achteraf kon aan de hand van hun toegangskarten worden bepaald wie deze hadden doorgekocht.

Tenslotte zijn er in Nederland ook nog incidenten geweest zonder dat er sprake was van een voetbalwedstrijd. Het meest recente voorbeeld hiervan zijn de ongeregelde heden tussen Feyenoord-fans onderling in Vlaardingen. Ook na de bekerhuldiging van Ajax braken er op en rond het Leidseplein rellen uit.

Het Auditteam heeft naar aanleiding van mediaberichten ook gekeken in hoeverre er bij de rellen in de Utrechtse wijk Ondiep betrokkenheid was van hooligans uit Utrecht en andere steden. Uit de beschikbare gegevens is gebleken dat van een noemenswaardige deelname van harde kern en risico-supporters geen sprake was.

Ruim een maand na afloop van de competitie zijn rivaliserende groepen Feyenoordsupporters uit Vlaardingen en Rotterdam met elkaar slaags geraakt. Aanleiding vormde de mishandeling van een Rotterdammer door Vlaardingse fans waarop de Rotterdammers een week later wraak namen. De politie verrichtte 16 arrestaties.

Een groep van 30 supporters van Vitesse is op Koningsdag op 'oorlogspad' geweest in Doetinchem, waarbij een café dat populair is bij De Graafschapfans, werd opgezocht. De geïnformeerde politie was tijdig ter plekke en kon een knokpartij voorkomen. De Vitessefans zijn door de politie op de trein gezet, waarbij enkele aanhoudingen zijn verricht.

Na de huldiging van Ajax vanwege het winnen van de beker, zijn rellen uitgebroken in de buurt van het Leidseplein. Nadat de ME het Leidseplein had schoongeveegd, verspreidden de jongeren zich in de omgeving waar ze onder meer met stenen gooiden. In totaal werden 50 personen aangehouden.

Vergelijking met vorig seizoen

Aangezien er op dit moment nog geen sprake is van een systematische en eenduidige incidentenregistratie die door alle betrokkenen gehanteerd wordt kunnen geen harde uitspraken worden gedaan over de ontwikkeling van het totaal aantal incidenten. Wel kan een aantal trends worden gesignaleerd in de aard van de incidenten:

- Evenals het vorige seizoen vinden de meeste incidenten plaats buiten het stadion.
- Het merendeel van de incidenten betreft confrontaties/vechtpartijen tussen supportersgroepen voor of na de wedstrijd. Soms bij het stadion, maar ook vaak in de binnenstad. Vergeleken met de incidenten uit het voorgaande seizoen, constateert het Auditteam dat hierin weinig verandering is opgetreden.
- Ook in het stadion blijven incidenten plaatsvinden. Voorbeelden van dergelijke incidenten zijn spanning of vechtpartijen als gevolg van supporters die op verkeerde tribunes zitten, het gooien van vuurwerk, vernieling van stoeltjes en het betreden van het veld door (groepen) supporters. Ten opzichte van vorig seizoen hebben deze incidenten dit seizoen een ernstiger karakter gehad.
- Er zijn dit seizoen geen grootschalige aanhoudingen verricht. In het voorgaande seizoen waren dat er twee.
- Er zijn weinig confrontaties tussen supportersgroepen op de dag of avond voor de wedstrijddag geweest. Dit duidt erop dat de informatiepositie van de politie op dit punt is verbeterd en er beter wordt ingespeeld op signalen dat supporters dreigen af te reizen om elkaar op te zoeken.

- Rondom het vervoer van supporters heeft het Auditteam dit jaar opvallend veel incidenten bij buscombivervoer genoteerd. Het Auditteam heeft de indruk dat nu de veiligheid rond de treincombi zich heeft uitgekristalliseerd, de strijd tussen rivaliserende supportersgroepen zich meer gaat richten op de buscombi. Deze vorm van vervoer is doorgaans lastiger te beveiligen dan het vervoer per spoor.
- Het Auditteam constateert dat de play-offs in het tweede jaar minder spanningen hebben opgeleverd dan de play-offs in het voorgaande debuutjaar. Voor de meeste deelnemende clubs en gemeenten was het de tweede keer dat ze te maken kregen met de play-offs, waardoor ze gebruik konden maken van hun eerdere ervaringen met de korte voorbereidingstijd. Het krachtdadige optreden van de voorzitter van FC Utrecht na de ongeregelheden bij FC Utrecht – FC Groningen (zie onderstaand kader) bleef niet onopgemerkt door de media en verdient alle waardering..
- Dit seizoen hebben zich meer ongeregelheden voorgedaan bij internationale wedstrijden, waaronder enkele zeer ernstige incidenten in het buitenland. Bij deze wedstrijden is de controle en de kans op bestraffing vaak gering.
- Ook dit jaar zijn er weer bedreigingen van spelers, officials en stewards geweest. In vergelijking met vorig seizoen is geen sprake van een duidelijke toename of afname.

Na het tweede Groningse doelpunt in de 76e minuut braken aan de Bunnikzijde, waar de fanatiekste Utrechtfans zitten, rellen en vechtpartijen uit in de gracht voor het betreffende vak. Boze supporters wilden een hek richting de hoofdtribune forceren. Diverse stewards en supporters trachtten dat te voorkomen en liepen daarbij klappen op. Door interventie van een peloton van de Mobiele Eenheid keerde de rust na verloop van tijd terug. Tenminste één supporter raakte tijdens de ongeregelheden gewond. De voorzitter van Utrecht, Jan Willem van Dop, heeft bij de politie aangifte gedaan van mishandeling van de stewards. Als gevolg hiervan werd hij onder meer via zijn mobiele telefoon bedreigd. In het Algemeen Dagblad van 20 mei is in een column het optreden van Van Dop geprezen.

6.2 Buscombi Willem II – Feyenoord

De gemeente Tilburg, de KNVB en Feyenoord hebben het Auditteam gevraagd de gebeurtenissen rond de door de gemeente Tilburg verplichte buscombiregeling bij de wedstrijd Willem II – Feyenoord op 12 november 2006, te toetsen aan de landelijke en lokale beleidskaders, regels en afspraken met betrekking tot de organisatie van betaald voetbalwedstrijden. Doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in de oorzaken van de verschillen van mening ten aanzien van de buscombiregeling en de verplichting tot nakoming voor partijen en daar vervolgens lessen uit te trekken en/of afspraken te maken voor de toekomst⁵.

Noot 5 De bevindingen van het Auditteam zijn opgetekend in de afzonderlijke rapportage 'Combiregeling Willem II – Feyenoord 12 november 2006', Amsterdam, 20 februari 2007

Op 12 november 2006 is de wedstrijd Willem II – Feyenoord gespeeld. De wedstrijd is in eerste instantie ingeschaald als een B-risicowedstrijd. De vervoersregeling is door de driehoek in Tilburg vastgesteld als een verplichte buscombi. Voorgaande jaren was de vervoersregeling een verplichte autocombi. Na interne evaluatie in Tilburg is besloten de regeling dit jaar te verzwaren. Feyenoord was het niet eens met deze regeling en verzocht de driehoek in Tilburg dit besluit te herzien. De driehoek bleef bij haar standpunt. Feyenoord organiseerde daarop een buscombiregeling met 1 bus en 1 supporter. Informatie dat Feyenoord supporters, waaronder hardkernsupporters, toch naar Tilburg zouden komen, deed de gemeente besluiten de wedstrijd tot risico C te maken en extra politie in te zetten. De gemeente Tilburg onderzoekt of de kosten van deze extra politie-inzet op Feyenoord kunnen worden verhaald.

Uit het onderzoek is naar voren gekomen, dat de belangrijkste reden voor de driehoek van Tilburg om in tegenstelling tot vorige jaren een buscombi op te leggen voor deze wedstrijd, ligt in de extra inzet die de politie de afgelopen seizoenen heeft moeten plegen om buiten de autocombi om reizende Feyenoord supporters te begeleiden en incidenten in de kiem te smoren. Tevens is vastgesteld, dat Feyenoord nimmer is betrokken bij de evaluaties van de voorgaande wedstrijden en ook niet direct na de evaluatie is geïnformeerd en aangesproken op zaken die met betrekking tot de wedstrijdorganisatie c.q. autocombi niet goed zijn gegaan. Hierdoor kreeg Feyenoord pas formeel tijdens het vooroverleg, dat in dit geval drieëneuhalf week in plaats van zes tot tien weken voor aanvang wedstrijd plaatsvond, te horen dat de autocombi werd vervangen door een buscombi. Aangezien de beleving van Feyenoord met betrekking tot de gang van zaken in de voorgaande seizoenen een andere bleek te zijn dan die van de gemeente Tilburg, was er weinig draagvlak voor het besluit van de Tilburgse driehoek. Als ludieke (protest)actie organiseerde Feyenoord vervolgens een buscombi voor één persoon, met het risico op escalatie.

De bevindingen uit het onderzoek hebben bij het Auditteam tot een aantal (algemene) aanbevelingen geleid.

Ten eerste is duidelijk geworden dat conclusies van interne (beleids)evaluaties van wedstrijden tijdig, bij voorkeur direct na vaststelling ervan door de driehoek, kenbaar gemaakt worden aan de betreffende bezoekende club. Vanaf dit jaar hebben de clubs in principe toegang tot het voetbalvolgsysteem (VVS). Evaluaties van wedstrijden door politie en club kunnen dan ingevoerd en ingezien worden in het VVS. Indien de evaluatie aanleiding geeft tot wijziging van het regime bij bepaalde wedstrijden, dient in ieder geval tijdig sprake te zijn van actieve informatie richting de betreffende club.

De burgemeester is bestuurlijk (eind)verantwoordelijke voor handhaving van de openbare orde buiten het stadion. Indien een club (of supportersgroep) het niet eens is met een besluit van de burgemeester en er in onderlinge contacten niet uitkomen, moeten de juiste bestuurlijke en/of juridische wegen gevolgd worden of dient men zich neer te leggen bij het besluit. Daarbij dienen clubs zich bewust te zijn van hun bijzondere verantwoordelijkheid richting de eigen supporters en zich te houden aan (de uitvoering van) de afspraken zoals die zijn vastgelegd in het beleidskader.

Voorts is duidelijk geworden dat autocombiregelingen lokaal op verschillende wijzen worden uitgevoerd. Om die reden is het essentieel dat de voorwaarden die aan de regeling worden gesteld, alsmede de motivatiedoelstelling van de autocombiregeling, tijdig en eenduidig worden meegedeeld aan de supporters, waarbij conform de uitgangspunten van het beleidskader daadwerkelijk wordt gehandhaafd en gesanctioneerd bij supporters die de combiregeling niet naleven. Dit betekent dat (groepen) supporters die buiten de verplichte combiregeling om naar de wedstrijd komen, buiten de gemeentegrenzen moeten worden gezet. De gemeente dient deze richtlijn duidelijk in de APV op te nemen. Dit maakt het tevens mogelijk om uitsupporters, die buiten de combiregeling om reizen en het bevel zich te verwijderen negeren, aan te houden en aan te melden bij het OM.

Voor het eerst sinds 1998 mochten supporters van NAC zonder verplichte combiregeling naar Arnhem reizen om de wedstrijd Vitesse – NAC bij te wonen. Zo'n 600 supporters kwamen uit Breda met gesponsorde bussen. Daarnaast ging de politie in Arnhem uit van circa 20 aanhangers die met de trein zouden komen. In de trein bleken op aangeven van de spoorwegpolitie echter geen 20 maar ongeveer 150 fans te zitten. De politie-inzet was daar niet op berekend. Ter voorkoming van een grote knokpartij in het centrum zijn door middel van een noodbevel de 150 NAC-fans met speciale bussen uit het centrum weggehaald. Veel NAC-fans beschouwden het optreden van de Arnhemse politie als zwaar overdreven. De vrije kaartverkoop voor NAC-fans voor uitduels in Arnhem staat na dit incident ter discussie.

6.3 Staken ADO Den Haag – Vitesse

In het seizoen 2006 – 2007 zijn twee wedstrijden gestaakt, in beide gevallen thuiswedstrijden van ADO Den Haag. Het Auditteam heeft haar aandacht gericht op de eerste gestaakte wedstrijd tegen Vitesse.

De wedstrijd ADO Den Haag – Vitesse van 19 november, is rond de 65-ste minuut gestaakt omdat supporters van de thuisploeg het veld betraden. Een eerdere rode kaart en penalty voor Vitesse leidden al tot onrust op de tribunes en diverse kwetsende spreekkoren richting de scheidsrechter. Na het tweede doelpunt werd de sfeer nog grimmiger en richtten de spreekkoren zich op de trainer van ADO en het bestuur. Vervolgens verliet een groep van circa 60 supporters de tribune, forceerde van binnenuit enkele hekken en betrad het veld. De scheidsrechter legde daarop, bij een stand van 0-3, het spel stil.

ADO Den Haag – Groningen van 20 april is de tweede wedstrijd die dit seizoen is gestaakt. De wedstrijd werd al na twee minuten onderbroken omdat een assistent-scheidsrechter bijna werd geraakt door vuurwerk afkomstig van supporters van ADO Den Haag. Na een pauze van een kwartier kon de wedstrijd weer worden hervat. In de 49-ste minuut kwam opnieuw vuurwerk op het veld, waarna de wedstrijd definitief is gestaakt.

Op 20 november, de dag na de wedstrijd ADO Den Haag – Vitesse, heeft het Auditteam contact opgenomen met de club, de politie, het CIV en de KNVB. Op basis van de verkregen informatie en gezien het feit dat de KNVB reeds een eigen onderzoek was gestart naar de gebeurtenissen, is besloten geen (uitgebreide) audit in te stellen naar het incident. Wel stelde het Auditteam voor om, aanvullend op het KNVB-onderzoek, een korte reconstructie van de gebeurtenissen op te stellen, waarbij het accent ligt op de samenwerking tussen politie en veiligheidsorganisatie van de club en de wijze waarop met de opsporing en vervolging van de verdachten is omgegaan. Hieruit kunnen dan mogelijk lessen getrokken worden, die tot aanpassing kunnen leiden van het Beleidskader voetbalvandalisme.

Op 30 november heeft het Auditteam een brief gestuurd naar de betrokken ketenpartners in Den Haag, waarin werd aangekondigd dat het Auditteam, na contact met de ketenpartners, een reconstructie zou maken van de gebeurtenissen rond de wedstrijd ADO Den Haag – Vitesse. De burgemeester van Den Haag heeft vervolgens besloten schriftelijk te reageren op het verzoek van het Auditteam. Aangezien de schriftelijke reactie uit Den Haag niet alle vragen beantwoordde, heeft het Auditteam, na overleg met de burgemeester, een aanvullend schriftelijk verzoek opgesteld. De schriftelijke reactie die daarop volgde was kort, formeel en gaf slechts zeer beperkt antwoord op gestelde vragen.

Het Auditteam betreurt deze gang van zaken en heeft uiteindelijk besloten niet verder te gaan met de reconstructie. De verstrekte informatie is te beperkt, waardoor het helaas onmogelijk is dat ketenpartners, die elders in Nederland betrokken zijn bij de bestrijding van voetbalvandalisme, lering kunnen trekken uit ervaringen die in Den Haag bij dit incident zijn opgedaan. De medewerking die het Auditteam krijgt van betrokken partijen en organisaties in voetballand ten behoeve van onder meer audits, beperkte onderzoeken en wedstrijdbezoeken, is over het algemeen zeer goed. Dat geldt ook voor eerdere contacten met de gemeente Den Haag. Het Auditteam gaat er dan ook vanuit dat de beperkte medewerking bij de reconstructie rond de gestaakte wedstrijd ADO Den Haag – Vitesse, de uitzondering is die de regel bevestigt.

Achteraf kan vermeld worden dat ADO Den Haag erin geslaagd is om, met gebruikmaking van beschikbare pasfoto's en ter plekke gemaakt videomateriaal, voor 35 overtreders van het verbod het veld te betreden, een stadionverbod opgelegd te krijgen. De KNVB heeft in verband met het staken van de wedstrijd ADO – Vitesse de thuisclub bestraft met het spelen van een wedstrijd zonder publiek. Vanwege de staking van de wedstrijd tegen FC Groningen is ADO Den Haag bestraft met een boete van 50.000 euro.

6.4 Busincident MVV – Helmond Sport

Ook in het seizoen 2006 – 2007 zijn er weer diverse incidenten geweest die samenhangen met het vervoer van supporters. Opvallend zijn dit jaar enkele incidenten met bussen.

Het Auditteam heeft een verkenning gehouden naar de toedracht van het busincident bij de wedstrijd MVV – Helmond Sport.

Na de wedstrijd MVV – Helmond Sport op 6 april, hebben MVV-supporters, na ongeremdheid bij het stadion, de twee vertrekkende bussen met Helmond Sport supporters bekogeld met stenen weipalen. De ravage was groot, over een afstand van honderden meters lag glas verspreid. De politie moest er aan te pas komen om de bussen veilig uit Maastricht te loodsen. Het zou om een wraakactie gaan van MVV-fans die eerder dit seizoen in Helmond belaagd waren.

Een vergelijkbaar incident deed zich voor bij de wedstrijd RKC – Willem II. Vijf bussen met supporters van Willem II kwamen met een vertraging aan doordat RKC supporters een ruit van een bus hadden ingegooid. De politie heeft de dader(s) niet weten te achterhalen.

Na afloop van de wedstrijd Cambuur – GA Eagles hebben drie personen stenen gegooid naar een bus met voetbalsupporters van Go Ahead. Een van de daders is aangehouden.

Supporters van ADO Den Haag zijn met bussen vervoerd naar de uitwedstrijd tegen RKC-Waalwijk. Onderweg werd tijdens een stop gestolen in een benzinstation. Ook de buschauffeur werd bedreigd.

De wedstrijd MVV – Helmond Sport was aangemerkt als een wedstrijd met een laag risico. Tijdens het vooroverleg waren er geen signalen die wezen op te verwachten ongeregelde heden. Voor de supporters van Helmond Sport gold een verplichte buscombi voor de wedstrijd tegen MVV.

Enkele dagen voor de wedstrijd kwam via de RID bij het politiekorps Brabant Zuid Oost informatie binnen dat supporters van MVV voornemens waren de supportersbussen aan te vallen. De signalen werden door de voetbalcoördinator van de Brabantse politie doorgegeven aan zijn collega in Maastricht. Ook werd de informatie telefonisch doorgegeven aan de RID van het korps Limburg Zuid en later schriftelijk bevestigd. Beide RID's hebben de signalen vervolgens nagetrokken maar niet bevestigd gekregen. Hierop heeft het politiekorps Limburg Zuid besloten geen wijzigingen aan te brengen in de veiligheidsorganisatie zoals die besproken was op het vooroverleg.

Op de wedstrijddag vertrokken twee bussen richting Maastricht. Het laatste stuk werden beide bussen begeleid door een autopatrouille en motorfiets. De bussen arriveerden zonder problemen bij het stadion en de wedstrijd verliep zonder noemenswaardige incidenten. Wel provoocerden beide supportersgroepen elkaar. Dat ging vrij eenvoudig aangezien de afscheiding tussen beide vakken alleen uit een hek bestond. Diverse supporters van Helmond Sport waren duidelijk onder invloed van alcohol of drugs. Na de wedstrijd ging de aanhang van Helmond Sport naar de bussen. Daar zagen ze een groep jonge jongens, die ook op het complex was vanwege een groot voetbaltoernooi, aan voor MVV supporters. De aanhang uit Helmond keerde zich tegen deze groep en probeerde door de linie heen te breken die door suppoosten en politie was opgetrokken. Er werd bijstand verleend door de hondenbrigade en zelfs even pepperspray gebruikt. Hierdoor is een vechtpartij tussen beide groepen voorkomen. De suppoosten en de politie trachtten vervolgens de supporters van Helmond Sport in de bussen te krijgen en te houden, wat uiteindelijk met veel moeite lukte. De bussen vertrokken vervolgens onder politiebegeleiding, maar werden nog bij het stadion, in een donker parkachtig gedeelte, opgewacht door naar schatting 40 personen. Zij bekogelden de bussen met stenen en weipalen, waarbij ook begeleidende voertuigen van suppoosten en de politie werden geraakt. Van de eerste bus sneuvelden alle ruiten aan de linkerkant en bij de tweede bus drie linkerruiten. De eerste bus reed onder begeleiding verder, de tweede bus stopte omdat er melding werd gemaakt van een zwaargewonde. Op dat moment dreigde een confrontatie tussen de inzittenden van de tweede bus, die inmiddels uitgestapt waren, en fans van MVV die achter de bus aanreden. De politie kreeg de supporters weer in de bus en toen bleek dat de verwondingen van het slachtoffer meevielen, vertrok ook de tweede bus richting Helmond.

De route naar de snelweg was, zoals gebruikelijk, voor het vertrek van beide bussen verkend door motorrijders, maar dat leverde geen verdachte omstandigheden op. De politie kreeg de groep stenengooiers pas in de gaten op het moment dat de bussen al in beweging waren en zich vlak bij de onheilsplek bevonden. Hierdoor kon geen alternatieve route meer worden gezocht voor de bussen. De politie heeft niemand van de groep stenengooiers kunnen herkennen vanwege de volstreekte duisternis in het parkachtige deel van het terrein vlakbij het stadion. Er zijn dan ook geen aanhoudingen verricht. Volgens de politie kunnen de daders onmogelijk in het stadion hebben gezeten, anders waren ze wel gespot tijdens hun vertrek uit het stadion.

Dit wordt tegengesproken door een collega uit Helmond, die meent gezien te hebben dat een grote groep MVV supporters vijf minuten voor tijd de tribunes verliet.

De politie van Maastricht heeft inmiddels het afgelopen seizoen in het algemeen en het busincident in het bijzonder, geëvalueerd en is tot de volgende conclusies gekomen:

- De parkachtige omgeving rond het stadion vraagt meer inzet van spotters en rechtvaardigt een betere verkenning van de omgeving en de route van het stadion naar de snelweg toe. Zeker als het vertrek van de bussen door omstandigheden is vertraagd.
- In overleg met de gemeente en MVV wordt voorgesteld om aan de achterzijde van het stadion een bussluis aan te leggen, zodat de bussen met bezoekende supporters (meer) uit het zicht staan van de MVV aanhangers die na afloop van de wedstrijd het stadion verlaten.
- De politie is van mening dat zolang geruchten rond te verwachten confrontaties of ongeregelheden bij voetbalwedstrijden van MVV niet bevestigd kunnen worden door betrokken regionale inlichtingendiensten, extra politie-inzet op voorhand niet de voorkeur verdient.

Het Auditteam kan zich vinden in deze conclusies maar wil toch benadrukken dat de veiligheid te allen tijde centraal moet staan. Ook in het geval dat er sprake is van geruchten die niet bevestigd kunnen worden door RID's, dienen de betreffende ketenpartners in ieder geval de scenario's door te nemen waarmee kan worden ingespeeld op de mogelijkheid dat de geruchten werkelijkheid worden.

6.5 Oefenwedstrijd Jong Oranje – Jong Marokko

Samenvatting van de gebeurtenissen

Op 22 mei 2007 is de vriendschappelijke wedstrijd tussen Jong Oranje en Jong Marokko uitgelopen op ongeregelheden. Grote groepen Marokkaanse fans hebben zich tijdens en na de wedstrijd misdragen.

Voorafgaande aan de wedstrijd zijn twee vooroverleggen gevoerd. In het eerste vooroverleg werd besloten de wedstrijd, ondanks negatieve ervaringen met Marokkaanse vertegenwoordigende elftallen elders, toch door te laten gaan.

Het ging volgens betrokkenen immers om een vriendschappelijke wedstrijd tussen de 'belofteteams' en de KNVB heeft aan Willem II toegezegd dat eventuele schade aan het stadion zou worden vergoed.

In het tweede vooroverleg, zes weken voor de wedstrijd, zijn de concrete risico's doorgenomen. Daarbij is een overzicht gemaakt van negen eerdere wedstrijden van Marokkaanse vertegenwoordigende teams. Gezien het overzicht hield men in Tilburg rekening met het risico van veldbetreding, spreekkoren, vuurwerk in het stadion, stoelen vernielen en met voorwerpen gooien. De wedstrijd is uiteindelijk ingeschaald als risico B-wedstrijd waaraan verschillende maatregelen zijn gekoppeld met betrekking tot het aanvangstijdstip, communicatie over de wedstrijd, hoeveelheid stewards, inzet ME, etc. Binnen de driehoek is als hoofdlijn van het beleid voor deze wedstrijd afgesproken dat voorkomen moest worden dat de politie en reischoppers de confrontatie met elkaar zouden aangaan.

De KNVB was eindverantwoordelijk voor de veiligheid in en rond het stadion. De beslissingen werden in nauw overleg genomen met de politie en de veiligheidscoördinator van Willem II, die belast was met de aansturing van de stewards.

De autoriteiten in Tilburg werden verrast doordat de verkoop van toegangskaarten op de wedstrijddag zelf opeens steeg van 3.500 kaarten naar 10.000 kaarten. Er was geen apart vervoer geregeld voor de supporters, die massaal met de trein bleken te komen. Tijdens het vervoer naar het stadion was een deel van de supporters vervelend en werden er vernielingen aangericht.

In de eerste helft was de sfeer op de tribunes grimmig. Een steward heeft een blikje tegen zijn hoofd gekregen en drie of vier supporters zijn het veld op gerend. De speaker heeft toen omgeroepen dat bij een volgend incident de wedstrijd zou worden gestaakt.

Aan het einde van de eerste helft is de driehoek bijeengeroepen en de politie-inzet opgeschaald van 70 naar 110 personen.

In de rust is door betrokkenen besloten de stewards op het veld te positioneren. Zij zijn daar na een kwartier weer weggehaald vanwege massale bekoelingen.

Halverwege de tweede helft is er overleg geweest tussen Willem II, de KNVB, de gemeente en de politie. Willem II wilde dat de wedstrijd werd gestaakt, maar gemeente en de politie waren van mening dat de openbare orde dan niet gewaarborgd zou kunnen worden.

Direct na de wedstrijd kwamen Marokkaanse supporters in groten getale het veld op. Op het veld werden vernielingen aangericht en zijn stewards, die dit probeerden te voorkomen, belaagd. Daarop is versterking van de politie opgeroepen, maar die kon hier niet aan voldoen omdat zij al druk doende waren de openbare orde buiten het stadion te handhaven en omdat dit in strijd was met de geldende beleidslijn. Direct na de wedstrijd is er door de burgemeester een noodbevel uitgevaardigd dat bezoekers van de wedstrijd verbod het centrum in te trekken, dit om plundering en vernielingen te voorkomen.

Buiten het stadion heeft de politie de afvoer van supporters begeleid met gereedstaande bussen. Hier ontstonden ook ongeregelde heden doordat Marokkaanse supporters met vuurwerk en stenen gooiden. De ME heeft tegen deze groep opgetreden.

Uiteindelijk hebben dertig stewards en particuliere beveiligers aangifte gedaan bij de politie, na schermutselingen met de fans. Zij hebben daarbij kneuzingen en snijwonden opgelopen. In het stadion is voor ongeveer 75.000 euro aan schade aangericht. Ook buiten het stadion zijn vernielingen gepleegd.

De politie heeft tot nu toe 47 verdachten aangehouden en tegen hen wordt vervolging ingesteld.

Conclusies

Deze vriendschappelijke wedstrijd bracht extra risico's mee zoals een onbekend publiek (geen clubcard of verbonden aan club), losse kaartverkoop aan een onbekend aantal bezoekers waarvan ook de wijze van reizen onbekend was.

- In de voorbereiding op de wedstrijd en daaruit voortvloeiende veiligheidsmaatregelen, hebben de betrokkenen van de club, politie, gemeente en KNVB te weinig rekening gehouden met het feit dat bezoekersstromen moeilijker te reguleren waren dan bij het gebruikelijke Willem II-publiek of uitpubliek bij een reguliere wedstrijd;
- De betrokkenen van de club, gemeente, politie en KNVB werden op de dag van de wedstrijd verrast door het grote aantal bezoekers dat op de laatste dag via de Ticketboxservice een toegangskaartje heeft gekocht; Deze forse toename van het bezoekersaantal heeft niet geleid tot een verdere opschaling.
- Er was geen vervoer geregeld voor de supporters die vanaf het NS-station naar het stadion wilden afreizen. Dit heeft, mede door het onverwacht grote aantal toeschouwers, geleid tot problemen in het stadsvervoer voor de wedstrijd en heeft waarschijnlijk de spanning onder supporters doen toenemen.
- Het voor de stewards van Willem II bij reguliere competitiewedstrijden geldende principe van 'kennen en gekend worden', kon bij deze wedstrijd niet worden toegepast, terwijl het 'uitpubliek' (de Marokkaanse supporters) niet kon worden afgezonderd in het uitvak en ook geen eigen stewards had.
- Onduidelijkheid over het aanvangstijdstip van de wedstrijd leidde ertoe dat er nog tot in de tweede helft bezoekers op de wedstrijd afkwamen. Hierdoor moest een deel van de stewards bij de toegangshekken blijven staan en kon dus niet ingezet worden binnen het stadion.
- De beleidslijn van de politie enkel buiten het stadion te opereren 'om het zo niet te laten aankomen op een confrontatie met relschoppers', had als effect dat, toen de situatie in het stadion steeds onrustiger werd, er geen of moeizaam herstel van de orde plaats kon vinden. Er is dus niet gehandeld naar het principe om 'beginnende problemen in de kiem te smoren'.
- Achteraf is gebleken dat de betrokkenen van de club, gemeente, KNVB en politie, na het overleg tijdens de wedstrijd, een verschillende opvatting hadden over de afspraken die zouden zijn gemaakt ten aanzien van de positionering en de taak van de stewards na de wedstrijd. Na de wedstrijd kwam de politie daardoor in een lastig parket terecht, omdat hen gevraagd werd assistentie te verlenen binnen het stadion, terwijl zij zelf al druk bezig waren de vertrekkende bezoekersstromen buiten het stadion te begeleiden.
- De stewards van Willem II hebben na afloop van de wedstrijd een veel te hoog risico gelopen, mede doordat de spanningen in het stadion al hoog opgelopen waren en de politie geen assistentie kon verlenen. Een verschillende uitleg van gemaakte afspraken ten aanzien van het optreden van de stewards, is daar mede debet aan geweest.
- Doordat bij verschillende beslissingen werd teruggevallen op de adviezen van Willem II kwam de verantwoordelijkheid voor de veiligheid gevoelsmatig bij hen terecht. Dit heeft geleid tot onduidelijkheden bij de betrokkenen. Zo heeft de veiligheidscoördinator van Willem II uiteindelijk zelf assistentie gevraagd van de politie, omdat zijn eigen mensen in het gedrang kwamen, terwijl dit formeel een verantwoordelijkheid van de KNVB was. Over de operationele regie bestond geen eenduidige opvatting bij de betrokken autoriteiten waardoor deze regie op beslissende momenten tekort schoot.

- De betrokken partijen hebben in het vooroverleg terecht besloten het duel te beschouwen als een categorie B wedstrijd. Belangrijke voorzorgsmaatregelen die mogelijk zijn bij een wedstrijd met een verhoogd risico, zoals de verplichte uitkaart en de combi, kunnen bij een oefeninterland echter niet worden genomen. Dit brengt een extra verhoging van het risicoprofiel met zich mee, zeker bij een onbekende omvang en samenstelling van de supporters. De gang van zaken bij deze wedstrijd, doet bij het Auditteam het beeld ontstaan, dat de betrokkenen bij deze wedstrijd ervan zijn uitgegaan dat een vriendschappelijke wedstrijd of een wedstrijd tussen 'belofteteams' per definitie een verlaging van het risicoprofiel inhoudt. Dit ondanks het door het CIV gegeneerde overzicht van incidenten rond eerdere edities van Marokkaans vertegenwoordigende elftallen en een waarschuwing van de directeur van FC Utrecht. Relschoppers zelf blijken geen onderscheid te maken tussen het soort wedstrijd.

Aanbevelingen

- Er dient bij de veiligheidsorganisatie van vriendschappelijke wedstrijden door ketenpartners beter rekening te worden gehouden met het feit dat ook deze wedstrijden een verhoogd risico met zich mee kunnen brengen, terwijl in vergelijking met een reguliere competitiewedstrijd niet alle maatregelen kunnen worden genomen die bij dat risico passen. Om dit te kunnen compenseren, dienen andere maatregelen zwaarder te worden ingezet.
- Bij wedstrijden waarbij sprake is van een onbekend publiek met een onbekend gedrag, moeten aan de stewards andere instructies worden gegeven dan bij reguliere competitiewedstrijden, waarbij meer aandacht wordt besteed aan de specifieke kenmerken van de betreffende groep. Ook dient het inzetten van stewards, indien aanwezig en gekwalificeerd, uit de eigen groep te worden overwogen. Verder dient onderzocht te worden of het mogelijk is groepen supporters te scheiden.
- Voorkomen moet worden dat bij bezoekers onduidelijkheid ontstaat over het aanvangstijdstip van de wedstrijd. In dit kader dienen betrokken partijen duidelijke afspraken te maken.
- Bij oplopende spanningen in het stadion dient het belang van het voorkomen van (verdere) escalatie, voorkomen van strafbare feiten en de bescherming van bedreigde personen en goederen/eigendom beter in balans te worden gebracht met het uitgangspunt met betrekking tot het vermijden van een confrontatie. De maatregelen dienen erop gericht te zijn ongeregelheden in de kiem te smoren.
- Er moet binnen het veiligheidsoverleg een betere afweging plaatsvinden tussen het streven de orde te handhaven en strafbare feiten te voorkomen en de veiligheid van de stewards. Daarbij moet de sfeer tijdens de wedstrijd en de mogelijkheden assistentie in te roepen van de politie, meegenomen worden in de overweging. Voorkomen moet worden dat stewards in een opwelling eigenhandig en daarmee onverantwoord ten opzichte van hun persoonlijke veiligheid gaan optreden.
- In verband met de gewenste ervaring bij samenwerking tussen en uitvoering door lokale ketenpartners, dient ook bij vriendschappelijke wedstrijden die door de KNVB georganiseerd worden, de verantwoordelijkheid voor de veiligheid gedelegeerd te worden aan de veiligheidscoördinator van de club die zijn stadion en de stewardorganisatie voor de wedstrijd beschikbaar stelt.

- Bij het vooroverleg met betrekking tot een wedstrijd dienen de gemaakte afspraken helder schriftelijk vastgelegd te worden en met alle betrokkenen gecommuniceerd te worden; bij overleg tijdens de wedstrijd dienen de aanwezige partijen zich met elkaar ervan te vergewissen dat men dezelfde interpretatie heeft van de genomen besluiten.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

In de eindrapportage over seizoen 2005 – 2006 was de toonzetting van de conclusies van het Auditteam overwegend positief. De openingszinnen luiden:

"De bestrijding van voetbalvandalisme is het afgelopen seizoen op veel onderdelen verder verbeterd. Het Auditteam komt tot dit oordeel omdat eerder gedane aanbevelingen zijn opgepakt, maar ook omdat meer samenwerking en een professionelere aanpak steeds meer zichtbaar worden en omdat resultaten zichtbaar zijn.

De stewardorganisatie en beveiliging van veel Betaald Voetbalclubs wordt verbeterd. Ook het komende jaar is daar veel aandacht voor. De politie-inzet kan mede hierdoor verder teruggedrongen worden... ..De samenwerking bij het combitreinvervoer van supporters is sterk vooruit gegaan, er zijn afgelopen seizoen geen incidenten geweest met combitreinen. En tot slot zijn er, na de verbeterde en verscherpte aanpak van kwetsende en discriminerende spreekkoren, het afgelopen seizoen minder van dergelijke spreekkoren te horen geweest."

Op grond van de ontwikkelingen in het seizoen 2006 – 2007 moet het Auditteam constateren dat deze positieve lijn niet is doorgetrokken. Het seizoen 2006 – 2007 is niet rustiger verlopen dan het seizoen 2005 – 2006. Bij een aantal wedstrijden hebben zich dit seizoen ernstige incidenten voorgedaan met als dieptepunten het staken van twee wedstrijden van ADO Den Haag en de ongeregeldheden rond zowel Nancy – Feyenoord als Jong Oranje – Jong Marokko. Ook de toename van het aantal ongewenste spreekkoren baart zorgen; te meer daar men er, met als uitzondering FC Utrecht, nauwelijks in geslaagd is om supporters die meedoen aan kwetsende, discriminerende of racistische spreekkoren, aan te pakken.

Naar alle waarschijnlijkheid (zekerheid hierover is er pas bij het verschijnen van het jaarverslag van het CIV) is de politie-inzet niet verder teruggedrongen. Zodra het jaarverslag van het CIV beschikbaar is, zal in overleg met de regiegroep voetbalvandalisme worden bepaald of nader onderzoek naar de ontwikkeling van de politie-inzet moet worden uitgevoerd.

De beschreven ontwikkelingen duiden erop dat de ketenpartners bij de bestrijding van het voetbalvandalisme, de teugels enigszins hebben laten vieren. Dit blijkt ook op landelijk niveau het geval te zijn: de interdisciplinaire stuurgroep voetbalvandalisme en –geweld is het afgelopen seizoen slechts één keer bij elkaar geweest⁶ en er is, in tegenstelling tot voorgaande seizoen, geen aandacht besteed aan de uitvoering van de aanbevelingen van het Auditteam over het seizoen 2005 – 2006.

Noot 6 Op 22 februari 2007 heeft de stuurgroep besloten met dezelfde ketenpartners een andere structuur voor de aanpak van voetbalvandalisme aan te nemen. De taken en verantwoordelijkheden van de stuur- en projectgroep worden overgenomen door de Regiegroep voetbalvandalisme en de Expertgroep.

De onderzoeksactiviteiten van het Auditteam in het seizoen 2006 – 2007 hebben duidelijk gemaakt dat er zowel in preventief opzicht als op het gebied van consequente toepassing en handhaving van regels, het nodige valt te verbeteren. In de onderstaande aanbevelingen wordt dit concreet ingevuld.

7.2 Aanbevelingen

Op grond van de thematische onderzoeken naar preventief beleid en ongewenste spreekkoren, de onderzoeken naar vier incidenten en de bijeenkomst die over grootschalige aanhoudingen is georganiseerd, wordt een aantal aanbevelingen gedaan. De aanbevelingen hebben achtereenvolgens betrekking op:

- preventief beleid
- veiligheidsorganisatie
- handhaving
- informatie-uitwisseling ketenpartners

Preventief beleid

- De taakverdeling voor het preventief beleid tussen de ketenpartners en de invulling van het beleid, moeten worden vastgelegd in het lokale convenant. Op hoofdlijnen is de taakverdeling als volgt: de gemeente voert de regie vanuit veiligheidsbeleid en jeugdbeleid, de club moet goed publieksbeleid voeren en geeft vorm aan het sociaal preventief beleid rekening houdend met de lokale situatie, de politie voert Hooligans in Beeld in.
- Binnen de genoemde regierol besteedt de gemeente specifieke aandacht aan het alcohol- en drugsgebruik. Dit gebruik dient in kaart te worden gebracht en in samenwerking met verslavingszorg, jongerenwerk, club en politie, te worden bestreden.
- Binnen het publieksbeleid spannen de clubs zich in om contact te onderhouden met (een vertegenwoordiging) van supportersgroepen. Het preventieve beleid van de clubs richt zich op alle supporters, lastige supporters zijn daar een deel van. Ook het stimuleren van positief gedrag van supporters maakt onderdeel uit van het beleid.
- Benevens de invoering Hooligans in Beeld doen politiekorpsen van de steden van de uit en thuis spelende clubs, er goed aan om naast het voorafgaand overleg, ook op de dag voor de wedstrijd contact te hebben met hun collega's van de andere stad om actuele informatie uit te wisselen over de grootte, de samenstelling en het reisgedrag van de groep die meereist naar een uitwedstrijd.
- *Kennen en gekend worden*, wordt bij de club in principe door een supporterscoördinator gecoördineerd en uitgevoerd. De supporterscoördinator komt op plaatsen waar supporters ook komen. Is er bij de club geen supporterscoördinator, dan is het belangrijk dat deze taak wordt toegewezen aan een medewerker van de club. Zodat de functie herkenbaar aanwezig is en daadwerkelijk vormgegeven wordt. *Kennen en gekend worden* kan dan onderdeel uitmaken van bijvoorbeeld publieksbeleid. De wijze waarop dit georganiseerd wordt, moet vastgelegd worden in het convenant. De KNVB toetst als onderdeel van de licentievoorwaarden of deze functie wordt uitgevoerd. Deze regel moet opgenomen worden in het landelijk beleidskader

Veiligheidsorganisatie

- Indien clubs of supporters het oneens zijn met een besluit van de burgemeester, gericht op handhaving van de openbare orde buiten het stadion, en in onderling overleg geen overeenstemming wordt bereikt, dienen door de club of/en de supportersvereniging de juiste bestuurlijke en/of juridische wegen te worden bewandeld, of men dient zich neer te leggen bij het besluit. Bovendien dienen de clubs zich te houden aan de uitvoering van de afspraken zoals vastgelegd in het Beleidskader voetbalvandalisme.
- Als er sprake is van geruchten over dreigende ordeverstoringen door supporters die niet bevestigd kunnen worden door RID's, dienen de betreffende ketenpartners in ieder geval wel de scenario's door te nemen waarmee kan worden ingespeeld op de mogelijkheid dat de geruchten werkelijkheid worden.
- Er dient bij de veiligheidsorganisatie van vriendschappelijke wedstrijden door ketenpartners beter rekening te worden gehouden met het feit dat ook deze wedstrijden een verhoogd risico met zich mee kunnen brengen, terwijl in vergelijking met een reguliere competitiewedstrijd niet alle maatregelen kunnen worden genomen die bij dat risico passen. Om dit te kunnen compenseren, dienen andere maatregelen zwaarder te worden ingezet.
- Bij wedstrijden waarbij sprake is van een onbekend publiek met een onbekend gedrag, moeten aan de stewards andere instructies worden gegeven dan bij reguliere competitiewedstrijden, waarbij meer aandacht wordt besteed aan de specifieke kenmerken van de betreffende groep. Ook dient het inzetten van stewards, indien aanwezig en gekwalificeerd, uit de eigen groep te worden overwogen. Verder dient onderzocht te worden of het mogelijk is groepen supporters te scheiden.
- Voorkomen moet worden dat bij bezoekers onduidelijkheid ontstaat over het aanvangstijdstip van de wedstrijd. In dit kader dienen betrokken partijen duidelijke afspraken te maken.
- Er moet binnen het veiligheidsoverleg een betere afweging plaatsvinden tussen het streven de orde te handhaven en strafbare feiten te voorkomen en de veiligheid van de stewards. Daarbij moet de sfeer tijdens de wedstrijd en de mogelijkheden assistentie in te roepen van de politie, meegenomen worden in de overweging. Voorkomen moet worden dat stewards in een opwelling eigenhandig en daarmee onverantwoord ten opzichte van hun persoonlijke veiligheid gaan optreden.
- In verband met de gewenste ervaring bij samenwerking tussen en uitvoering door lokale ketenpartners, dient ook bij vriendschappelijke wedstrijden die door de KNVB georganiseerd worden, de verantwoordelijkheid voor de veiligheid gedelegeerd te worden aan de veiligheidscoördinator van de club die zijn stadion en de stewardorganisatie voor de wedstrijd beschikbaar stelt.

Handhaving

- Bij oplopende spanningen in het stadion dient het belang van het voorkomen van (verdere) escalatie, voorkomen van strafbare feiten en de bescherming van bedreigde personen en goederen/eigendom beter in balans te worden gebracht met het uitgangspunt met betrekking tot het vermijden van een confrontatie. De maatregelen dienen erop gericht te zijn ongeregelheden in de kiem te smoren.

- Door het OM dient bij grootschalige aanhoudingen de volgende procedure te worden gehanteerd: Alleen de namen van supporters waarvan een individueel strafbaar feit is vastgesteld, kunnen direct door naar de KNVB, die deze supporters vervolgens een stadionverbod kan opleggen. Voor de overige supporters moet het OM eerst vaststellen of er ook voor hen voldoende grond is om tot strafrechtelijke vervolging over te gaan. Indien dat is vastgesteld, kunnen ook de gegevens van deze supporters door naar de KNVB. Dit betekent dat in veel gevallen aanvullend onderzoek nodig zal zijn om de gronden voor vervolging te individualiseren. Hierbij zou de afspraak moeten worden gemaakt dat het OM daar maximaal een maand de tijd voor heeft. Het is van belang dat in het beleidskader voetbalvandalisme de bovenbeschreven handelwijze in een heldere procedure wordt vastgelegd.
- Groepen supporters die buiten de verplichte combiregeling om naar een wedstrijd komen, moeten buiten de gemeentegrenzen worden gezet. De gemeente dient deze richtlijn duidelijk in de APV op te nemen. Dit maakt het tevens mogelijk om uitsupporters, die buiten de combiregeling om reizen en het bevel zich te verwijderen negeren, aan te houden en aan te melden bij het OM.
- Voor het terugdringen van ongewenste spreekkoren is het van belang dat een consequent (repressief) beleid richting individuele daders wordt gevolgd door zowel clubs als supportersverenigingen. Het gaat hierbij enerzijds om het duidelijk communiceren van normen en regels en anderzijds het verhogen van de pakkans en het consequent opleggen van straffen (stadionverboden). Bij het verhogen van de pakkans is volgens het Auditteam een belangrijke rol weggelegd voor enerzijds de stewards en anderzijds nieuwe technieken met betrekking tot beeld- en geluidsregistratie. Het Auditteam heeft dit reeds eerder aangegeven in haar eindrapport van het seizoen 2004 – 2005.

Informatie-uitwisseling ketenpartners

- Als de (interne) beleidsevaluatie van een wedstrijd aanleiding geeft tot wijziging van het veiligheidsregime (bijvoorbeeld ten aanzien van de combiregeling), dan dient dit tijdig aan de bezoekende club meegedeeld te worden.
- Ketenpartners dienen gedragsregels bij voetbalwedstrijden gezamenlijk vast te stellen. Supporters moeten hierbij betrokken te worden. Vervolgens worden de gedragsregels en sancties duidelijk gecommuniceerd en worden overtreders consequent aangesproken en waar nodig gecorrigeerd door stewards en beveiligers. De politie dient hierbij een goede back-up leveren.
- Het is van belang dat evaluaties worden ingevoerd in het Voetbal Volg-systeem. In voorbereiding op een wedstrijd kunnen dan door de betrokken ketenpartners evaluaties van voorgaande wedstrijden eenvoudig worden geraadpleegd.
- Landelijk dienen richtlijnen te worden gepubliceerd over mogelijkheden en beperkingen als het gaat om het uitwisselen van persoonsinformatie van lastige supporters tussen politie, club, gemeente en OM (BZK en OM). Lokaal dienen door OM, politie en BVO duidelijke afspraken te worden gemaakt over uitwisseling van persoonsinformatie.

- Bij het vooroverleg met betrekking tot een wedstrijd van een vertegenwoordigend elftal onder auspiciën van de KNVB, dienen de gemaakte afspraken helder schriftelijk vastgelegd te worden en met alle betrokkenen gecommuniceerd te worden; bij overleg tijdens de wedstrijd dienen de aanwezige partijen zich met elkaar ervan te vergewissen dat men dezelfde interpretatie heeft van de genomen besluiten.

Verantwoordelijken uitvoering aanbevelingen eindrapport 2006 – 2007

Aanbeveling	organisatie
<i>Preventief beleid</i>	
1. De taakverdeling voor het preventief beleid tussen de ketenpartners en de invulling van het beleid, moeten worden vastgelegd in het lokale convenant. Op hoofdlijnen is de taakverdeling als volgt: de gemeente voert de regie vanuit vanuit veiligheidsbeleid en jeugdbeleid, de club moet goed publieksbeleid voeren en geeft vorm aan het sociaal preventief beleid houdend met de lokale situatie, de politie voert Hooligans in Beeld in.	lokale ketenpartners
2. Binnen de genoemde regierol besteedt de gemeente specifieke aandacht aan het alcohol- en drugsgebruik. Dit gebruik dient in kaart te worden gebracht en in samenwerking met verslavingszorg, jongerenwerk, club en politie, te worden bestreden.	lokale ketenpartners
3. Binnen het publieksbeleid spannen de clubs zich in om contact te onderhouden met (een vertegenwoordiging) van supportersgroepen. Het preventieve beleid van de clubs richt zich op alle supporters, lastige supporters zijn daar een deel van. Ook het stimuleren van positief gedrag van supporters maakt onderdeel uit van het beleid.	clubs
4. Benevens de invoering Hooligans in Beeld doen politiekorpsen van de steden van de uit en thuis spelende clubs, er goed aan om naast het voorafgaand overleg, ook op de dag voor de wedstrijd contact te hebben met hun collega's van de andere stad om actuele informatie uit te wisselen over de grootte, de samenstelling en het reisgedrag van de groep die meereist naar een uitwedstrijd.	politie
5. <i>Kennen en gekend worden</i> , wordt bij de club in principe door een supporterscoördinator gecoördineerd en uitgevoerd. De supporterscoördinator komt op plaatsen waar supporters ook komen. Is er bij de club geen supporterscoördinator, dan is het belangrijk dat deze taak wordt toegewezen aan een medewerker van de club. Zodat de functie herkenbaar aanwezig is en daadwerkelijk vormgegeven wordt. <i>Kennen en gekend worden</i> kan dan onderdeel uitmaken van bijvoorbeeld publieksbeleid. De wijze waarop dit georganiseerd wordt, moet vastgelegd worden in het convenant. De KNVB toetst als onderdeel van de licentievoorwaarden of deze functie wordt uitgevoerd. Deze regel moet opgenomen worden in het landelijk beleidskader.	clubs, KNVB
<i>Veiligheidsorganisatie</i>	
6. Indien clubs of supporters het oneens zijn met een besluit van de burge-meester, gericht op handhaving van de openbare orde buiten het stadion, en in onderling overleg geen overeenstemming wordt bereikt, dienen door de club of/en de supportersvereniging de juiste bestuurlijke en/of juridische wegen te worden bewandeld, of men dient zich neer te leggen bij het besluit. Bovendien dienen de clubs zich te houden aan de uitvoering van de afspraken zoals vastgelegd in het Beleidskader voetbalvandalisme.	clubs
7. Als er sprake is van geruchten over dreigende ordeverstoringen door supporters die niet bevestigd kunnen worden door RID's, dienen de betreffende ketenpartners in ieder geval wel de scenario's door te nemen waarmee kan worden ingespeeld op de mogelijkheid dat de geruchten werkelijkheid worden.	lokale ketenpartners
8. Er dient bij de veiligheidsorganisatie van vriendschappelijke wedstrijden door ketenpartners beter rekening te worden gehouden met het feit dat ook deze wedstrijden een verhoogd risico met zich mee kunnen brengen, terwijl in vergelijking met een reguliere competitiewedstrijd niet alle maatregelen kunnen worden genomen die bij dat risico passen. Om dit te kunnen compenseren, dienen andere maatregelen zwaarder te worden ingezet.	lokale ketenpartners

9. Bij wedstrijden waarbij sprake is van een onbekend publiek met een onbekend gedrag, moeten aan de stewards andere instructies worden gegeven dan bij reguliere competitiewedstrijden, waarbij meer aandacht wordt besteed aan de specifieke kenmerken van de betreffende groep. Ook dient het inzetten van stewards, indien aanwezig en gekwalificeerd, uit de eigen groep te worden overwogen. Verder dient onderzocht te worden of het mogelijk is groepen supporters te scheiden.	clubs
10. Voorkomen moet worden dat bij bezoekers onduidelijkheid ontstaat over het aanvangstijdstip van de wedstrijd. In dit kader dienen betrokken partijen duidelijke afspraken te maken.	clubs, gemeente
11. Er moet binnen het veiligheidsoverleg een betere afweging plaatsvinden tussen het streven de orde te handhaven en strafbare feiten te voorkomen en de veiligheid van de stewards. Daarbij moet de sfeer tijdens de wedstrijd en de mogelijkheden assistentie in te roepen van de politie, meegenomen worden in de overweging. Voorkomen moet worden dat stewards in een opwelling eigenhandig en daarmee onverantwoord ten opzichte van hun persoonlijke veiligheid gaan optreden.	clubs, politie
12. In verband met de gewenste ervaring bij samenwerking tussen en uitvoering door lokale ketenpartners, dient ook bij vriendschappelijke wedstrijden die door de KNVB georganiseerd worden, de verantwoordelijkheid voor de veiligheid gedelegeerd te worden aan de veiligheidscoördinator van de club die zijn stadion en de stewardorganisatie voor de wedstrijd beschikbaar stelt.	KNVB, clubs
<i>Handhaving</i>	
13. Bij oplopende spanningen in het stadion dient het belang van het voorkomen van (verdere) escalatie, voorkomen van strafbare feiten en de bescherming van bedreigde personen en goederen/eigendom beter in balans te worden gebracht met het uitgangspunt met betrekking tot het vermijden van een confrontatie. De maatregelen dienen erop gericht te zijn ongeregelde heden in de kiem te smoren.	politie
14. Door het OM dient bij grootschalige aanhoudingen de volgende procedure te worden gehanteerd: Alleen de namen van supporters waarvan een individueel strafbaar feit is vastgesteld, kunnen direct door naar de KNVB, die deze supporters vervolgens een stadionverbod kan opleggen. Voor de overige supporters moet het OM eerst vaststellen of er ook voor hen voldoende grond is om tot strafrechtelijke vervolging over te gaan. Indien dat is vastgesteld, kunnen ook de gegevens van deze supporters door naar de KNVB. Dit betekent dat in veel gevallen aanvullend onderzoek nodig zal zijn om de gronden voor vervolging te individualiseren. Hierbij zou de afspraak moeten worden gemaakt dat het OM daar maximaal een maand de tijd voor heeft. Het is van belang dat in het beleidskader voetbalvandalisme de bovenbeschreven handelwijze in een heldere procedure wordt vastgelegd.	OM
15. Groepen supporters die buiten de verplichte combiregeling om naar een wedstrijd komen, moeten buiten de gemeentegrenzen worden gezet. De gemeente dient deze richtlijn duidelijk in de APV op te nemen. Dit maakt het tevens mogelijk om uitsupporters, die buiten de combiregeling om reizen en het bevel zich te verwijderen negeren, aan te houden en aan te melden bij het OM.	politie
16. Voor het terugdringen van ongewenste spreekkoren is het van belang dat een consequent (repressief) beleid richting individuele daders wordt gevolgd door zowel clubs als supportersverenigingen. Het gaat hierbij enerzijds om het duidelijk communiceren van normen en regels en anderzijds het verhogen van de pakkans en het consequent opleggen van straffen (stadionverboden). Bij het verhogen van de pakkans is volgens het Auditteam een belangrijke rol weggelegd voor enerzijds de stewards en anderzijds nieuwe technieken met betrekking tot beeld- en geluidsregistratie. Het Auditteam heeft dit reeds eerder aangegeven in haar eindrapport van het seizoen 2004 – 2005.	clubs, supportersverenigingen
<i>Informatie-uitwisseling ketenpartners</i>	
17. Als de (interne) beleidsevaluatie van een wedstrijd aanleiding geeft tot wijziging van het veiligheidsregime (bijvoorbeeld ten aanzien van de combiregeling), dan dient dit tijdig aan de bezoekende club meegedeeld te worden.	politie

<p>18. Ketenpartners dienen gedragsregels bij voetbalwedstrijden gezamenlijk vast te stellen. Supporters moeten hierbij betrokken te worden. Vervolgens worden de gedragsregels en sancties duidelijk gecommuniceerd en worden overtreders consequent aangesproken en waar nodig gecorrigeerd door stewards en beveiligers. De politie dient hierbij een goede back-up leveren.</p>	<p>lokale ketenpartners</p>
<p>19. Het is van belang dat evaluaties worden ingevoerd in het Voetbal Volgsysteem. In voorbereiding op een wedstrijd kunnen dan door de betrokken ketenpartners evaluaties van voorgaande wedstrijden eenvoudig worden geraadpleegd.</p>	<p>lokale ketenpartners</p>
<p>20. Landelijk dienen richtlijnen te worden gepubliceerd over mogelijkheden en beperkingen als het gaat om het uitwisselen van persoonsinformatie van lastige supporters tussen politie, club, gemeente en OM (BZK en OM). Lokaal dienen door OM, politie en BVO duidelijke afspraken te worden gemaakt over uitwisseling van persoonsinformatie.</p>	<p>allen</p>
<p>21. Bij het vooroverleg met betrekking tot een wedstrijd van een vertegenwoordigend elftal onder auspiciën van de KNVB, dienen de gemaakte afspraken helder schriftelijk vastgelegd te worden en met alle betrokkenen gecommuniceerd te worden; bij overleg tijdens de wedstrijd dienen de aanwezige partijen zich met elkaar ervan te vergewissen dat men dezelfde interpretatie heeft van de genomen besluiten.</p>	<p>KNVB, lokale ketenpartners</p>

Bijlagen

Bijlage 1 Samenstelling Auditteam

Het Auditteam is als volgt samengesteld:

Voorzitter

- Margo Vliegenthart (oud-staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport)

Overige leden

- Jan Franssen (Commissaris van de Koningin in Zuid-Holland)
- Cees Ottevanger (oud-plaatsvervangend korpschef van de regiopolitie Rotterdam-Rijnmond)
- Cees Bakker (oud-plaatsvervangend korpschef van de regiopolitie Utrecht)
- Henk Wooldrik (oud-hoofdofficier van justitie en lid en kamervoorzitter van de tuchtcommissie betaald voetbal)
- Gerard Beelen (oud-brigadegeneraal bij de Koninklijke marechaussee en voormalig auditor bij de KNVB)

Bijlage 2 Verslag incidenten rond Jong Oranje – Jong Marokko

Inleiding

Op dinsdag 22 mei werd de oefeninterland Jong Oranje tegen Jong Marokko gespeeld in Tilburg. Wat een feestelijk einde van het voetbalseizoen in Tilburg moest worden en een voorbereiding van Jong Oranje op het Europese Kampioenschap, resulteerde in mineur. Grote groepen Marokkaanse fans hebben zich tijdens en na de wedstrijd misdragen. In het stadion zijn grote vernielingen aangericht, stewards en ballenjongens moesten een veilig heenkomen zoeken en ook buiten het stadion heeft de politie moeten optreden tegen vandalen.

Tot nu toe zijn er 47 arrestaties verricht. Volgens de huidige raming is voor ongeveer €75.000 schade aangericht aan het Willem II-stadion. Daarnaast zijn vernielingen aangericht in de omgeving van het stadion. Zo zijn tenminste 10 auto's beschadigd. Verder hebben tijdens de wedstrijd verschillende stewards kneuzingen en verwondingen opgelopen. Dertig stewards en beveiligingsmensen hebben aangifte gedaan bij de politie, omdat ze na de wedstrijd werden belaagd door de Marokkaanse fans.

Het Auditteam Voetbalvandalisme heeft een onderzoek ingesteld naar de gebeurtenissen rond deze wedstrijd. Er is gesproken met de betrokkenen van de KNVB, Willem II, de politie en de gemeente. Ook zijn alle relevante stukken zoals draaiboeken, wedstrijdverslagen en interne evaluaties bestudeerd.

Er is besloten geen formele (uitgebreide) Audit uit te voeren naar dit incident, maar te volstaan met een beperkter onderzoek. De uitkomsten hiervan zullen gepresenteerd worden in het eindrapport van het Auditteam over het seizoen 2006 – 2007.

In dit stuk zullen achtereenvolgens de voorbereiding op de wedstrijd, de gebeurtenissen en samenwerking tijdens de wedstrijd en de afloop en nasleep worden beschreven.

De voorbereiding

Informatie

Begin april 2007 heeft de KNVB Willem II benaderd met de vraag of de wedstrijd Jong Oranje tegen Jong Marokko in Tilburg gespeeld kon worden. Daarvoor moest ook toestemming worden verkregen van de gemeente. Naar aanleiding van dit verzoek heeft op 11 april een vooroverleg plaatsgevonden tussen de KNVB, Willem II, de politie en de gemeente. De partijen waren zich ervan bewust dat de wedstrijd een zeker risico met zich mee bracht. De directeur van Willem II heeft daarom contact gezocht met zijn collega's bij FC Utrecht, waar eerder problemen waren geweest met supporters bij een wedstrijd van een Marokkaans team. De directeur van FC Utrecht raadde af de wedstrijd te spelen. Er is ook contact geweest met andere (ervarings)-deskundigen, die uiteenlopende adviezen gaven.

Daarnaast heeft het CIV direct informatie over de incidenten rond negen eerdere edities van wedstrijden van Marokkaanse vertegenwoordigende elftallen in Nederland, die was opgenomen in het Voetbalvolgsysteem, gedeeld met de voetbalcoördinator van de politie. Dit betrof de volgende wedstrijden:

- Jong Oranje – Jong Marokko, 28 maart 2005 te Emmen; rustige ontspannen wedstrijd.
- Jong Marokko – Jong Spanje, 11 juni 2005 te Doetinchem, WK onder 20; rustige wedstrijd, na afloop een enkeling op het veld.
- Jong Marokko – Jong Honduras, 14 juni 2005 te Doetinchem, WK onder 20; rustige wedstrijd, na afloop 5 supporters op het veld en een klein opstootje.
- Jong Marokko – Jong Chili, 17 juni 2005 te Utrecht, WK onder 20; aanvankelijk rustige sfeer, later grimmig. Uiteindelijk 87 stoeltjes vernield en negen personen aangehouden.
- Jong Marokko – Jong Japan te Enschede, 21 juni 2005, WK onder 20; veel emotie, na wedstrijd ruim vijftien personen het veld op en later meer. Verder geen problemen.
- Jong Marokko – Jong Italië, 24 juni 2005 te Utrecht, WK onder 20; 7 aanhoudingen verricht en 500 stoeltjes vernield.
- Jong Marokko – Jong Nigeria, 28 juni 2005 te Kerkrade, WK onder 20; Na 1e goal Nigeria sprong een Marokkaanse fan over de gracht en is aangehouden. Vervolgens werden er voorwerpen op het veld gegooid. Na een korte onderbreking is het spel hervat. Er werden daarna voorwerpen en stoeltjes naar de ME gegooid. Onrustig in stadion. Veel Marokkanen vroegtijdig weg. Buiten het stadion op diverse plaatsen opstootjes. Na wedstrijd tien Marokkanen op het veld. Er zijn veel stoelen vernield, er hing een grimmige sfeer en de autoriteiten hadden hun handen vol om de rellen te beteugelen. Marokkanen pleegden diefstallen van persoonlijke bezittingen van stewards, paarden werden met stenen bekogeld en de ME voerde diverse charges uit bij het stadion. De ongeregelheden duurden tot enkele uren na wedstrijd. Er werden ook enkele tankstations geplunderd.
- Maroqui Stars – Sparta, 11 november 2005 te Rotterdam; Een kleine vechtpartij tussen fans onderling. Tegen het einde van de wedstrijd liepen 15 jonge Marokkanen het veld op waarna de wedstrijd werd gestaakt.
- Marokko – FC Utrecht, 5 oktober 2006 te Utrecht; Kort na de 1-0 voor Utrecht misdroegen de supporters van Marokko zich. Er werden 300 stoelen vernield en de sfeer was grimmig. Na de wedstrijd waren er veel vernielingen buiten het stadion: er zijn bussen vernield, ruiten van woningen ingegooid,abri's gesloopt en auto's beschadigd. In totaal zijn er 18 personen aangehouden.

Gezien de bovenstaande ervaringen hield men in Tilburg rekening met ongeregelheden. Het CIV heeft in deze fase enkele concrete risico's aangestipt: veldbetreding, spreekkoren, vuurwerk in het stadion, stoelen vernielen en met voorwerpen gooien.

Gezien de risico's heeft de vertegenwoordiger van de gemeente tijdens het overleg advies gevraagd aan Willem II en de politie ten aanzien van het al dan niet spelen van de wedstrijd.

Willem II zag het als een 'toegift' voor de vrijwilligers en het publiek op het vroeg geëindigde seizoen. Verder had Willem II volgens de directeur een 'goed gevoel' bij Jong Oranje. Met de inzet van extra beveiligers en de toezegging van de KNVB dat eventuele schade aan het stadion door de bond zou worden vergoed, adviseerde de club positief. Hetzelfde gold voor de politie, onder de voorwaarde dat de wedstrijd beschouwd zou worden als een B-categorie-wedstrijd, met daarbij inzet van de ME. Eén van de bijkomende argumenten om te spelen was dat het een wedstrijd betrof tussen de 'belofteteams' en niet een A-interland. De KNVB geeft aan dat in deze overweging meespeelde dat er weliswaar regelmatig problemen zijn geweest rondom vergelijkbare wedstrijden, maar dat de "meest vergelijkbare wedstrijd" rustig was verlopen. Dit betrof de wedstrijd tussen Jong Oranje en Jong Marokko op 28 maart 2005 te Emmen – eveneens een oefenwedstrijd tussen 'onder-21-teams' in de voorbereiding op een toernooi waarbij verder niks op het spel stond en dat buiten de Randstad werd gespeeld. Gezien deze adviezen heeft de adviseur OOV van de gemeente vervolgens aan de burgemeester geadviseerd toestemming te verlenen voor het spelen van de wedstrijd. Hoewel dit niet doorslaggevend was, speelde daarbij ook mee dat de gemeente het goed vond om iets te doen voor de Marokkaanse gemeenschap in de stad. In de brief die hierover aan de KNVB is gestuurd, heeft de gemeente aangegeven dat de toestemming niet vanzelfsprekend was en samenhang met de in het vooroverleg gedane toezeggingen en het advies van Willem II en de politie.

Maatregelen

In het vooroverleg van 11 april hebben de KNVB, club, gemeente en politie de risico's besproken en afspraken gemaakt over de organisatie en de te nemen maatregelen.

De wedstrijd tussen Jong Oranje en Jong Marokko was een oefeninterland. De KNVB was als organisator van deze wedstrijd verantwoordelijk voor de veiligheid binnen het stadion. Hiervoor zijn de veiligheidscoördinator en stewards van Willem II en de vaste particuliere beveiligingsorganisatie van de club, ingehuurd. De veiligheidscoördinator van Willem II stuurde dus onder de leiding van de KNVB, zijn veiligheidsorganisatie aan. Volgens de KNVB werden de beslissingen over wat te doen, gemaakt in nauw overleg tussen de KNVB en Willem II. De KNVB was hierbij wel eindverantwoordelijk.

De wedstrijd is op basis van de informatie uit het Voetbalvolgsysteem van het CIV, aangevuld met informatie uit inlichtingendiensten, ingeschaald als een B-categoriewedstrijd ('middenrisico'). Uit het overzicht van de negen eerdere edities van Marokkaanse vertegenwoordigende elftallen, werd door de politie Tilburg de conclusie getrokken dat ongeveer één op de drie wedstrijden kan uitmonden in (ernstigere) ongeregelheden. Daarom is gekozen voor deze inschaling.

Bij een B-wedstrijd kan volgens het Beleidskader bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld, maatwerk worden toegepast ten aanzien van het vervoer van supporters, wijze van kaartverkoop, de hoeveelheid politie-inzet en alcoholverbod (3.2 beleidskader). De meeste maatregelen die zijn genomen tijdens deze wedstrijd, stroken met de afspraken van het beleidskader. Uitzondering was echter dat er tijdens de wedstrijd regulier bier verkocht werd, terwijl het beleidskader het schenken van evenementenbier voorschrijft (4.2, punt 5 beleidskader).

Hierbij dient overigens te worden aangetekend dat het Beleidskader betaald voetbal, waaraan de risicocategorieën zijn ontleend, formeel niet van toepassing was op deze wedstrijd. Reden hiervoor is dat wedstrijden tussen landenteams qua karakter lastig vergelijkbaar zijn met zogenaamde club-team-wedstrijden. Dit wordt met name veroorzaakt door het feit dat er, zeker bij Jong Oranje, sprake is van eenmalige, onbekende en onervaren stadionbezoekers, die niet met gangbare maatregelen als clubcards en combiregelingen te sturen zijn.

In het vooroverleg zijn aan de B-categorisering van de wedstrijd de volgende maatregelen gekoppeld:

- De wedstrijd start om 19.30 uur (een uur vroeger dan normaal), opdat het nog licht zou zijn aan het einde van de wedstrijd. Tevens bemoeilijkt een vroege start de komst van grote groepen supporters.
- Het evenement wordt gepresenteerd als een wedstrijd van Jong Oranje en niet van Jong Marokko. De wedstrijd is niet actief aangekondigd bij de Marokkaanse gemeenschap en juist wel bij jeugdteams uit de omgeving.
- Er wordt maximaal 90% van het aantal beschikbare plaatsen verkocht
- Er worden vijftien extra particuliere beveiligingsmensen ingezet, naast de volledige stewardbezetting.
- Er wordt selectief gefouilleerd (1 op 4 - dit is zwaarder dan normaal bij Jong Oranje), waarbij nadrukkelijk niet alleen Marokkaanse supporters eruit gepikt worden.
- Een Arabisch sprekende speaker wordt ingezet.
- De stewards zullen tijdens tweede helft rondom het veld plaatsnemen, om veldbetreding te voorkomen. Bij een massale veldbetreding zullen de stewards de supporters niet tegenhouden als de stewards daarmee hun eigen veiligheid in gevaar brengen.
- De supporters worden niet gescheiden om een 'wij-zij'-situatie te voorkomen
- Er wordt, in tegenstelling tot wat gebruikelijk is bij vriendschappelijke wedstrijden in Tilburg, een sectie ME in paraatheid gehouden.
- Alcohol op de openbare weg is niet toegestaan. In het stadion mag wel regulier bier worden verkocht, maar dit mag niet mee de tribune op worden genomen.

Verder gold er binnen de driehoek als hoofdlijn van het beleid rond deze wedstrijd, dat voorkomen moest worden dat de politie en reischoppers de confrontatie met elkaar zouden aangaan. Hiermee beoogde men te voorkomen dat er grootschalige ongeregeligheden zouden ontstaan.

De voorbereiding op de wedstrijddag

In de weken en dagen voor de wedstrijd zijn alle informatiekanalen van de RID geopend. Er is bij de collega's van de politie elders in Nederland nagegaan of zij informatie hadden binnengekregen over grote of specifieke groepen Marokkanen die van plan waren om de wedstrijd te bezoeken. Daar is uiteindelijk één melding over binnengekomen uit Venlo, inhoudende dat een grote groep Marokkanen de wedstrijd zou bezoeken. Tot op de dag voor de wedstrijd is er door de politie verder geen informatie ontvangen.

Op de dag vóór de wedstrijd waren slechts 3500 kaartjes verkocht (waaronder de verkoop aan jeugdteams, die actief was gestimuleerd), waarvan 1300 aan genodigden, sponsors en pers. Op de wedstrijddag zelf steeg de verkoop opeens aanzienlijk en uiteindelijk waren er ongeveer 10.000 bezoekers. Aan de kassa zijn nog ongeveer 1500 kaarten verkocht.

Overigens meent Willem II dat het geen invloed zou hebben gehad op de veiligheidsorganisatie, als eerder was gebleken dat er zoveel mensen zouden komen. De politie geeft ook aan dat zij niet eerder zouden hebben opgeschaald bij de wetenschap dat er meer bezoekers zouden komen. Het ging immers om een oefenwedstrijd tussen beloftenteams.

Voor zover bekend is er geen rekening gehouden met het feit dat een groot deel van het (Marokkaanse) publiek niet op reguliere basis betaald voetbalwedstrijden bezoekt.

Volgens het veiligheidsplan is de bezoekers van de wedstrijd aangeraden om met het openbaar vervoer te komen. Toch was er geen apart vervoer geregeld vanaf het station, zodat de supporters – die massaal met de trein bleken te komen – gebruik moesten maken van de lijnbussen. In het vooroverleg is het organiseren van busvervoer van het station naar het stadion ook niet aan de orde geweest. Bij reguliere wedstrijden van Willem II wordt er ook geen busvervoer geregeld, tenzij er informatie binnenkomt over grote groepen supporters die de wedstrijd op eigen gelegenheid gaan bezoeken. De politie noch de gemeente had verwacht dat er zoveel bezoekers zouden komen en dat zovelen de trein zouden nemen. Er was immers voor gezorgd dat de wedstrijd niet overal publiekelijk werd aangekondigd.

Voor de wedstrijd was er nog geen sprake van spanning bij het station. Wel kwam er bij de politie één melding binnen van een buschauffeur. Tijdens het vervoer naar het stadion was een deel van de supporters vervelend en werden er vernielingen aangericht. Naar aanleiding hiervan heeft de gemeente besloten dat er bussen klaar moesten worden gezet voor vervoer terug naar het station na afloop van de wedstrijd. Hiervoor zijn tien lijnbussen geregeld.

De foullering werd zoals gebruikelijk uitgevoerd door de stewards. Die verliep volgens betrokkenen goed. In de briefing is nogmaals benadrukt dat om de schijn van discriminatie te voorkomen niet alleen Marokkaanse supporters moesten worden gefouilleerd, maar ook de Nederlandse fans.

Omdat Talpa zijn uitzendschema's niet kon aanpassen aan de vervroeging van de wedstrijd werd die met een uur vertraging integraal uitgezonden, hetgeen op zich niet ongebruikelijk is. Dit leidde bij een deel van de bezoekers tot verwarring zodat er nog tot lang na aanvang van de wedstrijd bezoekers bleven arriveren. Daardoor moesten de kassa's lang open blijven en moest een deel van de stewards bij de ingang blijven staan. Hierdoor was de bezetting in het stadion uiteraard minder. Het alternatief van teleurgestelde bezoekers, die zonder te worden toegelaten rond het stadion zouden blijven hangen, vond men echter nog minder aantrekkelijk.

Veiligheidsorganisatie

De formele leiding van de veiligheidsorganisatie was, zoals eerder al gesteld, in handen van de KNVB. Een medewerker van de KNVB zat in de commandokamer en was degene die naar eigen zeggen de cruciale beslissingen moest nemen. Dit is volgens de KNVB gebeurd in nauw overleg met de veiligheidscoördinator van Willem II en de politie. Willem II heeft namelijk veel meer operationele ervaring en lokale kennis met betrekking tot de veiligheid in het Willem II-stadion, de aansturing van de stewards en de samenwerking met de politie. Doordat bij verschillende beslissingen werd teruggevallen op de adviezen van veiligheidscoördinator en stewards van Willem II, kwam de verantwoordelijkheid voor de veiligheid de facto en gevoelsmatig bij hen terecht. Dit leidde tijdens en na de wedstrijd soms tot onduidelijkheid bij de betrokkenen.

Willem II heeft uiteindelijk 120 stewards ingezet. Dat is de maximale bezetting die ook wordt gehanteerd bij een B- of C-wedstrijd van Willem II in de reguliere competitie. Zij werden aangestuurd door hun eigen hoofdsteward, die in de commandokamer zat. Daarnaast was de veiligheidscoördinator van Willem II aanwezig. Zoals hij gewoonlijk ook doet, liep hij door het stadion. Verder zijn er vijftien extra particuliere beveiligers ingezet. Zij opereerden in drie mobiele teams. Deze beveiligers werken bij andere wedstrijden ook in het stadion als steward of beveiligers.

Voor de wedstrijd zijn de standaardafspraken over de inzet van de speaker met het arbitrale kwartet doorgenomen. Dat verliep volgens het standaard draaiboek van Willem II. De vader van de Marokkaanse voetballer Diba en een vertegenwoordiger van de Marokkaanse voetbalbond hebben voor de wedstrijd aangeboden om boodschappen die via de speaker moesten worden verspreid, te vertalen in het Arabisch. Het in het Arabisch omroepen van de boodschap is uiteindelijk twee keer gebeurd.

Van de politie zat de operationeel commandant in de commandokamer van het stadion. Buiten het stadion had de politie in totaal 70 eenheden (fte's) aanwezig. In de loop van de eerste helft is dit aantal opgeschaald naar 110 eenheden. De eenheden bestonden uit een sectie ME, een groep beredenen, verschillende openbare orde-groepen ('platte petten'), de hondenbrigade en aanhoudingseenheden. De ME was voor aanvang van de wedstrijd al aanwezig bij het districts bureau. In de loop van de eerste helft hebben zij zich gepositioneerd rond het stadion. Voor de wedstrijd was de opschaling met de veertig eenheden al doorgesproken. Zij waren tijdens de wedstrijd namelijk werkzaam in naastgelegen dorpen ter uitvoering van speciale acties. Op het moment dat de politie bij het stadion over zou gaan tot opschaling, zouden deze eenheden worden ingezet ter begeleiding van de supportersstromen naar de gereedstaande bussen. Deze opschaling verliep volgens de politie soepel.

De burgemeester en de beleidsmedewerker openbare orde en veiligheid (OOV) van de gemeente waren ook in het stadion aanwezig, en zaten in de skybox van de gemeente. Zij stonden telefonisch in contact met de operationeel verantwoordelijke van de KNVB in de commandokamer.

Gebeurtenissen tijdens de wedstrijd

De eerste helft

Al bij het spelen van het volkslied werd volgens de politie gejoeld en gefloten. In de loop van de wedstrijd waren er fluitconcerten aan het adres van de speler Aissatti, als uiting van ongenoegen over het feit dat hij de keuze voor het Nederlandse nationale team bekend had gemaakt. Elke beslissing van het arbitrale trio in het nadeel van het Marokkaanse team werd betwist en luid bekritiseerd. Al snel ontstond bij de betrokkenen het beeld van relschoppers, die niet vóór het Marokkaanse team waren, maar alleen tegen alles wat Nederlands was.

Een steward heeft tijdens de eerste helft een blikje tegen zijn hoofd gekregen, met een kleine hoofdwond als gevolg. Verder zijn drie Marokkaanse supporters het veld opgerend (eerst één en later twee anderen). Twee van hen zijn overmeesterd en overgeleverd aan de politie. De andere is weer terug gegaan in het publiek. Deze is iets later tijdens de wedstrijd alsnog aangehouden, nadat hij met behulp van videobeelden was herkend. Daarop heeft de speaker omgeroepen dat de wedstrijd gestaakt zou worden als er nog eens supporters op het veld zouden komen. Dat gebeurde op instructie van de KNVB. De KNVB heeft daarover in de eerste helft contact gehad met de scheidsrechter via de vierde official aan het veld. In de rust is de veiligheidscoördinator van de KNVB naar de kleedkamer van de scheidsrechters gegaan om de situatie te bespreken. Volgens het standaard protocol dat bij Willem II geldt, moet de scheidsrechter de speaker instructies geven over het omroepen van extra boodschappen. Dit verliep goed.

Kort voor het einde van de eerste helft, heeft op het plein voor het stadion een kort overleg plaatsgevonden tussen de operationeel verantwoordelijke van de KNVB, de algemeen commandant van de politie en de beleidsmedewerker OOV van de gemeente. Op basis van de ontstane situatie is toen besloten de beleidsdriehoek bijeen te roepen. Deze bestond uit de plaatsvervangend districtschef van politie, de beleidsmedewerker OOV namens de burgemeester en de officier van justitie, en kwam bijeen in de calamiteitenkamer van de politie, die zich bevindt in het regiokantoor (Ringbaan West). De beleidsmedewerker van de gemeente stond in voortdurend contact met de burgemeester, die zich nog steeds in het stadion bevond.

De algemeen commandant heeft op dat moment de algehele leiding vanuit deze calamiteitenkamer op zich genomen. In het stadion was in de commandopost een liaison van de politie en buiten het stadion een operationeel commandant voor de geüniformeerde politie (platte petten) en een commandant mobiele eenheid, onder wiens leiding tevens de arrestatie-eenheid en de beredenen stonden. De politie-inzet was op dat moment vergroot tot 110 man (zie veiligheidsorganisatie). Er is toen ook een sectie ME opgeroepen. Die was op dat moment nog in het districts bureau.

In de rust heeft kort telefonisch overleg plaatsgevonden tussen Willem II, de politie en de KNVB. Ook heeft een vertegenwoordiger van de KNVB gesproken met de scheidsrechter. De scheidsrechter is toen medegedeeld dat de stewards in de tweede helft rond het veld zouden worden gepositioneerd. Volgens de directeur van Willem II was de stemming in het stadion toen "grillig", supporters hadden een "agressieve blik" en waren moeilijk aan te spreken. Volgens de veiligheidscoördinator van Willem II vonden er overal in het stadion kleine opstootjes plaats en moesten stewards en beveiligingspersoneel "constant rennen om relletjes te sussen".

Daarnaast merkte de directeur van Willem II op dat groepjes Marokkaanse supporters, die eerst verspreid over het stadion zaten, bij elkaar gingen staan.

De tweede helft

Na ongeveer 15 minuten in de tweede helft zijn, zoals ook in het vooroverleg was afgesproken, de stewards rondom het veld gepositioneerd. Zij stonden daadwerkelijk langs de lijnen van het speelveld. Het bleek echter al snel dat zij daar een erg gewild doelwit waren voor bekogeling met allerlei voorwerpen zoals aanstekers, muntjes en (delen van) stoeltjes. Er zijn daarbij overigens geen stewards gewond geraakt.

Ongeveer 25 minuten voor het einde van de wedstrijd is er in het hoofgebouw overleg geweest om de situatie te bespreken. Het initiatief hiertoe werd genomen door de veiligheidscoördinator van Willem II, omdat de veiligheid van zijn stewards in het geding was. Hierbij waren twee medewerkers van de KNVB, de veiligheidscoördinator van Willem II, de operationele commandant van de politie en de algemeen directeur van Willem II aanwezig. De politie was gemachtigd de mening van de burgemeester uit te dragen, waarmee vlak voor dit overleg telefonisch contact was geweest over de situatie. De beleidsmedewerker OOV, die zich in de calamiteitenkamer van de politie bevond, heeft in een telefoongesprek met de burgemeester aangegeven dat de scheidsrechter overwoog de wedstrijd te staken. De burgemeester heeft daarop aangegeven dat vanuit het oogpunt van openbare orde geen goed idee te vinden, aangezien dit waarschijnlijk alleen maar zou leiden tot nog meer ongeregelde heden. Dit standpunt is ook ingebracht in het overleg en werd ondersteund door de politie. Daarbij speelde mee dat de bussen voor het vervoer van de fans naar het station op dat moment nog niet klaar stonden. De veiligheidscoördinator van Willem II wilde aanvankelijk wel dat de wedstrijd gestaakt werd, omdat hij bang was voor gewonden onder zijn personeel. Uiteindelijk zijn de veiligheidscoördinator van Willem II en de medewerker van de KNVB echter mee gegaan in de stellingname van de politie en gemeente.

Er werd in dat overleg afgesproken dat de stewards, omwille van hun eigen veiligheid, van het veld zouden worden gehaald. Zij zijn toen opgesteld in de gracht en onderaan de tribunes omdat zij daar minder kwetsbaar waren. De stewards hadden nog steeds de opdracht om veldbetredingen tegen te gaan, zolang dat met het oog op hun veiligheid verantwoord was. Tegen massale veldbetredingen zouden zij dus niet optreden indien dit gevolgen had voor hun eigen veiligheid.

Na afloop van dit overleg zijn een vertegenwoordiger van de KNVB en de directeur van Willem II naar de burgemeester, die op de tribune zat, toegegaan om hem te informeren over de gemaakte afspraken.

Wat betreft de afspraken over de positionering van de stewards na de wedstrijd, bestaan bij de betrokkenen van de gemeente, club, politie en KNVB verschillende beelden. De KNVB meent dat er niets expliciet is afgesproken over de positionering van de stewards en beveiliging na de wedstrijd. De politie stelt echter dat uitdrukkelijk is beslist dat er na de wedstrijd geen stewards of beveiliging het veld op zouden komen om supporters weg te jagen.

De afspraak was volgens hen namelijk dat de stewards en beveiliging ervoor zouden zorgen dat spelers en officials veilig het veld af konden lopen. Daarna zouden zij zich moeten terugtrekken. De politie zou niet het stadion inkomen, maar zou zich buiten concentreren op de rustige aftocht van de supporters. Daarbij is, aldus de politie, uitdrukkelijk gezegd dat de “politie dus niet zal assisteren in het stadion”. De veiligheidscoördinator van Willem II tenslotte geeft aan dat de afspraak is gemaakt dat de stewards tijdens de wedstrijd in principe niet het veld op zouden gaan. Over hun positionering na de wedstrijd is volgens hem niets expliciet afgesproken. Kortom, de meningen over de gemaakte afspraken ten aanzien van de positionering van de stewards na de wedstrijd lopen uiteen.

Na de wedstrijd

In het stadion

Direct na de wedstrijd kwamen Marokkaanse supporters in groten getale het veld op. Dit was goed mogelijk doordat de hekken slechts één meter hoog zijn, waarna men via een trap de gracht in kan lopen, die ongeveer twee meter diep is. Conform de afspraak werden de supporters beperkt tegengehouden door de stewards met inachtneming van hun eigen veiligheid. Op het veld werden vervolgens vernielingen aangericht aan reclameborden en doelen. Volgens de veiligheidscoördinator van Willem II is er toen opdracht gegeven aan de stewards om het veld op te gaan en de vernielingen te voorkomen. “Maar de meeste stewards hoefden niet eens geïnstrueerd te worden, want die liepen al uit eigen beweging het veld op”, zo stelt hij. Dat leidde tot een confrontatie tussen supporters en stewards. Verschillende stewards en beveiligingsmedewerkers, die probeerden stewards te ontzetten, zijn massaal belaagd door de supporters. Sommigen van hen hebben verwondingen opgelopen en één steward werd zelfs ‘direct gestrekt geslagen’. Uiteindelijk hebben ongeveer dertig stewards en particuliere beveiligers aangifte gedaan bij de politie.

De veiligheidscoördinator van Willem II heeft op dat moment via de voetbalcoördinator van de politie in de commandokamer assistentie gevraagd van de politie, omdat de stewards en beveiligers in het gedrang kwamen op het veld.

Op de oproep 'assistentie van de politie was gewenst' door de voetbalcoördinator van de politie, is door de algemeen commandant tot twee keer toe negatief geantwoord in lijn met de eerder gemaakte afspraak 'het niet aan te laten komen op een confrontatie met de relschoppers'. Uit de ontstane beelden en informatie was inmiddels duidelijk geworden dat relschoppers uit waren op een gewelddadige confrontatie. Aan de oproep om assistentie vanuit de commandokamer werd toen door de algemeen commandant van de politie geen gehoor gegeven omdat de aanwezige politiecapaciteit in dit kader werd voorbereid en ingezet op stadionverlaters, waaronder ook vele relschoppers.

Vervolgens hebben stewards en beveiligers zich terug getrokken. Kort nadat de speaker de supporters in het Arabisch had opgeroepen het stadion te verlaten (daarbij aangevend dat zij de reputatie van Marokko schaadden) gingen zij terug naar de tribune en verlieten het stadion.

Ondanks de onrust in het stadion hebben de spelers, technische staven en het arbitrale kwartet zonder problemen het veld kunnen verlaten. Navraag door de KNVB heeft geleerd dat zij zich op geen enkel moment bedreigd hebben gevoeld.

Buiten het stadion

Ondertussen verzamelden zich ook vele bezoekers buiten het stadion. Bekend was dat honderden bezoekers van het stadion naar het NS-station moesten. Hiervoor werden bussen gereedgehouden. Verder werd de politiecapaciteit gebruikt om de openbare orde en veiligheid buiten het stadion en vervolgens daarna ook in het centrum van Tilburg te handhaven. Teneinde plundering en vernielingen te voorkomen, was in de rust door de burgemeester een noodbevel afgekondigd dat de bezoekers van de wedstrijd niet het centrum van de stad in mochten.

Inmiddels waren de eerste bussen buiten het stadion gereed om de supporters naar het station te brengen. De bussen werden afgeschermd met een cordon van leden van de sectie ME. Elke bus werd begeleid door twee openbare orde agenten.

Intussen waren er buiten op een kruising bij het stadion ook ongeregelde- den ontstaan. Marokkaanse supporters gooiden met vuurwerk en een verkeersregelaar van de politie kwam in het gedrang. Op de kruising bij de Goirlseweg heeft de ME daarom moeten optreden tegen deze groep. Een grote groep supporters, zo'n honderd man, weigerde in de gereedstaande bussen te stappen en ging op eigen gelegenheid naar het NS-station. Onderweg zijn vernielingen aangericht en werden er stenen uit voortuinen van huizen gepakt. De ME en leden van de openbare ordegroepen hebben deze groep uiteindelijk met succes kunnen begeleiden naar het NS-station.

Afloop

De dag na de wedstrijd heeft de politie contact gezocht met Willem II met de vraag "waarom de stewards tegen de gemaakte afspraken in, toch het veld opkwamen om de Marokkaanse supporters weg te halen?" De veiligheidscoördinator van Willem II heeft daarop verklaard dat zij het niet pikten dat voor hun ogen het stadion werd vernield door relschoppers en dat er in hun ogen geen afspraak was gemaakt dat de stewards na de wedstrijd het veld niet op mochten gaan. Ten slotte hadden ze niet verwacht dat een ingrijpen van de stewards zou leiden tot gewelddadigheden tegen hen.

Tijdens en na de wedstrijd heeft de politie 26 relschoppers aangehouden. Rechercheonderzoek na de wedstrijd zorgde voor nog eens 21 aanhoudingen, waarmee het totaal op 47 komt. Van de 47 verdachten komen er slechts zes uit Tilburg zelf. Eén van die zes was bij de politie overigens bekend als notoire relschopper. De overige verdachten kwamen uit de rest van het land (zie onderstaand schema). Een deel hiervan was bekend bij de lokale politie instanties. 24 van de verdachten hadden reeds een vermelding in HKS, vijf van hen stonden bekend als veelpleger. Eén van hen werd reeds in de nacht na de wedstrijd herkend en aangehouden door de politie in zijn woonplaats Utrecht.

Herkomst van verdachten

Tilburg	6
Brabant (overig)	10
Regio Utrecht	10
Arnhem/Nijmegen	7
Limburg	6
Haarlem	2
Onbekend	6
Totaal	47

Volgens de politie zijn de gegevens van alle 47 aangehouden verdachten aangeleverd en is de afspraak gemaakt dat alle verdachten een stadionverbod zouden krijgen opgelegd. Bij het CIV zijn tot nu toe 26 aanhoudingen geregistreerd. De meesten van hen hebben een standaard stadionverbod van een jaar en een boete van € 450 opgelegd gekregen.

Alle verdachten zullen op een zittingsdag worden gedagvaard door het Openbaar Ministerie. Een zittingsdag daartoe is nog niet gepland.

De feiten waarvan de aangehouden worden verdacht, variëren van het niet voldoen aan een bevel of vordering, tot aanranding en geweldpleging (zie onderstaande schema). De feiten waarvan de stewards van Willem II aangifte hebben gedaan, komen hiermee overeen en betreffen met name mishandeling (bekogeld, geschopt, geslagen, elleboogstoot, vuistslag) en één maal aanranding.

Feiten waarvoor verdachten zijn aangehouden

Mishandeling	10
Vernieling	8
Vernieling & openbare geweldpleging	6
Belediging politieambtenaar	5
Openlijke geweldpleging	3
Op voetbalveld lopen	2
Aanranding	1
Overige feiten	6
Onbekend	6
Totaal	47

Diverse omwonenden hebben aangifte gedaan van vernielingen. Kort na de gebeurtenissen hebben Willem II, de gemeente en de KNVB gezamenlijk een bewonersavond georganiseerd, waarbij ook de politie was vertegenwoordigd. Tijdens die bijeenkomst hebben de partijen gezamenlijk toegelicht waarom besloten was de wedstrijd te spelen en welke veiligheidsmaatregelen zijn genomen. De directeur van Willem II heeft de indruk dat de onrust onder de omwonenden door de bijeenkomst redelijk is weggenomen.

Conclusies en aanbevelingen

De vriendschappelijke wedstrijd tussen Jong Oranje en Jong Marokko bracht ten aanzien van de veiligheidsmaatregelen specifieke moeilijkheden met zich mee. Het is bij een oefeninterland niet mogelijk om alle bij de inschaling van de wedstrijd behorende maatregelen te nemen, die wel kunnen worden genomen bij een reguliere competitiewedstrijd.

Conclusie 1

De betrokken partijen hebben in het vooroverleg terecht besloten het duel te beschouwen als een B-categoriewedstrijd. Belangrijke voorzorgsmaatregelen die mogelijk zijn bij een wedstrijd met een verhoogd risico, zoals de verplichte uitkaart en de combi, kunnen bij een oefeninterland echter niet worden genomen. Dit brengt een extra verhoging van het risicoprofiel met zich mee, zeker bij een onbekende omvang en samenstelling van de supporters. De gang van zaken bij deze wedstrijd, doet bij het Auditteam het beeld ontstaan, dat de betrokkenen bij deze wedstrijd ervan zijn uitgegaan dat een vriendschappelijke wedstrijd of een wedstrijd tussen 'belofteteams' per definitie een verlaging van het risicoprofiel inhoudt. Dit ondanks het door het CIV gegeneerde overzicht van incidenten rond eerdere edities van Marokkaans vertegenwoordigende elftallen en een waarschuwing van de directeur van FC Utrecht. Relschoppers zelf blijken geen onderscheid te maken tussen het soort wedstrijd.

Aanbeveling 1

Er dient bij de veiligheidsorganisatie van vriendschappelijke wedstrijden door ketenpartners beter rekening te worden gehouden met het feit dat ook deze wedstrijden een verhoogd risico met zich mee kunnen brengen, terwijl in vergelijking met een reguliere competitiewedstrijd niet alle maatregelen kunnen worden genomen die bij dat risico passen. Om dit te kunnen compenseren, dienen andere maatregelen zwaarder te worden ingezet.

Er was voor de lokale autoriteiten sprake van een onbekend publiek met een onbekend gedrag. Ook de losse kaartverkoop aan een onbekend aantal bezoekers, waarvan ook de wijze van reizen onbekend was, bracht extra risico's met zich mee. In de praktijk was een scheiding tussen voor- en tegenstanders van beide elftallen niet aan te brengen. Daarbij komt dat een groot deel van het aanwezige publiek ook nog eens onbekend was met het beleid rond voetbalwedstrijden in Nederland.

Conclusie 2

In de voorbereiding op de wedstrijd en daaruit voortvloeiende veiligheidsmaatregelen, hebben de betrokkenen van de club, politie, gemeente en KNVB te weinig rekening gehouden met het feit dat bezoekersstromen moeilijker te reguleren waren dan bij het gebruikelijke Willem II-publiek of uitpubliek bij een reguliere wedstrijd;

De betrokkenen van de club, gemeente, politie en KNVB werden op de dag van de wedstrijd verrast door het grote aantal bezoekers dat op de laatste dag via de Ticketboxservice een toegangskaartje heeft gekocht. Deze forse toename van het bezoekersaantal heeft niet geleid tot een verdere opschaling.

Er was geen vervoer geregeld voor de supporters die vanaf het NS-station naar het stadion wilden afreizen. Dit heeft, mede door het onverwacht grote aantal toeschouwers, geleid tot problemen in het stadsvervoer voor de wedstrijd en heeft waarschijnlijk de spanning onder supporters doen toenemen.

Het voor de stewards van Willem II bij reguliere competitiewedstrijden geldende principe van 'kennen en gekend worden', kon bij deze wedstrijd niet worden toegepast, terwijl het 'uitpubliek' (de Marokkaanse supporters) niet kon worden afgezonderd in het uitvak en ook geen eigen stewards had.

Aanbeveling 2

Bij wedstrijden waarbij sprake is van een onbekend publiek met een onbekend gedrag, moeten aan de stewards andere instructies worden gegeven dan bij reguliere competitiewedstrijden, waarbij meer aandacht wordt besteed aan de specifieke kenmerken van de betreffende groep. Ook dient het inzetten van stewards, indien aanwezig en gekwalificeerd, uit de eigen groep te worden overwogen. Verder dient onderzocht te worden of het mogelijk is groepen supporters te scheiden.

Een van de veiligheidsmaatregelen die is genomen rondom de wedstrijd, is de vervroeging van het aanvangstijdstip met een uur. Hierdoor kon de gehele wedstrijd bij daglicht worden afgewerkt. Uiteindelijk bleek dat Talpa, die de wedstrijd live zou uitzenden, de programmering niet kon aanpassen aan de vervroeging.

Conclusie 3

Onduidelijkheid over het aanvangstijdstip van de wedstrijd leidde ertoe dat er nog tot in de tweede helft bezoekers op de wedstrijd afkwamen. Hierdoor moest een deel van de stewards bij de toegangshekken blijven staan en kon dus niet worden ingezet binnen het stadion.

Aanbeveling 3

Voorkomen moet worden dat bij bezoekers onduidelijkheid ontstaat over het aanvangstijdstip van de wedstrijd. In dit kader dienen betrokken partijen duidelijke afspraken te maken.

Binnen de driehoek gold als hoofdlijn van het beleid rond deze wedstrijd dat voorkomen moest worden dat de politie en reischoppers de confrontatie met elkaar zouden aangaan, aangezien men vreesde dat dit zou leiden tot grootschalige ongeregeldeheden.

Conclusie 4

De beleidslijn van de politie enkel buiten het stadion te opereren 'om het zo niet te laten aankomen op een confrontatie met relschoppers', had als effect dat, toen de situatie in het stadion steeds onrustiger werd, er geen of moeizaam herstel van de orde plaats kon vinden. Er is dus niet gehandeld naar het principe om 'beginnende problemen in de kiem te smoren'.

Aanbeveling 4

Bij oplopende spanningen in het stadion dient het belang van het voorkomen van (verdere) escalatie, voorkomen van strafbare feiten en de bescherming van bedreigde personen en goederen/eigendom beter in balans te worden gebracht met het uitgangspunt met betrekking tot het vermijden van een confrontatie. De maatregelen dienen erop gericht te zijn ongeregelheden in de kiem te smoren.

Volgens de afspraak uit het vooroverleg, zijn de stewards na een kwartier in de tweede helft rond het veld gepositioneerd, zodat eventuele veldbetredingen konden worden voorkomen. Zij waren daar echter doelwit van bekogelingen. Weer tien minuten later is er overleg geweest tussen Willem II, de KNVB en de politie. Daarbij werd afgesproken dat de stewards verplaatst zouden worden naar de gracht en onderaan de tribunes omdat zij daar minder kwetsbaar waren. Over de inhoud van de afspraak ten aanzien van de taak en positionering van de stewards na de wedstrijd, lopen de meningen van de betrokkenen uiteen.

Conclusie 5

Achteraf is gebleken dat de betrokkenen van de club, gemeente, KNVB en politie, na het overleg tijdens de wedstrijd, een verschillende opvatting hadden over de afspraken die zouden zijn gemaakt ten aanzien van de positionering en de taak van de stewards na de wedstrijd. Na de wedstrijd kwam de politie daardoor in een lastig parket terecht, omdat hen gevraagd werd assistentie te verlenen binnen het stadion, terwijl zij zelf al druk bezig waren de vertrekkende bezoekersstromen buiten het stadion te begeleiden.

Direct na de wedstrijd kwamen Marokkaanse supporters in groten getale het veld op. Daarbij werden veel vernielingen gepleegd. De veiligheidscoördinator van Willem II heeft toen opdracht gegeven aan de stewards om het veld op te gaan en de vernielingen te voorkomen. Dat leidde tot een confrontatie tussen supporters en stewards, waarbij verschillende stewards in het nauw zijn gekomen. Op dat moment heeft de veiligheidscoördinator van Willem II via de politie in de commandokamer van het stadion, versterking van de politie gevraagd. Deze is uiteindelijk afgewezen. De stewards zijn uiteindelijk ontzet door leden van de particuliere beveiligingsorganisatie.

Conclusie 6

De stewards van Willem II hebben na afloop van de wedstrijd een veel te hoog risico gelopen, mede doordat de spanningen in het stadion al hoog opgelopen waren en de politie geen assistentie kon verlenen. Een verschillende uitleg van gemaakte afspraken ten aanzien van het optreden van de stewards, is daar mede debet aan geweest.

Aanbeveling 5

Er moet binnen het veiligheidsoverleg een betere afweging plaatsvinden tussen het streven de orde te handhaven en strafbare feiten te voorkomen en de veiligheid van de stewards. Daarbij moet de sfeer tijdens de wedstrijd en de mogelijkheden assistentie in te roepen van de politie, meegenomen worden in de overweging. Voorkomen moet worden dat stewards in een opwelling eigenhandig en daarmee onverantwoord ten opzichte van hun persoonlijke veiligheid gaan optreden.

De formele eindverantwoordelijkheid voor de veiligheid in het stadion was in handen van de KNVB. De KNVB bediende zich bij de uitoefening van die taak van de veiligheidsorganisatie van Willem II. Elke beslissing is uiteindelijk genomen in zeer nauw overleg met Willem II (en de politie). Willem II heeft namelijk veel meer operationele ervaring met betrekking tot de veiligheid in het Willem II-stadion, de aansturing van de stewards en de samenwerking met de politie.

Conclusie 7

Doordat bij verschillende beslissingen werd teruggevallen op de adviezen van Willem II kwam de verantwoordelijkheid voor de veiligheid gevoelsmatig bij hen terecht. Dit heeft geleid tot onduidelijkheden bij de betrokkenen. Zo heeft de veiligheidscoördinator van Willem II uiteindelijk zelf assistentie gevraagd van de politie, omdat zijn eigen mensen in het gedrang kwamen, terwijl dit formeel een verantwoordelijkheid van de KNVB was. Over de operationele regie bestond geen eenduidige opvatting bij de betrokken autoriteiten waardoor deze regie op beslissende momenten tekort schoot.

Aanbeveling 6

In verband met de gewenste ervaring bij samenwerking tussen en uitvoering door lokale ketenpartners, dient ook bij vriendschappelijke wedstrijden die door de KNVB georganiseerd worden, de verantwoordelijkheid voor de veiligheid gedelegeerd te worden aan de veiligheidscoördinator van de club die zijn stadion en de stewardorganisatie voor de wedstrijd beschikbaar stelt.

Aanbeveling 7

Bij het vooroverleg met betrekking tot een wedstrijd van een vertegenwoordigd elftal onder auspiciën van de KNVB dienen de gemaakte afspraken helder schriftelijk vastgelegd te worden en met alle betrokkenen gecommuniceerd te worden; bij overleg tijdens de wedstrijd dienen de aanwezige partijen zich met elkaar ervan te vergewissen dat men dezelfde interpretatie heeft van de genomen besluiten.

Uitgangspunten en tolerantiegrenzen politiedraaiboek

De politie hanteert daarbij nog de volgende uitgangspunten; ten aanzien van supporters die van plan zijn om de openbare orde te willen verstoren c.q. niet in het bezit zijn van een toegangkaart:

- Inzage vorderen identiteitsbewijs / bij niet tonen aanhouden op grond van art 447e Sr.
- Wel tonen: personalia noteren.
- Als hele groep gecontroleerd is AE/video erbij halen en vorderen zich buiten de gemeentegrenzen te begeven en begeleiden.
- Identieke werkwijze voor als zodanig herkenbare voetbalsupporters die kennelijk de openbare orde willen verstoren; zij kunnen op grond van art 27 APV Tilburg gevorderd worden zich te verwijderen c.q. de stad te verlaten.
- Bij niet voldoen aan bevel of vordering, verdachte aanhouden op grond van artikel 184 Sr. Art.2 Politiewet grondslag voor vordering irt handhaving openbare orde. Dit moet ook in pv bevindingen vermeld worden.
- Alleen op verzoek van Willem II treedt de politie op in het stadion ter van de handhaving van de openbare orde.

Verder hanteert de politie de volgende specifieke tolerantiegrenzen:

- Bij bewezen verstoring van de openbare orde van en naar het stadion, wordt aan de betrokken supporter(s) een stadionverbod opgelegd door de organiserende BVO (W2) of KNVB.
- Er wordt opgetreden tegen personen die zich in kennelijke staat van dronkenschap bevinden en op weg zijn naar het stadion (art 453 WvSr).
- Er wordt opgetreden tegen personen die zich schuldig maken aan fysiek of verbaal geweld/belediging gericht tegen personen.
- Supporters die strafbare feiten plegen worden na overleg met de Alfa-01 aangehouden .
- Met betrekking tot spreekkoren, is er een afzonderlijk beleid, wat van toepassing is voor de BVO.
- De aanwezigheid van supporters, tegen wie het vermoeden bestaat dat zij van plan zijn de orde te verstoren, wordt niet getolereerd. In voorkomende gevallen: vorderen op grond van artikel 27 APV Gemeente Tilburg dat zij zich buiten de gemeentegrenzen begeven.).

Geïnterviewde personen

- Willem van der Heijden, voetbalcoördinator politie Tilburg
- Tjits van Holland, voetbalcoördinator politie Tilburg
- Just Krijn, veiligheidscoördinator KNVB
- Edo Peterse, veiligheidscoördinator Willem II
- Frank Molkenboer, algemeen directeur Willem II
- Arno van der Heijden, plaatsvervangend districtschef politie Tilburg
- Gijs de Jong, coördinator veiligheidszaken KNVB
- Kees Kerkhof, Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme
- Mark van Stappershoef, adviseur openbare orde en veiligheid gemeente Tilburg

Bijlage 3 Incidentenoverzicht 2006 – 2007

Samenvatting

In dit voetbalseizoen zijn er door het Auditteam ruim 70 incidenten/ voorvallen van voetbalvandalisme vastgelegd.

Het gaat daarbij om incidenten tijdens wedstrijden die in Nederland zijn gespeeld en incidenten in het buitenland, waar Nederlandse fans bij betrokken waren.

De incidenten zijn ingedeeld in vier verschillende categorieën, te weten 'incidenten rond wedstrijden van de reguliere competities', 'incidenten tijdens de play-offwedstrijden', 'incidenten bij overige wedstrijden (vriendschappelijke, Europese of bekerwedstrijden) en 'overige gebeurtenissen'. In de laatste categorie staan de incidenten opgesomd die niet direct te linken zijn aan een voetbalwedstrijd, maar waarvan wel bekend is dat er voetbalsupporters bij waren betrokken.

Dit incidentenoverzicht is tot stand gekomen door een bronnenanalyse van het Auditteam. Het CIV heeft het overzicht ook doorgenomen. Zij hanteren echter een andere definitie van 'incident' waardoor sommige hieronder opgesomde voorvallen, door hen niet worden benoemd als incident.

De meeste incidenten in het seizoen 2006 – 2007 hebben plaatsgevonden rond wedstrijden in de reguliere competitie. Dat zijn er in totaal 45. 26 incidenten hebben plaatsgevonden rond eredivisiewedstrijden. Twee wedstrijden in de eredivisie zijn gestaakt dit seizoen. Dat zijn de wedstrijden ADO Den Haag – Vitesse op 19 november 2006 en ADO Den Haag – FC Groningen op 20 april 2007.

Andere opvallende incidenten deden zich voor tijdens Feyenoord – Groningen, Roda JC – Sparta en FC Utrecht – ADO Den Haag .

In de eerste divisie was het vooral rond de wedstrijden Cambuur – FC Dordrecht en Go Ahead Eagles – FC Zwolle onrustig. Tegen het einde van de competitie is er na de wedstrijd MVV – Helmond Sport nog een ernstig incident geweest, waarbij MVV-aanhangers met fors geweld een bus Helmond-aanhangers hebben aangevallen.

Tijdens de play-offwedstrijden zijn er maar twee incidenten geregistreerd. Dat was tijdens AZ – Ajax (de avond voor de wedstrijd bestormden Ajax-aanhangers een café in Alkmaar) en FC Utrecht – FC Groningen (Utrecht-aanhangers vielen stewards aan).

Bij de 'overige' wedstrijden zijn achttien incidenten geregistreerd. Opvallend daarbij waren de ongeregelheden rond wedstrijden van het Marokkaanse nationale team. Zowel na de wedstrijd FC Utrecht – Marokko als de wedstrijd Jong Oranje – Jong Marokko werden er door aanhangers van Marokko binnen en buiten het stadion grote vernielingen aangericht.

Verder hebben Nederlandse supporters zich tijdens wedstrijden in het buitenland ernstig misdragen. Het meest opvallende incident is de het tijdelijk staken van de UEFA-cupwedstrijd tussen Nancy en Feyenoord op 30 november 2006, vanwege ongeregelheden tussen Feyenoordhooligans en de Franse oproerpolitie.

Ten slotte zijn er in Nederland ook nog incidenten geweest, zonder dat er sprake was van een voetbalwedstrijd. Het meest recente voorbeeld daarvan zijn de ongeregelheden tussen Feyenoordfans onderling in Vlaardingen. Ook na de bekerhuldiging van Ajax braken er op en rond het Leidsplein rellen uit.

Incidenten tijdens de reguliere competitie

29-04 SC Heerenveen – Feyenoord

De politie heeft vlak na het begin van de voetbalwedstrijd SC Heerenveen – Feyenoord 31 supporters van de Rotterdamse club opgepakt. De fans bevonden zich in het centrum van Heerenveen en hadden geen kaartje. Zes van hen werden vastgezet omdat ze geen legitimatie konden tonen. De overige 25 zijn in een bus teruggestuurd.

Eerder op de middag werden vier Feyenoord-aanhangers aangehouden in het centrum voor vergrijpen zoals wildplassen.

27-04 Go Ahead Eagles – FC Dordrecht

De politie heeft na de wedstrijd GA Eagles – Dordrecht veertien supporters van de thuisclub aangehouden wegens geweldpleging, bedreiging en belediging van agenten.

De ongeregelheden begonnen na de wedstrijd, toen teleurgestelde Eagles-supporters richting het NS-station trokken. Supporters van Dordrecht kwamen ze daarbij niet tegen want de wedstrijd werd gespeeld zonder uitsupporters. Dordrecht was er niet in geslaagd om vervoer te regelen voor de fans. Eerder dit seizoen in Dordrecht waren er enkele ongeregelheden, waardoor zij enkel met georganiseerd vervoer welkom waren in Deventer.

22-04 RKC – Willem II

Vijf bussen met supporters van Willem II kwamen met vertraging aan doordat RKC-supporters een ruit van een bus hadden ingegooid.

20-04 ADO Den Haag – FC Groningen

Het eredivisie-duel ADO Den Haag – FC Groningen is zondag in de 49e minuut definitief stilgelegd, omdat supporters van ADO herhaaldelijk vuurwerk op het veld gooiden.

De stand was op dat moment 0-3 in het nadeel van de al gedegradeerde thuisclub. De wedstrijd was reeds na twee minuten stilgelegd, omdat een assistent-scheidsrechter bijna werd geraakt door vuurwerk. De scheidsrechter dirigeerde beide teams daarop naar de kleedkamer. Na een pauze van een kwartier werd het spel hervat. Toen in de 49e minuut opnieuw vuurwerk werd gegooid, besloot de scheidsrechter de wedstrijd definitief te staken.

16-04 AZ – Vitesse

Een groep van 35 Vitesse-supporters raakte afgelopen zaterdagavond slaags met aanhangers van AZ. De Arnhemmers waren op zoek naar een confrontatie met AZ-supporters. Uiteindelijk kwam het tot een korte confrontatie die eindigde in twee arrestaties onder Vitesse-supporters.

09-04 Feyenoord – FC Groningen

Vlak na de thuisnederlaag van Feyenoord tegen FC Groningen (0-4) kwamen ruim zeshonderd ontevreden fans samen op de parkeerterreinen voor De Kuip met de intentie om het Maasgebouw te bestormen. Volgens de politie om hun ongenoegen te uiten richting de verantwoordelijke bestuursleden. De politie moest met mobiele eenheid en politie te paard eraan te pas komen om de relschoppers uit elkaar te drijven. De politie werd daarbij bekogeld met stenen. Op het moment dat de oproerkraaiers van het stadion waren weggedreven voorbij de brug op de Stadionweg, keerde de rust rond De Kuip terug.

De politie wist met het wegdrijven van de Feyenoordsupporters te voorkomen dat er een confrontatie kwam tussen hen en de fans van Groningen. De politie verrichtte negen aanhoudingen voor openlijke geweldpleging en verwachtte aan de hand van camerabeelden meer personen op te kunnen pakken.

Voorafgaand aan de wedstrijd leek het in het centrum van Rotterdam wel op een confrontatie tussen beiden supportersgroepen aan te komen. Enkele tientallen Feyenoorders waren op een terras aan het Kruisplein afgekomen waar Groningensupporters zaten. Politie te paard greep op tijd in en hield een persoon aan die een steen gooide naar de politie.

08-04 MVV – Helmond Sport

MVV-fans hebben de ruiten van de bus met Helmond-supporters ingegooid. Een groep Maastrichtenaren wachtte na de wedstrijd de bus op en sloeg toe. De ravage was groot. Over een afstand van honderden meters lag het glas verspreid. Politie moest eraan te pas komen om de bus veilig uit Maastricht te loodsen. Het zou om een wraakactie gaan van MVV-fans, die eerder dit seizoen in Helmond belaagd werden. Eend maand eerder werd ook al de bus van AGOVV-supporters vernield.

08-04 Go Ahead Eagles – De Graafschap

De politie heeft na het duel GA Eagles – De Graafschap twee mensen aangehouden. Kort na de streekderby hing er op de kruising Brinkgreverweg/Van Oldenielstraat een grimmige sfeer. Nadat de bussen met de Graafschapsupporters waren vertrokken, zocht een grote groep Eaglesfans de confrontatie met de politie. Daarbij werd met stokken en stenen gegooid en geslagen. De ME heeft enkele charges uitgevoerd.

08-04 FC Eindhoven – VVV

De politie heeft in het ziekenhuis in Veldhoven vier VVV-supporters aangehouden. De vier zouden betrokken zijn geweest bij een vechtpartij bij een horecagelegenheid aan de Aalsterweg, vlak voor het begin van de voetbalwedstrijd FC Eindhoven – VVV. Later hield de politie ook een vijfde VVV-supporter aan.

01-04 Vitesse – Feyenoord

Een groep Feyenoordfans heeft de avond voor de wedstrijd geprobeerd een café in het Arnhemse uitgaanscentrum binnen te vallen. Het café staat bekend als ontmoetingsplaats voor de harde kern van Vitesse. De naar verluidt veertig Feyenoorders slaagden er niet in binnen te dringen. Wel vernielden ze meerdere ruiten van het café. Bij het incident raakte niemand gewond. Zeven mannen, allen afkomstig uit Rotterdam of omgeving en tussen de 19 en 34 jaar oud, werden op aanwijzingen van een getuige in de omgeving van het Roermondsplein aangehouden. Tijdens de wedstrijd een dag later zaten op tribune 'Oost' een stuk of dertig Feyenoord-fans in neutrale kleding. De Rotterdammers hielden zich de gehele wedstrijd stil, maar bij het doelpunt van Feyenoord sprongen ze op. Daardoor ontstond er een grimmige sfeer.

22-03 PSV – Ajax

Tijdens het duel tussen PSV en Ajax is een cameraman door een agressieve PSV-supporter geschopt. De fan kon de vijfde treffer van de Amsterdamse opponent niet verkroppen en schopte de cameraman van achteren in zijn nek, met bijna fatale gevolgen.

De cameraman zat met zijn apparatuur hoog op de tribune achter het doel opgesteld en was daardoor makkelijk bereikbaar voor de fans. Omzittenden van de agressieve supporter wisten na het incident zijn seizoenskaart te bemachtigen, zodat de identiteit van de man bekend is bij de Eindhovense politie. Ook heeft de beveiliging van PSV onderzoek gedaan naar het voorval en is er aangifte gedaan.

04-03 Vitesse – Excelsior

Vitesse-spelers Fred Benson en Giovanni Espinoza zijn door eigen supporters belaagd na de met 2-3 verloren wedstrijd tegen Excelsior. Bij het opstootje was ook een familielid of vriend van Benson betrokken. Het incident gebeurde bij het supportershome. Het is gebruikelijk bij Vitesse dat na elke thuiswedstrijd twee spelers naar het supportershome gaan. Bij binnenkomst werden de spelers door teleurgestelde fans uitgejouwd. Toen ze wilden vertrekken werden ze aangevallen. Niemand is gewond geraakt, maar de clubleiding neemt de zaak hoog op en stelt een onderzoek in.

03-03 FC Groningen – NAC

De aanklager van de KNVB start een vooronderzoek naar het incident in Groningen, waarbij NAC-doelman Edwin Zoetebier werd geraakt door een voorwerp dat van de tribunes werd gegooid. Zoetebier zakte bij aanvang van de tweede helft ineens door de knieën. Na verzorging kon hij de wedstrijd wel volmaken.

02-03 Cambuur Leeuwarden – FC Dordrecht

Tachtig supporters van FC Dordrecht zijn Leeuwarden uitgezet na ongeregeldheden met Cambuurfans. Ze waren hun bus uitgestapt en op aanhangers van Cambuur gestuit. In de Insulindestraat werd over een weer met stenen gegooid en met stokken geslagen.

De politie en de ME stelden orde op zaken. Op hun advies vaardigde loco-burgemeester Roel Sluiter een noodbevel uit om de tachtig Dordrechtfans te kunnen laten verwijderen. Onder escorte verlieten de twee supportersbussen Friesland.

04-02 Ajax – Feyenoord

De politie heeft voor de wedstrijd Ajax – Feyenoord elf Ajax-supporters aangehouden. Ze bekogelden fans van Feyenoord en agenten met vuurwerk en andere voorwerpen. Bij de ongeregeldheden raakten drie agenten licht gewond, aldus een woordvoerder van de politie.

Na de wedstrijd zijn Ajax-fans ook in Leiden slaags geraakt. Supporters van Ajax waren op weg naar huis nadat ze de wedstrijd Ajax – Feyenoord hadden bezocht. Toen de fans van Ajax buiten op het stationsplein in Leiden liepen ontstond een vechtpartij tussen supportersgroepen. Volgens een woordvoerder van de NS was de spanning voor het treffen al voelbaar op en rond het station. "De sfeer was anders dan normaal in vergelijking met andere voetbaldagen". Bij het treffen tussen beide kampen zijn een onbekend aantal mensen gewond geraakt. De politie heeft geen arrestaties verricht.

27-12 Vitesse – Ajax

Zeven voetbalsupporters zijn tijdens de voetbalwedstrijd Vitesse – Ajax door de politie gearresteerd bij schermutselingen op de tribunes.

Fans van Vitesse en Ajax gingen bij een stand van 0-2 voor Ajax met elkaar op de vuist op de noordtribune, waarbij rake klappen vielen. Daar waren Ajax-fans tussen de Vitesse-aanhang terecht gekomen. Later werd op de oosttribune gevochten, waar Vitessefans tussen de Ajax-aanhang zaten.

11-12 Go Ahead Eagles – FC Zwolle

In de tweede helft stormde een GA Eaglesfan, met capuchon, het veld op en gooide een shirt in een vak. De man, hoewel niet gepakt tijdens de wedstrijd, is later met behulp van de videobeelden geïdentificeerd. Hij is bestraft met een stadionverbod voor vijf jaar en een boete van 450 euro.

De provocatie met het shirt heeft de vlam in de pan doen slaan. Zwollenaren sprongen tegen de Lexan-boarding en trachtten er overheen te komen door bij elkaar op de schouders te klimmen. Er volgde een reactie uit het Go Ahead-vak. De extra nooddamwand begaf het en de suppoosten hielden amper stand.

01-12 FC Dordrecht – Go Ahead Eagles

Supporters van FC Dordrecht en Go Ahead Eagles raakten slaags. Twee Dordtenaren van 27 en 35 jaar en drie mannen uit Apeldoorn, Colmschate en Deventer zijn aangehouden, toen zij niet stopten met vechten.

De mannen zijn gebeten door politiehonden. Een van hen schopte en sloeg een hond. Agenten gebruikten een wapenstok. De vechtpartij vond plaats voorafgaand aan de wedstrijd.

01-12 RKC – Sparta

De politie heeft veel werk gehad aan een grimmige nasleep van de voetbalwedstrijd RKC – Sparta (2-1). In de omgeving van het stadion ontstond direct na de wedstrijd een agressieve situatie waarbij agenten de twee supportersgroepen moesten scheiden om erger te voorkomen. Daar kwamen enkele honden aan te pas en ook moesten politiemensen naar de wapenstok grijpen om de situatie onder controle te krijgen. Later op de avond, kort voor middernacht, was politie-ingrijpen nodig bij een café aan de Monseigneur Zwijsenstraat waar RKC-aanhangers aanwezig waren. Zij zochten na de wedstrijd de confrontatie met de bezoekers van een tegenovergelegen café door met vuurwerk en bloempotten te gooien. Toen agenten het supporterscafé binnen wilden gaan, werden zij belaagd en smeten de supporters onder andere met bierflessen richting de agenten.

De politie besloot daarop meer agenten in te zetten en met hulp van de kroegbaas lukte het de relschoppers een voor een naar buiten te krijgen waarna ze werden aangehouden.

Er werden zeven mannen en twee vrouwen gearresteerd. Tegen de negen is proces-verbaal opgemaakt voor uiteenlopende delicten (aantasting openbare orde, negeren bevel tot vordering, belediging en identificatieplicht). In totaal werden circa 25 politiemensen ingezet.

25-11 RKC supporters sluiten de selectie weer op

's Avond laat, na de verloren wedstrijd tegen Willem II (3-1), hebben zo'n 300 boze RKC supporters de gehele selectie opgewacht bij het eigen stadion. Zij eisten het ontslag van trainer Adrie Koster.

De actie verliep zonder noemenswaardige incidenten. De toegangshekken van de spelersparkeerplaats werden met sloten dicht gedaan en er werd vuurwerk afgestoken. Een aantal spelers stonden de supporters te woord en spraken met hen over de problemen van RKC. De sloten werden na de gesprekken door medewerkers van RKC verwijderd. Er zijn geen aanhoudingen verricht.

19-11 ADO Den Haag – Vitesse

De wedstrijd ADO Den Haag tegen Vitesse is gestaakt omdat supporters van de thuisploeg het veld hebben betreden. In de 16^e minuut van de wedstrijd kreeg Vitesse een penalty en Den Haag een rode kaart. Dit leidde tot onrust op de tribunes en spreekkoren richting de scheidsrechter waren het gevolg. Kort na rust scoorde Vitesse een tweede doelpunt, waarna de sfeer op de tribunes nog grimmiger werd. De spreekkoren van thuis supporters richtten zich nu op de trainer en het bestuur van ADO Den Haag. Rond de 65^e minuut verliet een groep van 50-70 supporters de Midden Noord tribune om via de buitenkant naar de westtribune te gaan. Chargerende politiemensen krijgen de supporters weer terug de vakken in. Vervolgens heeft de groep van binnenuit een hek geforceerd met de westtribune, liepen door naar de zuidtribune en hebben daar opnieuw een hek geforceerd. De groep heeft het veld betreden waarna de wedstrijd is stilgelegd. De politie heeft 43 personen aangehouden en hen is een stadionverbod opgelegd. ADO Den Haag moet de thuiswedstrijd tegen Sparta op 17 maart zonder supporters spelen. De commissie van beroep van de KNVB heeft de eerdere uitspraak van de tuchtcommissie van één wedstrijd zonder publiek bevestigd.

17-11 FC Zwolle – AGOVV

De politie heeft na een vechtpartij na afloop van de voetbalwedstrijd FC Zwolle – AGOVV acht personen aangehouden. Eén van de verdachten moest eerst naar het ziekenhuis omdat hij een gebroken neus had opgelopen.

Kort na de wedstrijd deden zich op de Ceintuurbaan ongeregelde heden voor. Twee bussen met bezoekers stopten omdat er met stenen werd gegoid. Ook de daarachter rijdende personenauto's moesten stoppen.

De inzittenden van een personenbusje stapten uit, waarop een vechtpartij ontstond met Zwolle-supporters. Er werd ook gegoid met bierflesjes. Het busje reed weg richting A28 en kon pas op de A50 staande worden gehouden. In totaal werden acht personen aangehouden waarvan er vier bij de vechtpartij betrokken waren.

17-11 FC Den Bosch – FC Dordrecht

De wedstrijd tussen FC Den Bosch en Dordrecht is na 80 minuten stil gelegd door de scheidsrechter. Uit onvrede over de vele gele kaarten lieten de supporters in De Vliert zich in beledigende zin horen. De spelers waren het niet met de scheidsrechter eens, ze bleven op het veld staan totdat de scheidsrechter terug kwam.

12-11 Willem II – Feyenoord

In Tilburg is de politie in de hoogste staat van paraatheid gebracht, omdat vermoed werd dat Rotterdamse aanhangers zonder kaartje naar het stadion zouden komen. Deze zouden door de politie, die bij de stad controleposten heeft opgesteld, zonder pardon worden verwijderd.

Burgemeester Vreeman van Tilburg legde de schuld voor de oplopende spanning vrijdag bij Feyenoord. Hij is boos dat de Rotterdamse club niet wil meewerken aan een verplichte buscombi van de fans van Rotterdam naar Tilburg.

08-11 FC Eindhoven – RBC

Supporters van FC Eindhoven hebben na afloop van het bekerduel met RBC Roosendaal (4-0 nederlaag) hun onvrede geuit over de sportieve prestaties. De poort van de parkeerplaats van het stadion in Eindhoven werd afgegrensd en de toegangsweg werd gebarricadeerd door dertig tot veertig fans. Spelers, begeleiding en sponsors konden bij terugkomst uit Roosendaal korte tijd niet wegrijden met hun auto's.

26-10 Feyenoord – FC Twente

Een peloton van de Mobiele Eenheid heeft het Maasgebouw in stadion De Kuip volledig afgegrensd uit vrees voor een bestorming van de bestuurskamer van Feyenoord. De Rotterdamse ploeg ging in de thuiswedstrijd tegen FC Twente met een achterstand van 0-1 de rust in. Op dat moment had de Mobiele Eenheid zich al bij de diverse ingangen van het Maasgebouw opgesteld. De sfeer in de Kuip was grimmig en gespannen.

25-10 Ajax – ADO Den Haag

Burgemeester Job Cohen van Amsterdam heeft een noodverordening uitgevaardigd bij de wedstrijd tussen Ajax en ADO Den Haag. ADO-supporters mogen niet in Amsterdam komen of daar verblijven met het doel de orde te verstoren.

Tijdens de voetbalwedstrijd Ajax – ADO Den Haag is een 36-jarige IJmuideenaar gearresteerd op verdenking van het gooien van een vuurwerkbom. Niemand raakte gewond. Agenten zagen dat er op het veld, vlakbij een persfotograaf, een vuurwerkbom afging. Toezichthouders van de ArenA en een politieagent herkenden de gooier aan de hand van beelden van de beveiligingscamera's. Beveiligingspersoneel kon de man op het tribunevak oppakken waarna hij werd overgedragen aan de politie.

23-10 Cambuur – GA Eagles

Een 23-jarige Leeuwarder is aangehouden nadat hij, samen met twee anderen, stenen had gegooid naar een bus met voetbalsupporters van Go Ahead Eagles. Dat gebeurde na de wedstrijd.

22-10 Feyenoord – Ajax

De gemeente Rotterdam stond zondag 22 oktober op het punt de voetbalwedstrijd Feyenoord – Ajax (0-4) na een uur stil te leggen omdat de scheidsrechter werd uitgescholden door het publiek. De kwetsende spreekwoorden van de Feyenoord-supporters 'ebden weg', waardoor het duel toch kon worden voortgezet.

Rond de wedstrijd zijn zeventien aanhoudingen verricht. Die hadden allemaal te maken met het niet kunnen tonen van een identiteitsbewijs, openbaar alcoholgebruik en baldadigheid.

22-10 FC Utrecht – ADO Den Haag

De Utrechtse politie heeft elf arrestaties verricht bij FC Utrecht – ADO Den Haag in stadion Galgenwaard. Tien Hagenaars en een Utrechter werden aangehouden na supportersrellen in de eerste helft van de wedstrijd. Ze werden opgepakt wegens openlijke geweldpleging.

Haagse supporters vernielden een wand die het uitvak van het naastgelegen Utrechtse tribunevak scheidt. Afgebroken kuipstoeltjes werden als projectielen gebruikt. De Mobiele Eenheid voerde een aantal charges uit om de Haagse en Utrechtse supporters te scheiden. Daarbij werd de ME zelf ook doelwit van beide supporterskampen. Aanhangers van ADO Den Haag sloopten diverse stoeltjes.

21-10 GA Eagles – AGOVV

Tijdens en na de wedstrijd GA Eagles – AGOVV werden in totaal zes mensen aangehouden, allen inwoners van Deventer.

Drie mannen bleken in het stadion te zitten, terwijl ze een stadionverbod hadden. Zij werden van de tribune gehaald en aangehouden. Bestuursleden van AGOVV zijn in De Adelaarshorst bespuugd en uitgescholden door supporters van Go Ahead Eagles.

Op aandringen van de stewards zochten zij een veilig heenkomen. De fans koelden hun woede ook op de supportersbussen, nadat GA Eagles met 2-1 had verloren. Direct na afloop kwam het tot ongeregelde heden op de Brinkgreverweg met de politie en later met de Mobiele Eenheid, die enkele charges uitvoerde.

21-10 Roda JC – Sparta

Tijdens de competitiewedstrijd Roda JC – Sparta heeft de politie 33 supporters van de tribunes verwijderd. Ze zijn aangehouden wegens openlijke geweldpleging. Het gaat om 31 fans van Sparta en twee van Roda JC. Even na aanvang ontstond er op de Westtribune een massale vechtpartij. De aanwezige stewards kregen de zaak niet onder controle, waarna de politie werd opgetrommeld, die dertig man nodig had om de vechtersbazen uit elkaar te krijgen. Daarna keerde de rust terug. De Sparta-fans zaten niet in het bezoekersvak. De wedstrijd was ingeschat als een treffen met een laag risico.

Er was sprake van een actie van het Limburgs Dagblad en Roda JC (zie onderstaand kader), bij de kaartverkoop werd niet gevraagd naar een clubcard. Conclusie van Roda JC is dat de procedure met betrekking tot kaartverstrekking aan niet-clubkaarthouders van Roda JC niet waterdicht was, met als gevolg dat kwaadwillende supporters van de tegenpartij tussen de Roda-supporters belandden. Uit de evaluatie is gebleken dat kordaat optreden van met name stewards erger heeft voorkomen. Ondanks dat het motto nog steeds blijft "stadion vol", beseft Roda JC terdege dat dit niet ten koste moet gaan van de veiligheid.

Stadion vol; Actie: Voor € 2,50 naar Roda JC – Sparta
De WeekendGezet bestaat één jaar en dat wordt samen met Roda JC gevierd. Daarom nodigen beide partijen mensen uit om voor slechts € 2,50 de wedstrijd Roda JC - Sparta te bezoeken op zaterdag 21 oktober, 19.30 uur. De opbrengst van deze actie komt in zijn geheel ten goede aan het Toon Hermans Inloophuis. Kaarten kunt u vanaf vrijdag 6 oktober kopen bij het kantoor van Limburgs Dagblad/ Dagblad De Limburger/ WeekendGezet in de Geleenstraat 51 in Heerlen. Maak er een gezellig gezinsavondje van en kom naar Roda JC!

20-10 VVV – Den Bosch

De politie heeft voor de wedstrijd VVV – Den Bosch zes mensen gearresteerd. Dat gebeurde bij het stadion en in het centrum van de Venlo. Een man werd aangehouden omdat hij een fles naar een politieauto gooide. Een jongen werd aangehouden voor opruiing. Hij had bovendien een busje pepperspray bij zich. Een 21-jarige man uit het Brabantse Nistelrode werd aangehouden omdat hij in het stadion geld had gestolen uit de kassa van een snoeptent. De andere drie aanhoudingen werden verricht omdat de betrokkenen geen geldig legitimatiebewijs konden tonen.

15-10 PSV – Roda JC

De KNVB is een vooronderzoek gestart naar spreekkoren aan het einde van de eerste helft van de wedstrijd PSV – Roda JC. Toen zou massaal 'hoerenjong' in de richting van de scheidsrechter zijn geroepen. De zaak is geseponeerd omdat er door de club goed is ingegrepen.

15-10 FC Zwolle – GA Eagles

De KNVB onderzoekt de wanordelijkheden rondom het duel tussen FC Zwolle en Go Ahead Eagles. Gedurende deze wedstrijd is er een uitbraak geweest van Go Ahead-supporters richting een busluis, waar schade is aangericht.

01-10 FC Utrecht – Ajax

Spreekkoren, stoeltjes vernield en stewards werden weggezet door supporters, supporters liepen in de grachten. De aanklager van de KNVB stelt een onderzoek in. Fans van de Amsterdamse club vernielden tijdens de wedstrijd stoeltjes in het bezoekersvak.

29-09 Den Bosch – GA Eagles

De Deventer supporters misdragen zich onderweg in de trein.

22-09 AGOVV – Den Bosch

Den Bosch supporters bedreigden een politieman.

16-09 Vitesse – NAC

Voorafgaande aan de wedstrijd Vitesse – NAC kwam het in de binnenstad van Arnhem tot een treffen tussen NAC-fans en de politie. Daarbij raakte een agent gewond en werden vijf NAC-aanhangers opgepakt. Het was voor het eerst sinds 1998 dat NAC-fans zonder verplichte combi-regeling naar Arnhem mochten reizen. Daardoor wist de politie dus niet precies hoeveel fans ze kon verwachten. Zo'n zeshonderd fans kwamen met door Bavaria gesponsorde bussen.

15-09 RKC Waalwijk – ADO Den Haag

Supporters van ADO werden met bussen vervoerd naar Waalwijk en misdroegen zich onderweg. Er werd veel gestolen in een benzinestadion en de buschauffeur werd bedreigd.

09-09 Willem II – PSV

Ongewenste spreekkoren vanaf de tribune. Door de club is er voldoende tegen opgetreden en om die reden wordt er geen vooronderzoek gestart door de aanklager van de KNVB.

08-09 ADO Den Haag – NAC

Tijdens het door ADO Den Haag verloren duel tegen NAC Breda, hebben diverse kwetsende spreekkoren plaatsgevonden. NAC Breda won het duel met 0-2. Tijdens het duel werden racistische uitingen gedaan jegens NAC-aanvaller Maceo Rigters. Bij diverse balcontacten van Rigters waren oerwoudgeluiden te horen. Ook werd er massaal gescholden in het Zuiderpark. De aanklager van de KNVB heeft geen onderzoek ingesteld.

08-09 Veendam – Dordrecht

Zo'n vijftig supporters van FC Groningen hebben in Veendam de confrontatie gezocht met supporters van FC Dordrecht. Dat gebeurde tijdens de eerste divisiewedstrijd BV Veendam – FC Dordrecht. De politie wist ternauwernood te voorkomen dat de Groningen-aanhangers het vak van de gasten belaagden. Daarbij zijn twee agenten licht gewond geraakt. Vijf supporters van FC Groningen zijn aangehouden. De politie was op de hoogte van de confrontatie en was met een arrestatie-eenheid aanwezig in Veendam.

11-08 RBC Roosendaal – Top Oss

Dronken supporters (circa 60) van Top Oss misdroegen zich onderweg. 16 supporters worden aangehouden.

08-09 GA Eagles – RBC Roosendaal

Spreekkoren naar trainer Maaskant. De aanklager van de KNVB heeft een schikkingsvoorstel gedaan.

KNVB besloot aanvankelijk tot 5000 euro boete, wat Maaskant spijtig vond voor de club. "Die heeft zich tegenover mij correct gedragen en is de dupe van misdrijvingen van mensen die niks in de voetballerij te zoeken hebben." Tot die conclusie kwam ook de commissie van beroep van de KNVB. Hoewel de speaker zweeg, had GA Eagles via flyers vooraf en met het optreden van stewards toch voldoende zijn best gedaan om de koren te voorkomen en te stoppen, vond de bond.

Incidenten tijdens de play-offs

20-05 AZ – Ajax

De avond voor de wedstrijd zijn in de binnenstad van Alkmaar 29 personen aangehouden. Zij worden ervan verdacht zich schuldig te hebben gemaakt aan openlijke geweldpleging. Alle verdachten zijn in de loop van zondag in verzekering gesteld.

Zaterdagavond rond 23.30 uur bevond een groep van ruim dertig personen zich in de binnenstad van Alkmaar. Het zou gaan om een groep Ajaxsupporters. Op de Koorstraat werden bij een horecabedrijf verschillende ramen vernield. Een aantal personen uit de groep mishandelden kort daarop op de Langestraat een 35-jarige Alkmaarder. Hij raakte gewond aan zijn hoofd en moest zich laten behandelen in het ziekenhuis. Een groot deel van de groep, 29 personen, kon worden aangehouden op de Helderseweg. De verdachten, variërend in de leeftijd van 16 tot 30 jaar zijn afkomstig uit heel Nederland.

17-05 FC Utrecht – FC Groningen

Na het tweede Groningse doelpunt in de 76e minuut braken aan de Bunnik-zijde, waar de fanatiekste Utrecht-fans zitten, rellen en vechtpartijen uit in de gracht voor het betreffende vak. Boze supporters wilden een hek richting de hoofdtribune forceren. Diverse stewards en suppoosten trachtten dat te voorkomen en liepen daarbij klappen op.

Door interventie van een peloton van de Mobiele Eenheid keerde de rust na verloop van tijd terug. Tenminste één supporter raakte tijdens de ongeregelheden gewond.

De voorzitter van Utrecht, Jan Willem van Dop, heeft bij de politie aangifte gedaan van mishandeling van de stewards. Als gevolg hiervan werd hij onder meer via zijn mobiele telefoon bedreigd. In het Algemeen Dagblad van 20 mei wordt in een column het optreden van Van Dop geprezen.

Incidenten overige wedstrijden

22-05 Jong Oranje – Jong Marokko

Tijdens het oefenduel van Jong Oranje in Tilburg liep het tijdens en na de wedstrijd volledig uit de hand.

Supporters van Marokko bestormden onder de wedstrijd het veld. Na de wedstrijd was er een massale veldbestorming waarbij onder meer stoeltjes, boarding en doelen werden vernield.

15-03 AZ Alkmaar – Newcastle United

Het is donderdagavond tussen half zeven en half acht onrustig geweest op het Alkmaarse Waagplein. Er werden acht arrestaties verricht.

Vroeg in de middag meldden zich de eerste supporters van Newcastle United bij de aan het plein gevestigde café's. Vanuit de beide kampen werden strijdlieparen aangeheven. Even na half zeven liepen de gemoederen even te hoog op. Een aantal Newcastle-aanhangers maakte zich onder een spervuur van plastic bierglazen, via de Voordam uit de voeten. Onmiddellijk was de ME, die zich tot dan op de achtergrond had gehouden, met een man of 60 ter plekke. Er werden enkele supporters aangehouden, waarna de rust snel weerkeerde. Om kwart over zeven, toen het grootste deel van de Newcastle-aanhang al richting stadion was vertrokken, vlogen opeens terrasstoelen door de lucht. Een team van zeven of acht agenten zonder ME-uitrusting plukte kort achter elkaar drie mannen uit de menigte. De ME verscheen nu ook te paard en op de achtergrond stonden agenten met honden klaar. Rond half acht werd het weer rustig.

03-03 Sedan – Paris Saint Germain

Supporters van FC Utrecht hebben zaterdag in de Noord Franse stad Sedan huisgehouden, voorafgaand en tijdens de wedstrijd tussen de lokale club en Paris Saint Germain. De ME moest ingrijpen, maar kon niet voorkomen dat een suppoost van de bezoekende club PSG in het ziekenhuis belandde door toedoen van de Utrechtse.

Zaterdagavond sloeg de vlam in de pan nadat supporters van FC Utrecht en Paris Saint Germain slaags met elkaar raakten in Sedan. Sedan is de club waar David di Tommaso, voordat hij naar FC Utrecht verhuisde, speelde. Sinds zijn dood bezoeken supporters uit Utrecht zijn lievelingsclub om hem eer te bewijzen. Zaterdagavond liep het uit de hand. De Nederlandse voetbalfans hadden het op de aanhang uit Parijs voorzien. De rellen in het stadion Louis-Dugauguez braken vlak voor rust tijdens de wedstrijd tussen degradatiekandidaten CS Sedan en PSG uit.

Tientallen ME-ers probeerden de strijdende partijen te scheiden, zoals dat 's middags in Sedan ook al was gepoogd.

22-02 AZ – Fenerbahce

AZ heeft zestig supporters de toegang verboden tot het UEFA Cup-duel met Newcastle United. De personen in kwestie hadden hun toegangkaart voor de wedstrijd tegen Fenerbahce doorverkocht aan Turkse supporters.

"We hebben duidelijk aangegeven dat supporters een risico liepen als ze hun kaartje zouden verkopen", vertelt AZ-algemeen directeur Toon Gerbrands in het Noordhollands Dagblad. Als de supporters nog een keer op dezelfde manier in de fout gaan, volgt een stadionverbod.

Aanleiding voor de strafoplegging is een opstootje tussen supporters van AZ en Fenerbahçe. Turkse fans lieten zich op een tribunevak van de Alkmaarders luidruchtig gelden na het eerste Turkse doelpunt, waarna er wat commotie ontstond. De Turken moesten vervolgens een ander onderkomen zoeken. Achteraf kon aan de hand van hun toegangskarten worden bepaald wie deze hadden doorverkocht.

14-02 Werder Bremen – Ajax

De Duitse politie heeft voor aanvang van de UEFA-cupwedstrijd Werder Bremen – Ajax een vijftigtal arrestaties verricht. Het waren voornamelijk Nederlandse supporters, die in de binnenstad voor problemen zorgden. Er vlogen onder meer flessen door de lucht. Ernstige ongeregelheden bleven voor de aftrap uit. "Een aantal fans is door een te grote alcoholconsumptie gewelddadig geworden. We hebben hen daarom aangehouden", zei een politiewoordvoerder. "Van echte rellen is geen sprake."

De politie bleef wel in staat van paraatheid. Naar schatting waren meer dan honderd Ajax-fans zonder tickets naar Bremen gekomen. In de buurt van het stadion kwam het verkeer vast te zitten.

24-01 Ajax – Haarlem

Vlak voor het begin van de bekerwedstrijd Ajax – Haarlem (4-0) zijn supporters van beide clubs buiten de Arena slaags geraakt. De ME moest charges uitvoeren op het plein voor het stadion om de tientallen vechtersbazen te scheiden. De massale schermutselingen voor het duel braken uit, toen de bussen met zo'n zeshonderd Haarlem-fans in een lange stoet bij de Arena arriveerden.

Daarna moesten ze te voet naar het stadion. Tot verbazing en onbegrip van de Haarlemmers was er op dat moment geen politiebegeleiding. Op het stadionplein werden ze geprovoceerd door jonge Ajax-fans, die gekleed waren in Telstar-shirts. Dat werkte als een rode lap op een stier bij de harde kern van de Haarlem. Vervolgens braken de vechtpartijen uit.

23-01 AZ – MVV

Bij rellen tijdens de voetbalwedstrijd AZ-MVV is één Limburgse supporter aangehouden. Na de wedstrijd hield de politie een bus met dertig MVV-fans aan op de A9 bij Heemskerk. Een aantal passagiers, dat geen kaartje had, werd aangehouden. 's Middags misdroegen zo'n 25 MVV aanhangers zich in de Alkmaarse binnenstad. De rellen in het stadion waren in de hoek tussen de Westzijde-tribune en de Molenaartribune. De vijandige fans konden niet bij elkaar komen, maar daagden elkaar uit en gooiden spullen over de afstrating. De Limburger, die werd aangehouden voor de rellen in het stadion, werd buiten het stadion gearresteerd.

Twee stewards liepen lichte verwondingen op. Zij konden na een bezoek aan het ziekenhuis nog dezelfde avond naar huis.

14-01 PSV supporters tijdens Charleroi – Roda JC

De politie van Charleroi heeft 31 PSV- fans opgepakt nadat ze op verschillende plekken in de stad voor onrust hadden gezorgd. Ze waren naar Charleroi afgereisd om er de oefenwedstrijd van het 'bevriende Charleroi' tegen Roda JC bij te wonen. Een paar uur voor de aftrap van de wedstrijd trokken enkele PSV-aanhangers naar een Ierse pub.

De dronken Nederlanders begonnen er met barkrukken te gooien. Ook in de buurt van het stadion van Charleroi kwam het tot relletjes. Uiteindelijk bestond de groep uit een honderdtal hooligans. Ze hadden het vooral op het stadionpersoneel en de Roda-supporters gemunt. Bij de schermutselingen liepen vier stewards van Charleroi lichte verwondingen op. De politie arresteerde in totaal 31 PSV-supporters.

14-01 FC Utrecht – Schalke 04

Supporters van FC Utrecht en de Duitse club Schalke 04 hebben met elkaar gevochten in de Utrechtse binnenstad. De ME moest er aan te pas komen om de supportersgroepen uit elkaar te halen. Achttien Utrecht-aanhangers zijn daarbij gearresteerd. Een man raakte gewond nadat hij in zijn arm was gebeten door een politiehond.

13-12 Zulte Waregem – Ajax

Enkele Ajax-hooligans hebben ondanks een grote politiemacht toch voor relletjes kunnen zorgen. Enkele ruiten sneuvelden al op weg naar Gent, waar Ajax later tegen Zulte Waregem het veld op moet.

Op de parking langs de E17 in Waasmunster braken rellen uit. Op die parking moesten alle Ajax-bussen stoppen, want van daaruit begeleidde de politie hen naar Gent. Maar enkele fans wilden plassen en de toiletten van het wegrestaurant ingaan. De politie stond dat echter niet toe. Dat pikten enkele hooligans niet en ze sloegen de ruiten van het restaurant in. De politie liet het begaan om het niet nog erger te maken. Geen enkele Nederlander werd opgepakt.

30-11 Nancy – Feyenoord

Er zijn rellen uitgebroken tussen Feyenoord-supporters en de politie in het Franse Nancy. Honderden supporters, waaronder velen zonder kaartje richtten talloze vernielingen aan in de binnenstad. De hooligans sloopten onder meer een tram en een café. Daardoor lag al het tramverkeer in Nancy stil vanaf 15.00 uur. Ook zijn verschillende winkelruiten gesneuveld toen Feyenoord-aanhangers in de middaguren door de stad trokken.

De wedstrijd Nancy-Feyenoord is in de 79e minuut stil gelegd, nadat er vanuit het uitvak rellen uitbraken. De Franse politie moest traangas gebruiken om de rust te herstellen, waarop de scheidsrechter besloot het duel stil te leggen. Na een pauze van iets meer dan een kwartier heeft de scheidsrechter besloten het duel toch uit te laten spelen.

23-11 Feyenoord – Blackburn Rovers

Feyenoord laat op zijn officiële website weten zeer ontstemd te zijn over de gedragingen van een aantal supporters tijdens het UEFA Cupduel met Blackburn Rovers. Enkele fans hebben vuurwerk afgestoken en met plastic glazen bier naar de spelers van Blackburn gegooid.

15-11 Nederland – Engeland

De ME moest ingrijpen tussen voetbalsupporters in een café op de Geldersekafe en een café op de Oudezijds Achterburgwal. In totaal zijn er dertig arrestaties verricht. Tientallen Nederlandse supporters raakten betrokken bij een vechtpartij. In de chaos ontstonden verschillende groepen supporters die uitwaaierde over het gebied rondom de Damstraat.

57 voetbalfans zijn voorafgaand aan de oefenwedstrijd Nederland – Engeland in Amsterdam aangehouden.

Na de wedstrijd zette de politie 27 supporters op de trein omdat ze in de rosse buurt racistische leuzen riepen.

31-10 PSV – Galatasaray

De politie heeft in Eindhoven ongeveer tachtig PSV-supporters aangehouden na de wedstrijd van PSV tegen de Turkse voetbalploeg Galatasaray. De fans bekogelden politieagenten met stenen.

De spanningen tussen de supporters en de politie ontstonden na het vertrek van de Turkse fans. Die werden twintig minuten in het stadion opgehouden alvorens ze met de bus konden vertrekken. De Nederlandse supporters, die zich bij het supportershok van PSV aan de Mathildelaan ophielden, werden ondertussen door de Mobiele Eenheid (ME) op hun plek gehouden. Daar ontstonden de ongeregelheden.

Supporterscafé De Aftrap heeft naar aanleiding van de ongeregelheden na de wedstrijd PSV – Galatasaray een officiële waarschuwing gekregen van de gemeente.

19-10 Basel – Feyenoord

Met woede en afschuw heeft het bestuur van Feyenoord donderdagavond in Basel kennis genomen van de onlusten in de Zwitserse binnenstad. De problemen begonnen toen in een café kortsluiting ontstond. Daardoor kwam een groep jongens op straat te staan. Ze zijn toen veel te vroeg op weg gegaan naar het stadion. In een lange winkelstraat ontstond enige baldadigheid, die snel escaleerde. Er zijn winkelruiten gesneuveld en er zijn spullen op straat gegooid.

06-10 FC Utrecht – Marokko

De politie heeft 25 aanhoudingen verricht tijdens en na de oefenwedstrijd tussen FC Utrecht en Marokko. Na het vriendschappelijke duel werden geparkeerde auto's en stadsbussen vernield en werden ruiten ingegooid van huizen nabij het stadion Galgenwaard. In het stadion werden tientallen stoeltjes vernield. De rust keerde pas na middernacht terug.

09-08 Heerenveen – Middlesbrough

Aanhangers van SC Heerenveen en Cambuur zijn met elkaar op de vuist gegaan. Na afloop van de wedstrijd Heerenveen – Middlesbrough moest de politie met een hond in actie komen om fans in het Heerenveense centrum te scheiden. De aanleiding: acht Cambuursupporters die bij 'de vijand' op bezoek waren. De Leeuwarders posteerden zich voor de wedstrijd op een terras aan de Oude Koemarkt. Voor de wedstrijd bleef het rustig. Tijdens de wedstrijd waren de Leeuwarders druk aan het bellen. Enkele kroegbazen hadden uit voorzorg hun terrassen al opgeruimd.

Na de wedstrijd, toen de fans van SC Heerenveen terugkeerden, liep het uit op een kleine confrontatie. Fans van beide clubs sloegen elkaar in de Kleine Kerkstraat en op de Trambaan. De politie scheidde beide partijen. De acht Cambuursupporters zijn door de politie naar het station gedirigeerd en op de trein gezet.

06–08 Sparta – Sheffield United

Volgens ooggetuigen was er sprake van een gemoedelijke sfeer tussen Engelse fans en Sparta-aanhangers, totdat op het PC Hooftplein ineens een opstootje ontstond. Tientallen Feyenoordsupporters zouden daarbij hebben geprovoceerd en de Engelse fans met stokken, messen en riemen hebben belaagd. Twee Sheffield aanhangers raakten lichtgewond: een aan de hand, de ander aan een wenkbrauw. Zij konden na behandeling in het ziekenhuis naar huis.

Incidenten buiten wedstrijden om

23-06 Feyenoord fans

In het centrum van Vlaardingen zijn groepen Feyenoord-supporters met elkaar slaags geraakt. De politie verrichtte 16 arrestaties. Het gaat om rivaliserende groepen uit Vlaardingen en Rotterdam, die een machtsstrijd uitlechten. Eerder deze week hebben Vlaardingse fans een Rotterdammer mishandeld. Gisteravond gingen de Rotterdammers naar Vlaardingen om wraak te nemen. In het uitgaanscentrum troffen ze elkaar. Er brak een massale vechtpartij uit, waarbij met stenen en vuurwerk werd gegooid. De politie voerde charges uit om de groepen te scheiden.

07-05 Huldiging Ajax

In Amsterdam zijn maandagavond rellen uitgebroken na de huldiging van Ajax op het Museumplein. Groepjes Ajax-supporters pleegden vernielingen in de buurt van het Leidseplein. Nadat de ME het Leidseplein had schoon-geveegd, verspreidden de jongeren zich in de omgeving waar ze onder meer met stenen gooiden. Een persoon raakte gewond. In totaal werden vijftig mensen aangehouden wegens openlijke geweldpleging, vernieling, belediging of het niet voldoen aan een bevel of vordering.

30-04 De Graafschap en Vitesse

Een groep van 30 tot 35 supporters van Vitesse is ruzie gaan zoeken in Doetinchem. De groep liep in de richting van café Brothers, een trefpunt voor De Graafschap-fans. De geïnformeerde politie was ter plekke en in de Grutstraat werd een knokpartij voorkomen. De Vitesse-fans zijn door de politie weer op de trein naar Arnhem gezet, waarbij enkele aanhoudingen zijn verricht.

10-02 Cambuur Leeuwarden en FC Groningen supporters

Een groep van zo'n veertig voetbalsupporters uit Groningen heeft in de Leeuwarder binnenstad voor problemen gezorgd. De supporters van FC Groningen reisden per trein naar Leeuwarden en zochten de confrontatie met supporters van Cambuur in en om horecagelegenheden op het Ruiterskwartier en de Nieuwestad.

De politie kwam met inzet van 50 manschappen, onder andere met de Mobiele Eenheid, tussenbeide. Daarbij zijn vier Groningers aangehouden, vanwege verzet, belediging en diefstal. De groep is uiteindelijk op de trein naar Groningen gezet. De politie begeleidde de reis. De Groningers waren doelbewust naar Leeuwarden gereisd om de confrontatie aan te gaan met de Cambuursupporters.

25-11 ADO fans gooien ruiten in bij bestuur

Onbekenden hebben stenen door de ruiten van het huis van vicevoorzitter John van Ringelstein gegooid.

Het bestuur en de supportersvereniging hebben inmiddels hun afschuw uitgesproken over die actie.